

## Divdesmit astotās burtnīcas saturs:

	Lpp.
Ģenerālis A. Auzāns, Janvāra kaujas .....	2785
2. latviešu strēlnieku brigādes kauju apraksts (dokuments) .....	2815
Ģenerālis K. Goppers, Pēc Ziemassvētku kaujām .....	2830
Augstākās atzinības balvas 7. Bauskas latv. strēln. pulka virsniekiem (dokuments) .....	2838
Kapteinis P. Grīnvalds, Manas strēlnieku laika atmiņas .....	2846
Leonards Celms, 1916. gada Ziemassvētki .....	2871
1. latviešu strēlnieku brigādes štāba kaujas žurnāls (dokuments) .....	2875

Pielikumā: Jāzepa Grosvalda gleznas krāsainā reprodukcijā, janvāra kauju shēma ģenerāļa A. Auzāna redakcijā; 13 vienkrāsaini attēli un 3 shēmas tekstā.

Krājuma Latviešu Strēlnieki redakcija lūdz strēlniekus un privātās personas iesūtīt viņai savus papildinājumus, iebildumus un paskaidrojumus visiem līdz šim krājumā ievietotiem rakstiem, lai redakcija varētu tos patiesības labad nodot atklātībai atsevišķā, šim nolūkam paredzētā nodaļā



No cikla „Latviešu strēlnieki“.

Jāzeps Grosvalds.

# LATVIEŠU STRĒLNIEKI

## LATVIEŠU VECO STRĒLNIEKU VĒSTURISKO DOKUMENTU UN ATMIŅU KRĀJUMS

No 28.

MARTS

1939

### **Ģenerālis A. Auzāns**

#### **Janvāra kaujas**

Vāciešiem nodarītie Ziemassvētku kauju zaudējumi bija tik sāpīgi un vācu jauna ieņemtās aizstāvēšanās pozīcijas Lielupes krastos bija tik neizdevīgas, ka viņi cītīgi grupēja Kalnciema — Mangaļu rajonā jaunus spēkus, lai cīņu turpinātu un atgūtu zaudēto.

Saskaņā ar austrumfrontes pavēlnieka norādījumiem, vācu 8. armija nolēma ne tikai atjaunot to stāvokli, kāds bija līdz 1917. gada 5. janvārim,<sup>1)</sup> bet ieņemt arī Slokas — Ķemeru rajonu, atsviest krievu 12. armijas labo spārnu līdz Asaru stacijai, lai līdz ar to saīsinātu savu fronti.

Uzdevuma veikšanu uzticēja LX korpusam, ģen. Paprica vadībā. Korpusa trieciena grupas kodolu izveidoja jaunpienākušās 2. kājnieku un 1. rezerves divīzija.

#### Vācu LX korpusa pavēle uzbrukumam

Vācu LX korpusa komandieris 16. janvārī deva pavēli uzbrukumam.

Norādītais mērķis bija jāsasniedz piecās dienās.

Pirmajā uzbrukuma dienā 2. kājnieku divīzijai austrumos no Lielupes bija jāsasniedz 49. landvēra pulka bijušā līnija: Ložmetēju kalns — Rietumos no Lielupes 1. rez. divīzijai bija jāieņem 427. pulka bijušā pirmā līnijā Austrumu forts (Ost - Kastell) — Venus kāpas.

Otrā uzbrukuma dienā austrumos no Lielupes 2. kājnieku divīzijai bija jāiekārtojas un jānostiprinās 49. pulka pirmajā līnijā ilgstošai pretestībai; tālāka virzīšanās pār šo līniju pagaidām nebija paredzēta.

2. kājn. divīzijas vienības, kuras pēc šīs pozīciju ieņemšanas cerēja drīz atbrīvot, iespējami ātri bija jāatvelk rezervē.

---

<sup>1)</sup> Visi datumi pēc jaunā stila

Rietumos no Lielupes 1. rez. divīzijai, izdarot iepriekšējo artilērisko sagatavošanu, bija jāieņem pēcpusdienā ienaidnieka pozīcijas: Odiņi — Zilberu mežsargs un tālāk rietumu virzienā līdz Tīreļa purvam (tas ir līdz Pirkstu kāpām

Trešajā uzbrukuma dienā Lielupes abos krastos 2. kājnieku un 1. rez. divīzijas rajonā bija jāpārgrupē artilērija un kājnieku. 29. landvēra brigādei ar savu pastiprināto labo spārnu bija jāieņem līnija: Tīreļa purva ziemeļu mala, 3 kilometri dienvidrietumos no Liepmežu mežsarga — dzelzceļš pie Smārdes.

Ceturtajā uzbrukuma dienā 2. kājnieku divīzijai bija jāuzbrūk vismaz ar diviem pulkiem gar Lielupes abiem krastiem, izsūtot slēpotāju grupas uz priekšu Pērnciema salas<sup>1)</sup> virzienā.

1. rezerves divīzijai, uzturot ciešus sakarus ar 2. kājnieku divīziju bija jāsasniedz meža ziemeļgala, kas austrumos no Mežbeltēm un Liepmežu mežsarga mājām.

29. landvēra brigādei ar savu labo spārnu bija jāieņem Liepmežu mežsarga mājas.

Piektajā uzbrukuma dienā. Bija jāizlaužas līdz jūrai.

Pavēlē nebija paredzēts, kurā dienā tieši uzbrukumu sāks.

2. kājn., 1. rez. divīzijai un 29. landvēra brigādei bija pavēle sākt sagatavošanas darbus uzbrukumam un 18. janvārī līdz plkst. 12.00 dienā iesniegt korpusa štābam savus uzbrukuma plānus.

18. janvārī sekoja LX korpusa papildus pavēle, ar kuru 2. kājnieku un 1. rez. divīzijai bija rīkojums uzbrukumu abos Lielupes krastos sākt 21. janvārī.

Uzbrukuma mērķis: ar 29. landv. brigādes palīdzību pēc Slokas ieņemšanas sasniegt jaunu aizstāvēšanās līniju: Mangaļu mežsargs — Plāderi — Asaru stacija — jūras krasts.

Ienaidnieku, kas rietumos no jaunās aizstāvēšanās līnijas, iznīcināt (vernichten).

Tā tad saskaņā ar vācu LX korpusa pavēli bija doma iziet krievu XLIII korpusam aizmugurē un to iznīcināt XLIII korpusam ar savu 109. un 110. divīziju, tam piedalīto 6. sevišķo brigādi, kā arī 7. un 8. latviešu strēlnieku pulku aizstāvēja kaujas iecirkni no jūras līdz Lielupei.

Uzbrukumu 21. janvārī nesāka. Neveica nepieciešamos sagatavošanas darbus nebija arī vēl pienākušas no citām frontes daļām visas uzbrukumam norīkotās karaspēka daļas. Uzbrukuma sākumu atlika uz 22. janvārī, bet vēlāk uz 23. janvārī.

---

<sup>1)</sup> Pērnciema (Pehren) sala dienvidos no Slokas, Lielupes labajā krastā

Vācu spēku grupēšana uzbrukumam.

2. kājnieku divīzijā ietilpa: 4. grenadieru, 44. kājn. un 33. fizilieru pulks. Tā bija viena no vācu armijas labākajām divīzijām un bija domāta sūtīšanai no 10. armijas uz Francijas fronti. Ziemassvētku kauju laikā divīzija atradās ceļā uz turieni, bet tad to pagrieza atpakaļ un sūtīja uz Jelgavu, kur tā ieradās ap 10. janvārī.

1. rezerves divīzijā ietilpa 1., 3. un 59. rezerves pulks. Divīziju uz LX korpusa rajonu pārsvieda no Jaunjelgavas rajona. Tās pulki pienāca kaujas rajonā tikai 23. janvāra rītā un sagrupējās: 1. rez. pulks — Sumragos, 3. rez. pulks — Grezās, bet 59. rez. pulks — Veļu un Veļu mežsarga māju rajonā.<sup>1)</sup> 2. kājn. un 1. rez. divīziju uzbrukuma laikā pastiprināja ar tām karaspēka daļām, kas Mangaļu — Kalnciema — Tīreļa purva pozīcijās atradās jau agrāk, kā arī ar atsevišķiem pulkiem, bataljoniem un pat rotām, kas pienāca no citām frontes daļām, pat no Polesjes rajona.

Stāvokli Rīgas frontē vācieši domāja par tik nopietnu, ka uz turieni sūtīja pat atsevišķus bataljonus un baterijas, kur tikai tādus savā austrumu frontē varēja atbrīvot.

Vācieši uzbrukumu noorganizēja šādi:

2. kājnieku divīzijas iecirkni, kas stiepās no 10. landšturma pulka kreisā spārna (apmēram 3 kilometri dienvidaustrumos no Mangaļiem) līdz Lielupei iedalīja trijos atsevišķos iecirkņos ar uzdevumu:

1) Zeltiņu iecirknim majora Gerlacha vadībā (426. pulks un 16. landšt. bataljons, kopā 4 bataljoni) aizstāvēt pozīcijas no 10 landšturma pulka kreisā spārna līdz Pozena stūrim un nodrošināt divīzijas labo flangu.

2) Dižupes iecirknim pulkv.ltn. Krēhes vadībā

(Gvardes rezerv. b-ns, 407. pulka2) II un III b-ns, 34. fizilieru pulka I un II b-ns un 4. Pozenes landšt. bna trīs rotas, Viļņas triecienu rota, 408. un 406. minu metēju rota un viena pionieru rota)

uzbrukt frontē no Pozena stūra līdz Bachgemeindei; pie tam ar labo spārnu gar agrāko pirmo līniju virzienā uz Krieviņu mežsargu, bet ar kreiso spārnu gar Garajām kāpām līdz Dienvidus stīgai.

3) Piņķu iecirknim pulkveža Buchholca vadībā

---

<sup>1)</sup> **Veļi un Veļu mežsargs 7 un 10 km dienvidrietumos no Kalnciema, austrumos no Drabiņu purva**  
<sup>2)</sup> **407. pulka II b-ns pārgāja 21. janvārī no Jelgavas uz Dižupjiem. Tā k uzbrukumu atlika, tad bataljons Dižupjos palika arī 22. janvārī. 23. janvārī bna 8. rotu pārvietoja Gvardes rez. bna pastiprināšanai, bet pārējās trīs rotas palika iecirkņa rezervē**

(4. grenad. un 44. kājn. pulks, 33. fizilieru pulka III b-ns, 49. pulka I b-ns, 2. un 206. minu metēju rota, divas pionieru rotas un daži uguns metēji )  
uzbrukt gar Lielupes labo krastu, pie tam ar labo spārnu pa Garo kāpu rindu.

4) divīzijas rezervē: 33. fizilieru pulka I un II b-ns aiz Piņķu iecirkņa labā spārna un 49. landv. pulka II un III b-ns Ūdros.

1. rez. divīzijas iecirknis ģen. Cankes vadībā: no Lielupes līdz Tīreļa purva austrumu malas un Liepmeža mežsarga māju līnijai.

Šinī iecirknī ietilpa 427. un 406. pulks, 1. rez. jēgeru b-ns, Jelgavas trieciena rota, gvardes rez. pionieru pulka divi vadi ar uguns metējiem, 123. minu metēju rota un divas pionieru rotas

Divīzijas uzdevums ieņemt ar centru un labo spārnu agrāko 427. pulka pirmo līniju, bet ar kreiso spārnu kāpas Tīreļa purva austrumu malā līdz Pirkstu kāpai (Finger Dūne), lai nodrošinātos no Tīreļa purva puses un varētu ierīkot labus artilērijas novērošanas punktus.

Tīreļa purva dienvidus malu līdz 29. landv. brigādes labajam spārnam novērot arī uz priekšu.

1. rez. divīzijas rezervē: 1. rez. pulks Sumragos un rezerves pulks Grezu rajonā.

Vācu LX korpusa rezervē: 59. rez. pulks Veļu un Veļu mežsargu māju rajonā, bet 27. rez. jēgeru b-ns dienvidos no Kalnciema.

Vācu 29. landv. pastiprinātā brigāde

(28. un 29. landv. pulks, 106. rez. kājn.<sup>1)</sup> pulks, 332. kājn. pulka II un III b-ns, 57. landv. pulka IV b-ns un 2. jēgeru b-ns).

Brigādes uzdevums aizstāvēt pozīcijas no jūras līdz Tīreļa purvam; 23. un 24. janvārī ar artilērijas un kājnieku darbību saistīt pie sevis krievu 109. divīzijas spēkus.

Kad 25. janvārī 1. rez. divīzija ieņems krievu pozīcijas rietumos no Odiņiem, pāriet, pēc Artilēriskas sagatavošanas, pastiprinātu labo spārnu Cīruļu Smārdes muižas frontē uzbrukumā un ieņemt Tīreļa purva ziemeļu malu līdz līnijai: Smārdes purvs Tīreļa purva krasts, 3 kilometri dienvidrietumos no Liepmežu mežsarga mājām.

Armijas rezervē: 332. pulka I bataljons Jelgavā, 129. pulka II bns<sup>2)</sup> pie Zeltiņu mežsarga mājām.

---

<sup>1)</sup> 106. rez. k. pulku pārvietoja no 110. armijas 123. kājn. divīzijas uz armiju un no 15. janvāra to norīkoja. 29. landv. brigādes pa stiprināšanai

<sup>2)</sup> 129. p. II b-ns pārsviests 7. janvārī no Jēkabpils rajona caur Jelgavu uz Ērzeļiem un Kalnciemu

Uzbrukuma rajonā vāciešiem bija sagrupēta arī spēcīga artilērija. Lai gan manā rīcībā nav noteiktu datu, kādas baterijas piedalījās janvāra kaujās, bet zināms, ka ap 10. janvāri Lielupes kreisajā krastā bija sagrupētas 14 haubices, 2 smagie un 8 viegie lielgabali, bet labajā krastā 26 haubices, 2 smagie un 14 viegie lielgabali. Tā tad pavisam uzbrukuma rajonā atradās 40 haubices un 26 lielgabali. Līdz 23. janvārim droši vien šo skaitu pavairoja.

#### Krievu spēku grupēšana

Pastiprinātais XLIII armijas korpuss ģen. Novikova vadībā aizstāvēja pozīcijas no jūras līdz Lielupei Iecirkni no jūras līdz Tīreļa purvam aizstāvēja 109. kājn. divīzija (433., 434., 435. un 436. pulks);

Iecirkni no Tīreļa purva līdz Lielupei — 110. kājn. divīzija (437., 438., 439. un 440. pulks).

Korpusa rezervē: 6. sevišķā brigāde (11. un 12. sevišķais pulks) — Ķemeru rajonā, 7. latv. pulks — Slokā un 8. latv. strēln. pulks — Jeremejevka.<sup>1)</sup>

Pastiprinātais VI Sibīrijas armijas korpuss ģen. Vasiļjeva vadībā aizstāvēja pozīcijas no Lielupes līdz II Sibīrijas korpusa labajam spārnam uz Kristjanovas — Jaunzemju līnijas (6 km rietumos no Olaines).

Korpusam piedalītā 38. kājn. divīzija aizstāvēja pozīcijas no Lielupes līdz vācu bijušai pirmajai līnijai pie 16. mērķa, bet 14. Sibīrijas divīzija — no 38. divīzijas kreisā spārna līdz II Sibīrijas korpusa labajam spārnam.

VI Sibīrijas korpusa artilērija bija:

38. divīzijas iecirknī:

3. Sibīrijas art. brigāde — 36 lielgabali,

6. Kaukaza mort. artilērijas divīzions — 12 haubices,

14. Smagās art. brigādes 2. baterija — 4 lielgabali.

2. atsevišķā smagā bater. — 2 lielgabali,

kopā — 12 haubices, 36 viegie un 6 smagie lielgabali.

14. Sibīrijas divīzijas iecirknī:

14. Sibīrijas artilērijas brigāde — 36 lielgabali,

37. mort. artilērijas divīzions — 12 haubices,

6. Sibīrijas mort. art. divīzions — 12 haubices,

13. smagās artilērijas brigādes 5. un 6. baterija — 8 lielgabali,

---

<sup>1)</sup> Jeremejevka mežā 3 km no Slokas, krievu dots nosaukums karaspēka apmetnei

4. aplenkšanas art. pulka 21. baterijā — 4 lielgabali;  
kopā: 24 haubices, 36 vieglie un 12 smagie lielgabali.

Korpusa rezervē:

3. Sibīrijas strēlnieku divīzija (9., 10., 11. un 12. Sibīrijas strēlnieku pulks) — Dzilnu — Beberbeķu — Cenas muižas rajonā ar divīzijas štābu Dzilnās.

1. latviešu strēlnieku brigāde (1., 2., 3. un 4. latv. strēln. pulks) — armijas rezervē — Rīgas — Tornkalna — Zasuļauku rajonā.

Tā tad Lielupes labajā krastā vācu 2. kājnieku divīzijas uzbrukums 23. janvārī vērsās pret 38. kājn. divīziju, kuras 149. pulks 15. janvārī aizstāvēja labo kaujas iecirkni pie Lielupes, bet 152. pulks — Maztīreļa purva. 23. janvārī Ogļu — Skudras pozīciju aizstāvēja 151. kājn. pulks, bet 149. pulks atradās divīzijas rezervē.

Lielupes kreisajā krastā vācu 1. rezerves divīzijas uzbrukums vērsās pret 110. kājn. divīziju, kuras 439. pulks aizstāvēja kreiso kaujas iecirkni pie Lielupes, bet 437. pulks — labo kaujas iecirkni pie Tīreļa purva.

440. pulka divi bataljoni atradās pozīcijās gar Tīreļa purva austrumu malu, bet otri divi bataljoni un 438. pulks, kā redzams, atradās rezervē — 2. līnijā.

Krievu pozīcijas bija vāji nocietinātas, īpaši Maztīreļa purva rajonā, kur augstie grunts ūdeņi un sasalušā zeme neatļāva vai apgrūtināja ierakšanos. Nocietināšanās darbus stipri traucēja arī lielais aukstums, ienaidnieka artilērija un kājnieku patruļu darbība. Nopietnāku patvertņu celšanai arī laiks bija par īsu. Vietām ierakās tikai šaušanai no ceļgala un ierakumu priekšā novietoja tikai divas vai trīs dzelonstieplu rindas.

Vācu uzbrukuma norise 23. un 24. janvārī

Vācu uzbrukums sākās 23. janvārī visā frontē no Pozena stūra līdz Drachenfelsa kāpām.

Aplūkosim vispirms uzbrukuma gaitu austrumos no Lielupes.

2. kājnieku divīzijas uzbrukums

Pulkveža Buchholca iecirknī uzbrukumam gar Lielupes labo krastu bija norīkots 44. kājnieku pulks, pa labi no tā — 4. grenadieru pulks, bet pa labi no 4. grenadieru pulka — 33. fizilieru pulka III bataljons. Pēdējam ar kreiso spārnu bija jāvirzās uz Tīrgus laukumu.



Pulkv.-leitn. Krēhes iecirkņa kreisajā spārnā līdz Grabu grāvja krustojumam ar Pozena stigu uzbruka 34. fizilieri pulka II bataljons; tālāk no minētā krustojuma pa labi pēc kārtas: 34. fizilieri pulka I bataljons, 407. pulka III bataljons un beigās iecirkņa labajā spārnā gar agrākajiem vācu 1. līnijas ierakumiem gvardes rezerves bataljons. Pēdējais bija pastiprināts ar 407. pulka 8. rotu.

Plānveidīga artilērisko sagatavošana sākās plkst. 8 no rīta un dažas minūtes priekš kājnieku trieciena pārgāja viesuļugunī.

Kājnieku uzbrukums visā 2. divīzijas frontē sākās ap plkst. 10.30.

Uzbrukums vispirms sekmējas Krēhes iecirkņa labajā spārnā. Tur vāciešiem, pēc sīvas cīņas izdevās pavirzīties uz priekšu. Viņi ieņēma daļu savu veco ierakumu ziemeļos no Grābju grāvja.

Kreisajā spārnā 44. pulka uzbrukumi Ogļu skolai, Piķiem un Skudrām nesekmējās. Tikai pēc atkārtotas stipras apšaudīšanas un atkārtotiem kājnieku uzbrukumiem vāci salauza šeit krievu pretošanos un pēc pusdienas ieņēma Skudras, Piķus un Ogles un ar kaujām sāka virzīšanos uz priekšu.

Apmēram tanī pašā laikā krievu ierakumos ielauzās arī 4. grenadieru pulks, saņemot gūstekņus no 151. pulka.

Pēc Krievu noņemšanas un Turgus laukuma sasniegšanas 33. fizilieri pulka III bataljonu kas virzījās pa labi no grenadieriem, atvilka aiz 4. grenadieru pulka labā spārna rezervē. Pa Garajām kāpām tālāk uzbruka 4. grenadieru pulka labais spārns, bet austrumos no tā 34. fizilieri pulka I bataljons.

Krievi apšaudīja uzbrucēju kolonas ar stipru artilērijas uguni un virzīja no Zvīguļiem uz Oglēm rezerves. Cīņa turpinājās līdz vakaram 44. kājnieku un 4. grenadieru pulks pirmajā uzbrukuma dienā sasniedza tikai Zvīguļu līniju, saņemot 300 gūstekņu un 4 ložmetējus.

Pulkv.-leitn. Krēhes iecirknī pie vakara krievus izsita arī no Maztīreļa pozīcijām Grabu grāvja rajonā, un viņi atgāja uz Maztīreļa ziemeļu kāpām.

Mazā dzelzceļa rajonā, dienvidos no Grabu grāvja, vāci ielenca vienu daļu krievu, kas aizstāvēja uz priekšu izvirzītās pozīcijas. Ielenktie noturējās līdz plkst. 2 naktī no 23. uz 24. janvāri, tad padevās gūstā. Šeit vācu rokās krita 7 virsnieki, 432 kareivji un 4 ložmetēji.

24. janvārī Zvīguļu un Garo kāpu rajonā cīņas turpinājās visu dienu, bet vācieši neko daudz uz priekšu netika. Viņus

apturēja krievu 149. un 150. pulks, kas aizstāvēja pozīcijas 161. un 162. mērķa rajonā.

Šeit 24. janvārī ap pusdienu ieradās no armijas rezerves 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulks un novietojās 149. pulka tuvākā rezervē.

Tālāk apskatīsim kā norisinājās kaujas Lielupes kreisajā krastā.

Vācu 1. rezerves divīzijas uzbrukums

Par Lielupes kreisā krasta iecirkņa komandieri iecēla 72. rezerves brigādes komandieri ģenerāli Canki Viņš ieradās Kalnciema pozīcijās 11. janvārī; pirms rezerves divīzijas pienākšanas viņu iecēla par Lielupes kreisā krasta iecirkņa priekšnieku un pakļāva 2. kājnieku divīzijas komandierim.

Ģenerālis Canke organizēja uzbrukumu šādi:

Uzbrukumam frontē no Vinekena forta un pa labi no minētā forta norīkoja 406. pulku, bet pa kreisi no 406. pulka līdz Tīreļa purvam — 427. pulku.

406. pulks uzbrukumu izdarīja ar divām grupām.

Centra grupa (406. pulka II bataljons) novietojās izejas stāvoklī pie Vinekena forta.

Pa labi no tās dienvidaustrumos no Vinekena forta labā grupa (406. pulka I bataljons).

406. pulka III b-ns rezervē aiz pulka labā spārna.

406. pulka uzdevums bija pēc Artilēriskas sagatavošanās doties uzbrukumā, turoties ar labo spārnu gar Almas ceļu un ieņemt agrākos 427. pulka ierakumus ar Austruma fortu.

406. pulkam pa kreisi uzbrukumam no Drachenfelsa kāpām uz Venus kāpām norīkoja kreiso grupu (427. pulka I un III bataljons), bet pa Meža stūri Plikā deguna virzienā purva grupu (427. pulka II bataljons).

1. rezerves jēgeru bataljons novietojās rezervē Drachenfelsa kāpu dienvidos. Kreisās grupas uzdevums bija izsist krievus no Venus kāpām un ieņemt bijušos 1. rezerves jēgera bataljona ierakumus, ziemeļaustrumos no šīm kāpām.

Purva grupai vajadzēja nodrošināt operāciju no Tīreļa purva puses, padzenot krievus no kāpām, kas austrumos un ziemeļos no Plikā deguna.

Artilēristā sagatavošana 1. rezerves divīzijas iecirknī, tāpat kā Lielupes labajā krastā, sākās 23. janvārī plkst. 8.

Uguni artilērija koncentrēja galveno triecienu virzienos, t. i. ziemeļos no Venus forta Almas ceļa virzienā un ziemeļaustrumos no Drachenfelsa uz Venus kāpām, lai sagatavotu ceļu centra, labās un kreisās grupas kājniekiem.

Pulku patruļas jau naktī priekš uzbrukuma izgrieza ejas krievu dzeloņstieplu aizžogojumos Almas ceļa un Rietumu stigas rajonā, kā arī austrumos no Venus kāpām. Pārējās vietās krievu posteņu modrības dēļ stieplu griešana nelaimējās.

Plkst. 10 artilērijas uguns pārgāja viesuļugunī, un kājnieki sāka virzīšanos. Kreisā grupa sasniedza Venus kāpas, bet krievu ierakumus ieņemt tai neizdevās. Uzbrucēju ķēdes nogulās ierakumu priekšā. Nesekmējās arī 427. pulka III bataljona mēģinājums ieņemt Venus kāpu pozīcijas, apejot to labo spārnu pa Tīreļa purvu.

Saņemtie krievu 437. pulka gūstekņi ziņoja, ka krieviem Zilberu ceļa un Rietumu stigas virzienā pienāk stipras rezerves. Vācu artilērija atklāja uz šiem pievedceļiem stipru artilērijas sprostuguni.

Nesekmējās arī centra un labās grupas uzbrukumi Vinekena forta un Almas ceļa rajonā. Bataljonu komandieri ziņoja, ka krievu mākslīgie šķēršļi un ierakumi no artilērijas uguns cietuši maz, un krievi uzbrucēju ķēdes apturējuši ar stipru ložmetēju un šautēju uguni.

Purva grupa ieņēma mežmalu dienvidos no Plikā deguna un nodibināja sakarus ar kreiso grupu.

Ap plkst. 13 labās grupas komandieris ziņoja, ka viņa 1. un 3. rota rietumos no Almas ceļa ielauzusies krievu ierakumos, bet ienaidnieks devies pretuzbrukumā un piespiedis rotas atiet izejas stāvoklī.

Rezervju izvirzīšana

1. rezerves pulku pārvietoja no Sumragu rajona uz nocietinājumu otru līniju ziemeļos no Virknēm.

3. rezerves pulku pārvietoja no Grezu rajona uz Lāčiem.

59. rezerves pulku — uz Grezu rajonu.

Lai pastiprinātu uzbrucēju kolonas, uz Vinekena fortu, centra grupas pabalstam izsūtīja 1. rezerves jēgeru bataljona divas rotas.

Pēc pusdienas sekoja korpusa komandiera pavēle uzbrukumam enerģiski turpināt un mērķi katrā ziņā sasniegt.

Līdz ar to ģen. Cankes rīcībā deva 1. un 3. rezerves pulku, bet 59. rezerves pulkam pavēlēja virzīties uz Lāčiem.

Ģenerālis Canke virzīja 1. rezerves pulka I un II bataljonu kreisās grupas atbalstam, lai ieņemtu Venus kāpas pozīcijas un pēc tam uzbruktu Austrumu forta virzienā, bet 1. rezerves pulka III bataljonu atstāja rezervē aiz divīzijas iecirkņa kreisā spārna, lai nodrošinātos no Tīreļa purva puses. Bez tam rezervē Drachenfelsa kāpu rajonā arvienu vēl bija arī 1. rezerves jēgeru b-na divas rotas.

3. rezerves pulka II bataljonu ģenerālis Canke pārvietoja uz Vinekena fortu, lai atbalstītu centra grupu un pārrautu krievu fronti ziemeļos no Vinekena forta, Rietumu stigas un Zilberu ceļa virzienā.

Tā kā austrumos no Lielupes 2. kājnieku divīzija 23. janvārī pie vakara izvirzījās līdz Zvīguļiem, bet uzbrukums Lielupes kreisajā krastā arvienu vēl nesekmējās, tad 2. divīzijas kreisais flangs no rietumu puses bija apdraudēts. Lai šo flangu nodrošinātu, plkst. 17,10 sekoja korpusa komandiera pavēle 1. rezerves divīzijai noteikti ieņemt Pārupjus, vajadzības gadījumā pievelkot šim nolūkam vienu bataljonu no korpusa rezerves.

Saņēmis tādu rīkojumu, 1. rezerves divīzijas komandieris pavēlēja ģen. Cankem izlietot visas iespējamības, lai ieņemtu drīzāk Pārupjus un sasniegtu agrākos 427. pulka ierakumus.

Pavēles veikšanai Ģenerālis Canke virzīja 3. rezerves pulka I bataljonu pa Almas ceļu uz Pārupjiem, lai atbalstītu labo grupu, enerģiskā uzbrukumā ieņemtu Pārupjus un turpinātu virzīšanos uz ziemeļiem.

Otrā līnijā aiz labās grupas vajadzēja virzīties 406. pulka III bataljonam. Bija rīkojums arī 3. rezerves pulka III bataljonam virzīties uz Vinekena fortu, bet korpusa rezerves 59. rezerves pulkam — no Lāčiem uz Roņiem.

Plkst. 17.45 divīzijas štābā pienāca ziņojums, ka kreisā grupa ieņēmusi Venus kāpu pozīcijas, atņemot krieviem 2 ložmetējus un saņemot gūstā 437. pulka 2 virsniekus un 43 kareivjus. Pienāca arī ziņas, ka centra grupa ziemeļos no Vinekena forta atkarojusi krieviem dažas blokmājas, bet tālāk uz priekšu netiek.

Nesekmējās arī labās grupas uzbrukumi. Tā nevarēja ieņemt blokmājas, kas atradās mežā dienvidrietumos no Pārupjiem. Bieza meža dēļ nespēja izpalīdzēt arī artilērija. Neieņemti palika arī Pārupji.

Ap plkst. 23 vācu 1. rezerves divīzijas komandieris ziņoja korpusa komandierim, ka grūto kaujas apstākļu un karaspēka

daļu lielā noguruma dēļ tālākie nakts uzbrukumi panākumus nesola; vajadzētu vēl tikai ieņemt Pārupjus un pēc tam uzbrukumu pārtraukt līdz rītam.

Pārupjus 3. rezerves pulka I bataljons ieņēma ap plkst. 24, un līdz ar to kauja Lielupes kreisajā krastā apklusā. Naktī no 23. uz 24. janvāri turpinājās tikai patruļu darbība un vāja artilērijas uguns.

Pēc pusnakts sekoja korpusa komandiera pavēle uzbrukumu 24. janvārī turpināt. Pie tam pēc pamatīgas Artilēriskas sagatavošanas ar spēcīgu trieciena grupu doties uzbrukumā no Venus kāpām ziemeļaustrumu virzienā gar agrāko pirmo ierakumu līniju.

Divīzijas komandieris nolēma šo uzdevumu uzticēt ģenerālim Cankem un līdz ar to izdarīja, šādu kaujas iecirkņa iedalīšanu un spēku pārgrupēšanu.

1) Labais iecirknis plkv.-leitn. Rozanska vadībā:

3. rezerves pulka I bataljons un 406. pulka I un III bataljons pirmajā līnijā ziemeļos un ziemeļaustrumos no Vinekena forta;

3. rezerves pulka III bataljons pie Almas ceļa  
406. pulka II bataljons pie Vinekena forta.

2) Centra iecirknis ģen. Cankes vadībā:

1. rezerves jēgeru bataljons;  
3. rezerves pulka II bataljons;  
1 rezerves pulka I un II bataljons un 427. pulka I bataljons pie Venus kāpām;  
427. pulka III bataljona divas rotas — pie Drachenfelsa kāpām;  
59. rezerves pulka II bataljons — rezervē.

3) Kreisais iecirknis majora Arnsvalda vadībā:

427. pulka II bataljons un III bataljona divas rotas Meža stūrī.

Korpusa rezerve:

59. rezerves pulka I un III bataljons pie Roņiem.

Pēc spēku pārgrupēšanas un Artilēriskas sagatavošanas kājnieku uzbrukums visā 1. rezerves divīzijas frontē sākās 24. janvārī.

Plkv.-leitn. Rozanska iecirknī uzbrukums nesekmējās.

ģenerāļa Cankes iecirknī ziemeļaustrumos no Venus kāpām, vāciem izdevās krievu pretošanos salauzt, atsist tur

Ģenerālis Canke virzīja 1. rezerves pulka I un II bataljonu kreisās grupas atbalstam, lai ieņemtu Venus kāpas pozīcijas un pēc tam uzbruktu Austrumu forta virzienā, bet 1. rezerves pulka III bataljonu atstāja rezervē aiz divīzijas iecirkņa kreisā spārna, lai nodrošinātos no Tīreļa purva puses. Bez tam rezervē Drachenfelsa kāpu rajonā arvienu vēl bija arī 1. rezerves jēgeru b-na divas rotas.

3. rezerves pulka II bataljonu Ģenerālis Canke pārvietoja uz Vinekena fortu, lai atbalstītu centra grupu un pārrautu krievu fronti ziemeļos no Vinekena forta, Rietumu stigas un Zilberu ceļa virzienā.

Tā kā austrumos no Lielupes 2. kājnieku divīzija 23. janvārī pie vakara izvirzījās līdz Zvīguļiem, bet uzbrukums Lielupes kreisajā krastā arvienu vēl nesekmējās, tad 2. divīzijas kreisais flangs no rietumu puses bija apdraudēts. Lai šo flangu nodrošinātu, plkst. 17,10 sekoja korpusa komandiera pavēle 1. rezerves divīzijai noteikti ieņemt Pārupjus, vajadzības gadījumā pievelkot šim nolūkam vienu bataljonu no korpusa rezerves.

Saņēmis tādu rīkojumu, 1. rezerves divīzijas komandieris pavēlēja ģen. Cankem izlietot visas iespējamības, lai ieņemtu drīzāk Pārupjus un sasniegtu agrākos 427. pulka ierakumus.

Pavēles veikšanai Ģenerālis Canke virzīja 3. rezerves pulka I bataljonu pa Almas ceļu uz Pārupjiem, lai atbalstītu labo grupu, enerģiskā uzbrukumā ieņemtu Pārupjus un turpinātu virzīšanos uz ziemeļiem.

Otrā līnijā aiz labās grupas vajadzēja virzīties 406. pulka III bataljonam. Bija rīkojums arī 3. rezerves pulka III bataljonam virzīties uz Vinekena fortu, bet korpusa rezerves 59. rezerves pulkam — no Lāčiem uz Roņiem.

Plkst. 17.45 divīzijas štābā pienāca ziņojums, ka kreisā grupa ieņēmusi Venus kāpu pozīcijas, atņemot krieviem 2 ložmetējus un saņemot gūstā 437. pulka 2 virsniekus un 43 kareivjus. Pienāca arī ziņas, ka centra grupa ziemeļos no Vinekena forta atkarojusi krieviem dažas blokmājas, bet tālāk uz priekšu netiek.

Nesekmējās arī labās grupas uzbrukumi. Tā nevarēja ieņemt blokmājas, kas atradās mežā dienvidrietumos no Pārupjiem. Bieza meža dēļ nespēja izpalīdzēt arī artilērija. Neieņemti palika arī Pārupji.

Ap plkst. 23 vācu 1. rezerves divīzijas komandieris ziņoja korpusa komandierim, ka grūto kaujas apstākļu un karaspēka

daļu lielā noguruma dēļ tālākie nakts uzbrukumi panākumus nesola vajadzētu vēl tikai ieņemt Pārupjus un pēc tam uzbrukumu pārtraukt līdz rītam.

Pārupjus 3. rezerves pulka I bataljons ieņēma ap plkst. 24, un līdz ar to kauja Lielupes kreisajā krastā apklusā Naktī no 23. uz 24. janvāri turpinājās tikai patruļu darbība un vāja artilērijas uguns.

Pēc pusnakts sekoja korpusa komandiera pavēle uzbrukumu 24. janvārī turpināt. Pie tam pēc pamatīgas Artilēriskas sagatavošanas ar spēcīgu trieciena grupu doties uzbrukumā no Venus kāpām ziemeļaustrumu virzienā gar agrāko pirmo ierakumu līniju.

Divīzijas komandieris nolēma šo uzdevumu uzticēt ģenerālim Cankem un līdz ar to izdarīja, šādu kaujas iecirkņa iedalīšanu un spēku pārgrupēšanu.

1) Labais iecirknis plkv.-leitn. Rozanska vadībā:

3. rezerves pulka I bataljons un 406. pulka I un III bataljons pirmajā līnijā ziemeļos un ziemeļaustrumos no Vinekena forta

3. rezerves pulka III bataljons pie Almas ceļa;

406. pulka II bataljons pie Vinekena forta.

2) Centra iecirknis ģen. Cankes vadībā:

1. rezerves jēgeru bataljons;

3. rezerves pulka II bataljons;

1. rezerves pulka I un II bataljons un 427. pulka I bataljons pie Venus kāpām,

427. pulka III bataljona divas rotas — pie Drachenfelsa kāpām,

59. rezerves pulka II bataljons — rezervē.

3) Kreisais iecirknis majora Arnsvalda vadībā:

427. pulka II bataljons un III bataljona divas rotas Meža stūrī.

Korpusa rezerve:

59. rezerves pulka I un III bataljons pie Roņiem.

Pēc spēku pārgrupēšanas un Artilēriskas sagatavošanas kājnieku uzbrukums visā 1. rezerves divīzijas frontē sākās 24. janvārī.

Plkv.-leitn. Rozanska iecirknī uzbrukums nesekmējās. ģenerāļa Cankes iecirknī ziemeļaustrumos no Venus kāpām, vāciem izdevās krievu pretošanos salauzt, atsist tur

437. un 440. pulku pretuzbrukumus un izvirzīties apmēram līdz Rietama stigai, saņemot gūstā 437. un 440. pulka<sup>1)</sup> vienu virsnieku un 295 kareivjus.

Tā kā 427. pulka I bataljons nespēja 1. rezerves pulkam sekot, tad tam piedalīja 59. rezerves pulka II bataljona vienu rotu, bet tā paša bataljona pārējās trīs rotas izbidīja ģen. Cankes grupas kreisā spārna nodrošināšanai.

Nepārejot Rietumu stigu, ģen. Cankes grupa bija spiesta apstāties. Tālākajā gaitā tās labo spārnu apdraudētu, jo centra grupa nespēja ieņemt blokmājas pie ceļa dakšas ziemeļos no Vinekena forta. Tā radās diezgan liela atstarpe no ģen. Cankes grupas labā līdz Rozanska grupas kreisajam spārnam.

Nāca rīkojums plkv.-leitn. Rozanskim blokmājas pie ceļu dakšas noteikti ieņemt, apejot tās no rietumiem, un arī nodibināt sakarus ar ģen. Cankes grupu.

Plkst. 16,40 ģen. Cankes grupas atbalstam izsūtīja no korpusa rezerves 59. rezerves pulka I bataljonu, bet tā paša pulka III bataljonu plkst. 18,15 pārvietoja uz Roņu fortu<sup>2)</sup>.

Bet viss tas bija velti; centra un labā grupa 24. janvāra vakarā daudz neko uz priekšu vairs neizvirzījās.

Tā tad vācu armija ne pirmajā, ne otrā uzbrukuma dienā pat pirmās dienas mērķi nerasniedza. Ar visām divu dienu nepārtrauktajām niknajām cīņām tā līdz 24. janvāra vakaram austrumos no Lielupes sasniedza tikai Zvīguļu līniju. Rietumos no Lielupes 1. rezerves divīzija ar savu labo spārnu ieņēma Pārupjus, bet ar kreiso spārnu — Venus kāpas pie Tīreļa purva un atkaroja veco ierakumu daļu no Venus kāpām uz ziemeļaustrumiem, apmēram līdz Rietumu stigai. 1. rezerves divīzijas centrā krievu pretošanos salauzt neizdevās ne 23., ne 24. janvārī.

Naktī no 24. uz 25. janvārī sekoja jauna korpusa pavēle 25. janvārī uzbrukumu visā frontē turpināt un abos Lielupes krastos sasniegt stāvokli, kāds bija līdz 5. janvārim. Lai uzdevumu veiktu, kaujā raidīja ne tikai divīziju, bet arī visas korpusa rezerves, atskaitot 27. jēgeru bataljonu<sup>3)</sup>.

---

1) **Kā redzams, pretuzbrukumā bija raidītas krievu 440. pulka daļas no rezerves**

2) **Roņu forts atradās apmēram 250 metru dienvidos no Vinekena forta**

3) **27. jēgeru b-ns bija saformēts no Somijas pilsoņiem un pret to vācu armijas vadība izturējās īpaši saudzīgi**



Lielupes kreisajā krastā plkv.-leitn. Rozanska grupai bija pavēle ar labo spārnu turpināt uzbrukumu gar Almas ceļu un ieņemt Austrumu fortu un ierakumus pa kreisi no tā.

Ģen. Cankes grupai — turpināt uzbrukumu gar veciem ierakumiem uz Austrumu fortu.

Pirms kājnieku uzbrukuma pamatīga artilērista sagatavošana.

Līdz ar to plkv.-leitn. Rozanska grupu pastiprināja ar 59. rezerves pulka III bataljonu, bet ģen. Cankes grupu ar tā paša pulka I un II bataljonu. Pēc pastiprināšanas plkv.-leitn. Rozanska grupā ietilpa 6 bataljoni, bet ģen. Cankes grupā-5<sup>1/2</sup> bataljona<sup>1)</sup>.

Majora Arnsvalda grupai 25. janvārī vajadzēja ieņemt Tīreļa purva kāpas austrumos no Plikā deguna līdz Venus kāpai un turpināt 1. rezerves divīzijas kreisā flanga nodrošināšanu.

Arī krievu 12. armija, kā vēlāk redzēsīm, gatavojās 25. janvārī pāriet abos Lielupes krastos izšķirošā prettriecienā un atjaunot stāvokli, kāds bija līdz 23. janvārim.

Tādi bija frontē apstākļi, kad kaujas rajonā ieradās latviešu pulki.

Šeit varētu vēl piezīmēt, ka janvāra kaujām Rīgas frontē vācieši pievērsa īpaši lielu vērību. 24. janvārī uzbrukuma rajonā pie Lielupes ieradās pat personīgi vācu austrumu frontes pavēlnieks Bavārijas princis Leopolds.

Apskatīsim tālāk īsumā krievu armijas darbību janvāra kaujās.

12. armijas operatīvā pavēle:

Rīgā,

1917. g. 10. (23.) janvārī, plkst. 19.45.

«Ienaidnieks ar ievērojamiem spēkiem uzbrūk VI Sibīrijas korpusam Ogļu — Mangaļu rajonā. Mums noteikti jāatsit visi ienaidnieka mēģinājumi atspiest mūs no ieņemtajām pozīcijām, tāpēc:

- 1) XLIII korpusam, pastiprinātam ar 6. sevišķu uzdevumu brigādi, 7. un 8. latviešu pulku, sīkstī aizstāvēt ieņemto stāvokli labajā spārnā un centrā, bet ar kreiso spārnu

---

<sup>1)</sup> 427. pulka III b-na 2 rotas un 427. p. I b-ns bija atvilkti rezerv. I bataljonu tā komandieris vēl 24. janvārī lūdza nomainīt, jo bataljons, atrazdamies jau 4 dienas: 1. līnijā, bija kaujās stipri cietis

uzbrukt ienaidniekam rajonā starp Lielupes kreiso krastu un Tīreļa purvu.

Mērķis — vērst uz sevi ienaidnieka uzmanību ja iespējams, ieņemt viņa Virkņu — Kalnciema pozīcijas.

- 2) VI Sibīrijas korpusam ar tam piedalīto 38. kājn. divīziju un pirmajiem sešiem latviešu strēlnieku pulkiem noteikti ieņemto stāvokli noturēt, bet pie izdevības pāriet izšķirošā pretuzbrukumā atsviest ienaidnieku uz Lielupes kreiso krasta un tālāk uz austrumiem
- 3) II Sibīrijas korpusam saistīt pie sevis ienaidnieka uzmanību ar enerģiskiem izlūkojumiem; atvieglot VI Sibīrijas korpusa uzdevumu pārejot 5. Sibīrijas divīzijas rajonā uzbrukumā;
- 4) XXI armijas korpusam rajonos, kur Daugava aizsalusi, ne tikai saistīt ienaidnieku pie vietas, bet kaut uz laiku nostiprināties arī Daugavas kreisajā krastā, īpaši Ikšķilei kaimiņos lai apdraudētu ienaidnieka aizmuguri.  
4. atsevišķai kavalērijas un 4. Donas kazaku divīzijai palikt armijas rezervē savās tagadējās vietās, bet būt gatavībā iziet pēc mana pirmā pieprasījuma;
- 5) dotā uzdevuma veikšanu visiem izdarīt ar vislielāko uzmanību; kaimiņu korpusiem uzturēt savstarpējus ciešus sakarus; ziņojumus sūtīt ik pēc trim stundām, bet ja vajadzīgs — biežāk;
- 6) es atradīšos Rīgā. Vietnieki — infantērijas Ģenerālis Vasiļjevs un ģen.-leitn. Novikovs.

Parakstījis 12. armijas komandieris  
Infantērijas Ģenerālis

Radko. Dimitrijevs

janvāra kaujas Lielupes labajā krastā

1. latv. strēlnieku brigāde no 15. janvāra atradās armijas rezervē Rīgā, Torņakalna — Zasuļauka rajonā. 23. janvārī plkst. 19.00 brigādes komandieris ģenerālis Misiņš saņēma 12. armijas telegrammu ar rīkojumu nekavējoties un straujā gaitā virzīties uz Beberbeķiem, kur vēl naktī ierasties VI Sibīrijas korpusa komandiera ģen. Vasiļjeva rīcībā.

brigādes pulki sāka virzīšanos no savām mītnēm plkst. 20.45 un sasniedza Beberbeķus pēc pusnakts. Pēc īsas atpūtas



24. janvārī plkst. 04.00 brigāde virzījās tālāk un vēl pirms pusdienas sasniedza Antiņu mājas<sup>1)</sup> (1. mežsargs).

Saskaņā ar VI Sibīrijas korpusa 418. pavēli, kas bija parakstīta 24. janvārī plkst. 22.30, 1. latviešu brigādi iekļāva 3 Sibīrijas divīzijas komandiera ģen. Trikovska trieciena grupā.

Grupai bija pavēle pāriet uzbrukumā frontē no Zvīguļiem līdz 16. mērķim<sup>2)</sup> un atjaunot stāvokli, kāds bija līdz 23. janvārim. Ģen. Trikovska trieciena grupā ietilpa arī 2. latviešu brigādes 5. un 6. pulks.

Abi šie pulki saskaņā ar VI Sibīrijas korpusa 23. janvāra pavēli devās tanī pašā dienā no Jaundubultiem uz Neiņu rajonu, kur ietilpa 38. kājnieku divīzijas sastāvā.

24. janvārī 6. Tukuma latv. strēln. pulku pārvietoja caur Sileniekiem 149. Černomorskā pulka atbalstam. Virzīšanos izdarīja ienaidnieka artilērijas ugunī. Tukumieši novietojās rezervē aiz 149. pulka kas bija pozīcijās 462. mērķa rajonā. 5. Zemgales latv. strēlnieku pulks visu dienu palika Silenieku rajonā.

24. janvārī plkst. 20.00 sekoja rīkojums nomainīt ar 3. Sibīrijas divīzijas daļām 149. un 150. pulku priekšējās pozīcijās un tos atvilkt korpusa rezervē.

149. pulku nomainīja 11. Sibīrijas un 6. latv. strēln. pulks, pie kam pēdējo pakļāva 11. Sibīrijas pulka komandierim. Līdz ar pozīciju ieņemšanu 6. un arī 5. latviešu pulks iekļāvās ģen. Trikovska trieciena grupā, pie tam 5. latv. strēln. pulku pārvietoja uz Ķūļu rajonu.

Krievu spēku grupēšana 25. janvāra uzbrukumam

24. janvārī plkst. 23.27 izsūtīja karaspēka daļām ģenerāļa Trikovska 222. uzbrukuma pavēli.

Uzbrukuma mērķis: atgūt Ogļu — Skudru — Pozena stūra pozīcijas, kuras pazaudēja 38. kājn. divīzija.

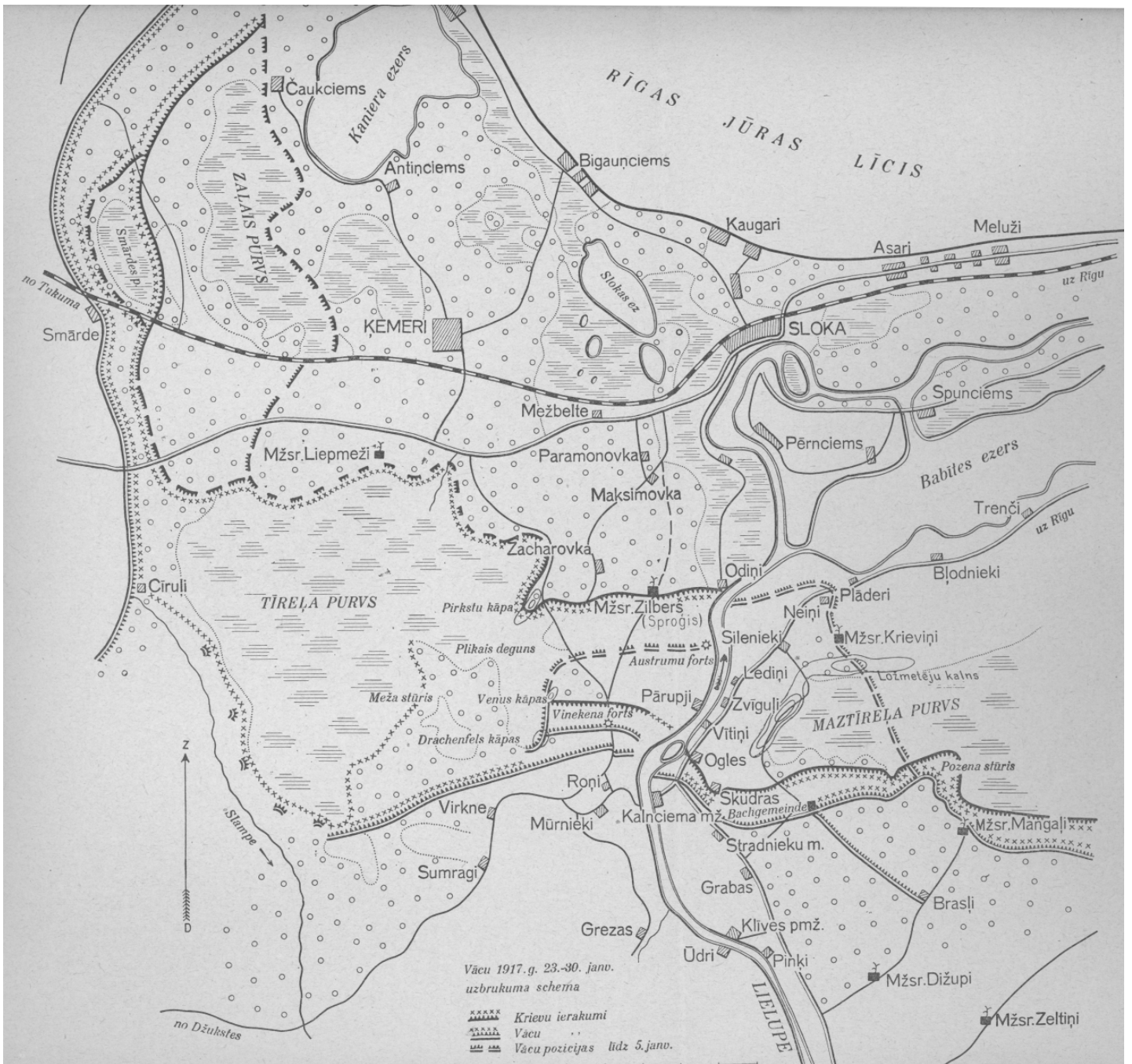
Uzbrukuma noorganizējums

- 1) Labajai grupai ģenerāļa Ivaškeviča vadībā:  
(11. Sibīr., 5. un 6. latv. strēln. pulks)  
uzbrukt Ogļu — Skudru frontē.

---

<sup>1)</sup> Antiņu mājas 5 km austrumos no Ložmetēju kalna

<sup>2)</sup> 16. mērķis dienvidos no Grabu grāvja, vācu nocietinājumu pirmajā līnijā



## 2) Centra grupai

(12. Sibīrijas strēlnieku pulks)

uzbrukt pa Maztīreļa purva rietumu malu frontē: Skudras — 477. mērķis.

## 3) Kreisajai grupai ģen. Misiņa vadībā (1.-4. latv. pulks) no līnijas 432.-434. mērķis uzbrukt iecirknī no bijušās vācu 1. līnijas līdz līnijai no 434. mērķa uz 477. mērķi.

Uzbrukuma sākums bija nolikts 25. janvārī plkst. 05.00 bez iepriekšējas artilēriskas sagatavošanas.

Par krievu gatavošanos uzbrukumam vācieši zināja. Viņi zināja par krievu spēku grupēšanu kauju rajonā un pēc agrāko dienu piedzīvojumiem rēķinājās arī ar nakts uzbrukumam iespējamību.

## 25. janvāra uzbrukuma norise

Ģen. Ivaškeviča iecirkņa labajā.- kolonā uzbruka 5. un 6. latv. strēlnieku pulks 5. Zemgales pulka komandiera pulkveža J. Vācieša vadībā<sup>1)</sup>).

5. lat. strēlnieku pulks uzbruka gar Lielupes labo krastu no Ledīņiem uz Zvīguļiem, pa kreisi no tā — 6. latv. strēlnieku pulks, bet pa Garajām kāpām austrumos no tukumiešiem 11. Sibīrijas strēlnieku pulks.

Zemgalieši un tukumieši, atspiežot vācu priekšējās daļas, izvirzījās līdz Zvīguļu — 261. mērķa, bet tālāk uz priekšu netika.

Latviešiem pa kreisi pa Garajām kāpām virzījās 11. Sibīrijas pulks, bet, nokļūvis stiprā ienaidnieka artilērijas un ložmetēju ugunī, neizturēja un atgāja izejas stāvoklī, atklājot 6. latviešu strēlnieku pulka kreiso spārnu.

Plkst. 12.00 sibīriešu 11. pulka novietojumā ieradās ģen. Ivaškevičs, lai virzītu pulku uz priekšu, pie kam 6. latviešu pulkam pavēlēja aizstāvēt ieņemtās pozīcijas. Atkārtoti ziņoja, ka 11. Sibīrijas pulka uzbrukums sekos, tomēr tas nenotika. Gluži otrādi. Ap plkst. 16.00 vācieši pēc artilērijas uguns paši uzbruka 11. sibīr. pulkam un atspieda to līdz Bergmaņu kāpām. Tas 5. un 6. latviešu pulka stāvokli padarīja ļoti grūtu, jo vācieši tos apšaudīja ar stipru flangējošu uguni un vairākas reizes uzbruka tiem flangā. Uzbrukumus latvieši atsita; bez tam tukumieši ar savu flangējošo ložmetēju uguni apturēja

---

<sup>1)</sup> 6. latv. strēlnieku pulku komandēja kapteinis Krustiņš, jo pulka komandieris pulkvedis Lielgalvis bija atvaļinājumā

uz 462. mērķa līnijas arī tās vācu daļas, kas vajāja 11. Sibīrijas pulku un līdz ar to atviegloja pēdējā kļūmīgo stāvokli.

Ar tumsu 5. un 6. latv. pulku atvilka rezervē.

Šinī kaujā ievainoja ģenerāli Ivaškeviču, un viņa vietā par brigādes komandiera v. nāca 9. Sibīrijas pulka komandieris ģenerālis Kržeminskis.

5. latviešu strēln. pulka 25. janvāra zaudējumi kaujas žurnālā nav ierakstīti.

6. latv. pulkā pēc kaujas žurnāla datiem:

krituši :

virsnieki — 2,

kareivji — 54;

ievainoti:

virsnieki — 1,

kareivji — 103;

pazuduši:

kareivji — 73.

Pēc 2. latv. brigādes kaujas apraksta 5. latv. pulka zaudējumi 25. janvārī bija šādi:

krituši:

virsnieki — 2,

kareivji — 13;

ievainoti:

virsnieki — 11,

kareivji — 146.

1. latviešu brigādes komandieris ģen. Misiņš uzbrukumu organizēja šādi:

4. Vidzemes un 3. Kurzemes pulkam bija jānovietoja izejas stāvokli Maztīreļa purva ziemeļgalā starp 432. un 434. mērķi un jāuzbrūk frontē: 16. un 477. mērķis; pie kam 4. pulkam pa kreisi gar vācu 1. līniju frontē: 16. un 476. mērķis, bet 3. Kurzemes pulkam — pa labi no 4. pulka frontē: 476. un 477. mērķis.

2. Rīgas pulkam jānodibina cieši sakari ar 3. Kurzemes latv. strēln. pulku un jāvirzās tūlīn aiz 4. Vidzemes latv. strēlnieku pulka.

1. Daugavgrīvas pulkam jāpaliek rezervē Ložmetēju kalna rajonā un jānodibina sakari ar 2. Rīgas latviešu strēln. pulku.

1. latviešu strēlnieku pa kreisi dienvidos no 16. mērķa bija pavēlēts uzbrukt 54. Sibīrijas strēlnieku pulkam.

Ziņu par to, kur tieši un ar kādiem spēkiem ienaidnieks aizstāv savas pozīcijas, nebija. Īsā. laika dēļ. ziņas neievāca arī izsūtītie jo pavēli uzbrukumam brigāde saņēma plkst. 01.00 naktī, bet plkst. 05.00 bija jāuzsāk uzbrukums. Atlikt uzbrukumu arī nevarēja, jo bija noteikta ģenerāļa Trikovska pavēle uzbrukumu saskaņot ar uzbrucēju grupām pa labi.

1. latviešu brigādes uzdevums bija pilnīgi neiespējams. Ienaidnieka pozīcijas stiepās visvairāk gar mežmalu ziemeļos no Grabu grāvja; bez tam vācieši bija ieņēmuši jau arī savu pirmo līniju līdz 13. mērķim un dažas blokmājas ziemeļos no šī mērķa. Tā tad pie virzīšanās uzbrukumā 1. latv. brigādes pulki nokļuva krustugunī, bet virzīties līdz ienaidnieka ierakumiem vajadzēja tuvu pie divi kilometri pa atklātu purvu līdz ceļgaliem dziļā sniegā.

Uzbrukums sākās noteiktajā laikā. 1. latv. brigādes pulki savlaicīgi novietojās izejas stāvoklī un 05.00 sāka virzīšanos uz priekšu.

Par 1. latv. brigādes 25. janvāra uzbrukumu tās kaujas aprakstā mēs lasām:

«Pēc 1000 līdz 1200 soļu izvirzīšanās no izejas stāvokļa 3. un 4. pulku pamanīja ienaidnieks un vērsa pret šiem pulkiem stipru ložmetēju un šauteņu uguni kā frontāli, tā no blokmājām pie 13. mērķa; tālākajā gaitā ienaidnieka uguns arvienu pastiprinājās. Neievērojot zaudējumus, 3. pulks turpināja pilnīgā kārtībā uzbrukumu.

Lai nodibinātu sakarus ar 12. Sibīrijas pulku, no labā spārna rotas izvirzīja vairāk par pus rotu, bet tomēr sakarus ar šo pulku nodibināt neizdevās.

Uz iecirkni no 3. pulka uzbrukuma joslas pa labi vācieši uguni neatklāja: kā vēlāk noskaidrojās, 12. Sibīrijas pulks, novirzījies no tam dotā virziena pa labi turpināja ceļu gar mūsu dzelonstieplu žogiem uz 447. mērķi, kur mainīja virzienu uz dienvidiem un uzbruka pa kāpām, pieturoties purvam tikai ar kreiso spārnu. Tamdēļ arī starp 3. latv. strēln. pulka labo spārnu un 12. Sibīrijas pulka kreiso spārnu radās līdz 1<sup>1</sup>/<sub>2</sub> kilometra liela atstarpe,

Apturot 3. Kurzemes pulka virzīšanos atklātā vietā stiprā frontālā un īpaši flankējošā ložmetēju un šauteņu ugunī, lai nodibinātu sakarus, radītu tikai lielākus zaudējumus un mazinātu trieciena sparū. Tāpēc sekoja ģen. Misiņa pavēle uzbrukumam enerģiski turpināt līdz ienaidnieka ierakumu ieņemšanai.



4. latviešu strēln. pulks, kad to ienaidnieks saņēma no blokmājām ar stipru ložmetēju un minu metēju uguni, pie 13. mērķa nogulās. Tad nāca pavēle 2. Rīgas pulkam atbalstīt 4. pulka uzbrukumu, pie kam ar 2 rotām uzbrukt rietumos no bijušās vācu ierakumu līnijas, lai atbalstītu stipri cietušo 4. pulku, bet ar otrām divām rotām austrumos no to pašu ierakumu līnijas ar nolūku no flanga ieņemt blokmājas pie 13. mērķa.

Kaut arī 2. pulka rotas ieplūda 4. pulka priekšējās daļās, tālāk tās pavirzīties nespēja. Tās ienaidnieks saņēma ar nepārtrauktu minu metēju un vairāku ložmetēju uguni, un tās, ciešot lielus zaudējumus, padevās atpakaļ.

3. pulks kopā ar 2. pulka bataljonu enerģiski turpināja uzbrukumu un sasniedza dzeloņstieplu aizžogojumus (1. joslu ar 3-5 mietu rindām). Iztaisot ejas ar šķērēm, cirvjiem un rokas granātām, bez šāviņa ar urrā kliezieniem rotas metās ierakumos. Kur ierakumus iztīrīja no ienaidnieka, nekavējoties uzstādīja 3 ložmetējus, bet drīz vien divus no tiem ienaidnieks sasita, un tos aizsūtīja uz aizmuguri. Divu aizsūtīto ložmetēju vietā izdevās saņemt vienu ložmetēju no rezerves. Vienam no diviem ložmetējiem, kas pēc tam darbojās, drīz vien nonāvēja visu apkalpi.

Kad vācieši metās pretuzbrukumā, ložmetēju komandas priekšnieks poručīks Šreibers personīgi atklāja ar ložmetēju uguni un šāva, līdz viņu apmētāja ar rokas granātām un pēc tam nobeidza ar šauteņu lodēm pa galvu.

Lai nodrošinātu 3. pulku pret ielenkšanu no labajiem sāniem un lai attīstītu gūtās sekmes, pavēlēja steidzīgi virzīt 2. Rīgas latv. strēln. pulka II bataljonu.

Ienaidnieks, pamanījis šā bataljona tuvošanos, atklāja stipru sprostuguni, un bataljons nevarēja 3. pulku atbalstīt. Apietais 3. pulks bija spiests sākumā atiet uz 330 — 331. kvadrātu, bet pēc tam uz 312.-313. kvadrātu, kur stipra artilērijas, mīnu metēju un šauteņu uguni noturējās līdz vakaram. Ar tumsu pulkiem bija pavēle atiet rezervē uz vācu Ložmetēju kalnu kur 1. un 3. pulks novietojās ierakumos, bet 2. un 4 pulku pārvietoja uz krievu Ložmetēju kalnu.

1. latviešu brigādes zaudējumi 25. janvārī visos 4 pulkos bija:

krituši:

virsnieki — 8,

kareivji — 268,

ievainoti:  
virsnieki — 16,  
kareivji — 872,

kontuzēti:  
virsnieki — 3,  
kareivji — 42,

pazuduši:  
virsnieki — 7,  
kareivji — 679.

Vislielākie zaudējumi bija 3. Kurzemes un 4. Vidzemes pulkā.

Par vidējās kolonas, 12. Sibīrijas pulka, darbību manā rīcībā citu ziņu nav, kā tās, kas 1. latviešu brigādes aprakstā. Spriežot pēc vispārējās kaujas gaitas, jādomā, ka nesekmējās arī 12. Sibīrijas pulka uzbrukums.

Apskatīsim tālāk, kā norisinājās 25. janvārī kaujas rietumos no Lielupes.

25. janvāra kaujas Lielupes kreisajā krastā

Saskaņā ar XLIII armijas korpusa 23. janvāra pavēli 2. latviešu brigādes 7. Bauskas latviešu strēlnieku pulks naktī uz 24. janvāri pārvietojās no Slokas uz Paramonovku, bet 8. Valmieras pulks — no Jeremejevkas uz Mežbeltēm; brigādes štābs — uz Maksimovku.

24. janvārī ar korpusa papildus rīkojumu 7. Bauskas pulks pārgāja 110. kājn. divīzijas brigādes ģen. Gubarževska rīcībā, un pulks novietojās Zacharovkā, kur atradās ģen. Gubarževska štābs.

24. janvāra vakarā 8. Valmieras pulka vienu bataljonu pārvietoja uz Pugačevku<sup>1)</sup>, bet otru bataljonu — uz Paramonovku. 24. janvārī plkst. 07.30 nonācis Zacharovkā, 7. Bauskas latv. strēln. pulks saņēma ģen. Gubarževska rīkojumu novietoties mūsu pamat ierakumu 1. līnijā no Tīreļa purva līdz Izdegušajam kāpām<sup>2)</sup>.

Šajos ierakumos novietojās 7. pulka I bataljons kapteiņa Vītola vadībā, nomainot tur sajauktās krievu 437. un 440. pulka daļas.

---

<sup>1)</sup> Pugačevka — krievu nometne 3 kilometrus dienvidos no Slokas

<sup>2)</sup> Izdegušās kāpas — pie Rietumu stigas

Kapteinis Vītols izsūtīja uz priekšu pus rotu, kas iztīrīja Roņu kāpas no ienaidnieka patruļām un ierakās tur. 7. Bauskas pulka otrs bataljons novietojās Meža stūrītī.

Nodibinājās pa labi sakarus ar 440. pulka diviem bataljoniem, kas aizstāvēja Tīreļa purva austrumu krasta pozīcijas, un pa kreisi ar 438. pulku un izsūtījis uz priekšu aizsardzību, 7. Bauskas pulks ieturēja šo stāvokli līdz 25. janvāra rītam.

7. Bauskas pulkam pa kreisi atradās 438. pulks, bet austrumos no pēdējā — 439. pulks.

Venus kāpu pozīcijās sakautais 437. pulks gandrīz viss bija izklīdis mežā un daudz maz noteiktas ziņas par stāvokli frontē nezināja sniegt ne 437. pulka komandieris pulkvedis barons Funke, ne arī ģenerālis Gubarževskis.

Lai atjaunotu stāvokli, kāds bija līdz 23. janvārim, vajadzēja no jauna ieņemt 437. pulka pazaudētās pozīcijas no Venus kāpām apmēram līdz Rietumu stīgai. Uz austrumiem no Rietumu stīgas 439. pulks vēl turējās bijušās vācu pozīcijās.

Pazaudēto pozīciju atgūšanu korpusa komandieris uzticēja pulkvedim A. Auzānam un deva rīkojumu, lai ģen. Gubarževskis nodod pulkv. Auzānam savu kaujas iecirkni no Zilās upītes līdz salaidnim ar 439. pulku.

Līdz ar to pulkveža A. Auzāna rīcībā tagad bija bez 7. un 8. latviešu pulka 438. pulka II, III un IV bataljons un 440. pulka divi bataljoni, kā arī visa iecirkņa artilērija.

Uzbrukumu bija pavēle sākt 25. janvārī plkst. 05.00, lai to saskaņotu ar darbību Lielupes labajā krastā.

Uzbrukumu pulkvedis Auzāns noorganizēja šādi:

1) pulkvedim K. Gopperam ar 7. latviešu pulku izveidot labo kolonu un uzbrukt gar Tīreļa purvu, uzturot ciešus sakarus pa kreisi ar 438. pulku;

2) pulkvedim Zelceram ar 438. pulka trim bataljoniem uzbrukt no 7. latviešu pulka pa kreisi, uzturot ciešus sakarus ar 439. pulku;

uzbrukuma mērķis: ieņemt 437. pulka pazaudētās pozīcijas no Tīreļa purva līdz Rietumu stīgai;

3) 440. pulka diviem bataljoniem palikt savās pozīcijās un nodrošināt grupas labo flangu no Tīreļa purva puses

4) 8. Valmieras pulkam izveidot grupas rezervi un pāriet ar vienu bataljonu uz Meža stūrīti, bet ar otru — uz Jurčevku;

5) Artilērijai:

a) pulkvedis Bazalinskis



(110. artilērijas brigādes 4. baterija, 5. smagās artilērijas divizona 2. un 3. baterija un kavalērijas skolas jātnieku baterija)

un b) pulkvedis Lubanskis

(12. smagā artilērijas divizona 1. un 2. baterija, 42. līn. divizona 5. baterija)  
— atbalstīt uzbrukumu.

Kaujas iecirknis 2. latviešu bija pilnīgi svešs. Korpusa pavēli uzbrukumam brigādes komandieris saņēma plkst. 02.00, bet plkst. 05.00 bija jādodas uzbrukumā. Par kaimiņiem ziņas bija nepilnīgas un nenoteiktas; par ienaidnieku ziņu gluži nekādu, bet par apvidu zināms tikai tas, ko varēja iegūt no novecojušām kartēm.

Ņemot vērā sacīto, kā arī iepriekšējos kaujas piedzīvojumus, pulkvedis Auzāns deva 7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka komandierim norādījumus uzbrukt tikai ar vienu bataljonu un neaizrauties, uzbrukumu saskaņot ar 438. pulku pa kreisi, kas uzbrukuma rajonā piedalījās 24. janvārī vācu uzbrukuma atsišanā un kam kaujas apstākļi pazīstami; 7. Bauskas latv. strēln. pulka otru bataljonu pagaidām atstāt rezervē mūsu pirmās līnijas ierakumos.

Uzbrukumā virzījās 7. latv. pulka II bataljonu poručika Spranča vadībā; I bataljons palika rezervē mūsu pamat ierakumos.

Pirmajā līnijā virzījās bataljona trīs rotas ar labo spārnu pa Roņu kāpām. 8. rota sekoja otrā līnijā.

Jau pašā uzbrukuma sākumā ienaidnieks atklāja uz uzbrucējiem stipru artilērijas uguni, īpaši ar indīgiem šāviņiem. Mūsu baterijām vācu artilērijas uguni apslāpēt neizdevās.

Rotas, ciešot zaudējumus, izvirzījās līdz stigai, kas ūdens grāvja tupinājumā. Šeit ienaidnieks no saviem ierakumiem raidīja uz uzbrucējiem iznīcinošu ložmetēju un šauteņu uguni, kas tālāku virzīšanos apturēja. Rotas mežā nogulās un, kur apvidus apstākļi atļāva, ierakās.

Baušķeniekiem pa kreisi 438. pulks sasniedza vācu ierakumus, izsita no turienes ienaidnieku un saņēma gūstekņus, 2 ložmetējus un 1 bumbu metēju, bet drīz vien bija spiests atiet uz Ūdens grāvi, kur ieņēma pozīcijas un atsita visus tālākos vācu pretuzbrukumus.

Visumā 438. pulka trīs bataljoni un 7. latviešu pulka bataljons apturēja 25. janvārī ģenerāļa Cankes grupas uzbruku-

mu uz ilgāku laiku un krievu 439. pulks, kā vēlāk redzēsīm, bija spiests vācu agrākos ierakumus atstāt, visvairāk padodoties plkv.-leitn. Rozanska spiedienam Almas ceļa virzienā.

110. divīzijas komandieris ģenerālis Hānenfelds jau plkst. 11.10 saņēma XLIII korpusa komandiera telegrammu ar rīkojumu atbalstīt 439. Iļeckas pulku, kuru ienaidnieks stipri spieda, lai ar savu darbību atvieglotu VI Sibīrijas korpusa stāvokli Lielupes labajā krastā. Pie tam, lai ģen. Hānenfeldam būtu plašāka rīcības brīvība, viņam pakļāva arī pulkv. Auzāna grupu.

Bet tas neko nelīdzēja. Jau drīz pēc pusdienas plkv.-leitn. Rozanska grupa ielauzās Almas ceļa virzienā agrākajos vācu ierakumos, un 439. pulks ap plkst. 17.00 atgāja visā frontē savos agrākajos pamat ierakumos, un vācieši ieņēma visu bijušo 427. pulka un 1. jēgeru b-na ierakumu līniju no Austrumu forta līdz Tīreļa purvam.

Uzzinājis par 439. pulka atiešanu, pulkvedis Zelters, baidīdamies ielenkšanas, pavēlēja atiet arī savam 438. pulkam.

Vienīgi 7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka II bataljons palika izvirzīts uz priekšu. Tas atlieca savu kreiso spārnu un stiprā artilērijas uguni noturējās līdz vēlām vakaram.

Kad, sazinoties ar korpusa štābu, kļuva zināms, ka 110. kājnieku divīzijas frontē uzbrukumu atkārtot nav paredzēts, atvilka rezervē arī baušķenieku bataljonu Vienīgi 6. rotu, kas bija ierakusies Roņu kāpās, atstāja uz vietas, lai šīs kāpas paturētu mūsu rokās.

Par šo kāpu pārvaldīšanu cīņa turpinājās līdz 30. janvārim un beigās kāpu ziemeļu daļu paturējām mēs, bet dienvidus daļu ieņēma ienaidnieks. Ar to tad arī izbeidzās 2. latviešu brigādes 7. un 8. pulka līdzdalība janvāra kaujās.

Ar korpusa 26. janvāra 4. pavēli pulkveža Auzāna grupu no jauna pakļāva tieši XLIII korpusa komandierim, un grupa turpināja pozīcijas aizstāvēšanu no Zilās upītes līdz Rietumu stīgai.

438. pulku un 440. pulka divus bataljonus pārvietoja uz agrāko divīziju, bet 2. latviešu brigādes sastāvā iekļāva Somu dragūnu pulku un strēlnieku bataljonu, kas ierakumos gar Tīreļa purvu nomainīja 440. pulka divus bataljonus; bet naktī uz 27. janvārī Somu dragūnu pulka un strēlnieku b-na vietā stājās 152. Vladikaukazas pulks, kuru pārvietoja no Lielupes labā krasta.

7. un 8. latv. strēln. pulka zaudējumi janvāra kaujās, salīdzinot ar citiem latviešu pulkiem, nebija lieli.

#### 7. Bauskas latv. strēln. pulks:

Krituši:

kareivji — 25;

ievainoti:

virsnieki — 3;

kareivji — 101;

#### 8. Valmieras latv. strēln. pulkā: krituši:

kareivji — 5;

ievainoti — 36;

Tā tad 25. janvārī vācieši visus atkārtotos krievu pretuzbrukumus ar lieliem zaudējumiem atsita un ne tikai noturēja savas līdz 24. janvārim iekarotās pozīcijas, bet Lielupes kreisajā krastā atguva pozīcijas, kuras ieņēma līdz 5. janvārim, bet Lielupes labajā krastā pavirzījās uz priekšu līdz Sprēgu māju — Bergmaņu kāpu līnijai. Bet ar to janvāra kauja neizbeidzās. Pēc 25. janvāra neveiksmēm 12. armija par uzbrukuma turpinājumu nedomāja, bet vācieši gribēja noteikti sasniegt vismaz pirmajai uzbrukuma dienai sprauto mērķi.

#### Janvāra kaujas turpinājums

Naktī no 25. uz 26. janvāri sekoja vācu LX korpusa pavēle, kurā, starp citu, bija teikts:

2. kājnieku divīzijā no gaismas līdz vēlajam vakaram atsita visus atkārtotos, stipros ienaidnieka uzbrukumus, nodarot tam lielus zaudējumus.

1. rezerves divīzijā pēc Artilēriskas sagatavošanas, turpinot uzbrukumu Lielupes kreisajā krastā, ieņēma veco līniju un atsita stiprus pretuzbrukumus. Saņēmti vairāki simti gūstekņu un daži ložmetēji un minu metēji.

Ienaidnieks abos Lielupes krastos pievilka VI Sibīrijas un latviešu korpusu. Ar ilgstošiem uzbrukumiem jārēķinās.

1. rezerves divīzijai sīkstī aizstāvēt ieņemtās pozīcijas. Vienu pulku atvilkt korpusa rezervē pie Roņiem.

Ar labi noorganizētu sprostuguni un ložmetēju uguni atbalstīt 2. kājnieku divīziju.

2. kājnieku divīzijas uzbrukumu 26. janvārī turpināt un ieņemt Bergmaņa kāpas, lai pēc tam sasniegtu 1. līniju.

Kājnieku uzbrukumu sagatavot ar sargrupētu artilērijas uguni šaurā trieciena iecirknī.

Visus vācu uzbrukumus, kurus atkārtoja 26. un 27. janvārī austrumos no Lielupes, krievu VI Sibīrijas korpuss ar latviešu pulku piepalīdzību atsita. Vienā otrā vietā vāciešiem laimējās pavirzīties dažus desmit metrus uz priekšu, bet tam nekādas nopietnas nozīmes nebija.

Tad vācieši nolēma izdarīt vēl vienu spēcīgu triecienu. 28. janvārī plkst. 10.45 sekoja XL korpusa pavēle 2. kājn. divīzijai uzbrukumu 30. janvārī no rīta turpināt. 1. rezerves divīzijai uzbrukumu atbalstīt, saistot savā frontē ienaidnieku ar pastiprinātu patruļu darbību un dažu bateriju artilērijas uguni, bet ar pārējo bateriju uguni izpalīdzēt 2. kājnieku

28. un 29. janvārī vācieši veica sagatavošanas darbus uzbrukumam: pastiprināja 2. kājnieku divīziju, pie tam arī ar daļu 1. rezerves divīzijas spēku.

Bija izdarīta arī artilērista piešaude,

Pirms uzbrukuma stāvoklis frontē bija šāds:

VI Sibīrijas korpusa pozīcijas aizstāvēja pastiprināta 3. Sibīrijas divīzija. Bergmaņa kāpās dienvidos no 445. un 446. mērķa — 12. Sibīrijas pulks, pa labi no tā līdz Kalnciema šosejai — 11. Sibīrijas pulks, bet no Kalnciema šosejas līdz Lielupei — 176. Perevoločinas pulka bataljons.

Latviešu pulki atradās rezervē:

5. Zemgales latv. strēln. pulks — Silenieku rajonā

6. Tukuma latviešu pulks — Peku-Legzdu rajonā

1. latviešu brigādes pulki

3. Kurzemes latviešu pulks vācu Ložmetēju kalnā, 1. Daugavgrīvas latviešu pulks 3. latviešu pulkam pa labi ziemeļos no vācu Ložmetēju kalna, bet 2. un 4. latviešu strēln. pulks — krievu Ložmetēju kalnā.

Vācu 2. kājnieku divīzija uzbruka: gar Kalnciema šoseju 44. kājnieku pulks ar 1 bataljonu pirmajai līnijā; pa labi no tā pēc kārtas 33. fizilieru pulka III un II bataljons, bet pa labi no tiem gar Maztīreļa purvu 49. landvēra pulka III b-ns.

30. janvārī no plkst. 04,00 vāci sāka krievu aizmugures apšaudi ar indīgiem šāviņiem, bet plkst. 08.00 sargrupēja artilērijas uguni uz 11. un 12. Sibīrijas pulka pozīcijām Bergmaņu kāpās, lai sagatavotu ceļu kājniekiem.



Plkst. 09,00 artilērijas uguns sasniedza augstāko pakāpi. Plkst. 10,00 pārgāja uzbrukumā vācu kājnieki.

Galveno triecienu vērsa pret 11. un 12. Sibīrijas pulka salaidni, kur vāci pārrāva fronti. Krievu pulki atkāpās, un vācieši tiem sekoja. Vācu priekšējās daļas sasniedza pat kāpas ziemeļos no 434. mērķa. Arī 44. kājn. pulks atspieda uz ziemeļiem 176. pulka bataljonu.

Stāvoklis VI Sibīrijas korpusa frontē kļuva bīstams. Bet tad iejaucās latviešu pulki. Vispirms 5. Zemgales, tad 1. Daugavgrīvas un 3. Kurzemes latviešu pulks, kas ar savu enerģisko 1 darbību apturēja atejošās krievu daļas un, piedraudot tām pat ar ložmetēju uguni, pagriezta atpakaļ.

Saskaņā ar 1. latviešu brigādes komandiera ģen. Misiņa pavēli 3. latv. pulks pulkveža Kalniņa vadībā un 1. latviešu pulks pulkveža Karlsona vadībā ap plkst. 12.00 pārgāja straujā pretuzbrukumā un atsvieda vāciešus atpakaļ uz 445. un 446. mērķa līniju. Šinī pretuzbrukumā pulki, īpaši 3. latv. strēln. pulks, cieta lielus zaudējumus nonāvēja un ievainoja arī lielāko daļu virsnieku.

Pulki ieņēma pozīcijas un aizstāvējās, līdz pienāks palīgā spēki un varēs pretuzbrukumu turpināt.

Tanī pašā laikā 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulks izturēja stipru cīņu ar vāciem, kas pēc 11. Sibīrijas un 176. pulka daļu atiešanas centās ieņemt Sileniekus. 5. Zemgales latv. strēln. pulks ne tikai Silenieku rajonu noturēja, bet atspieda vāciešus no Sileniekiem atpakaļ uz dienvidiem.

Ap plkst. 14.00 stāvoklis bija šāds: vācieši ieņēma pozīcijas uz 444., 445. un 446. mērķa līnijas un ar savu artilērijas uguni nežēlīgi apšaudīja mūsu aizmugures pievedceļus.

Arī vācu 1. rezerves divīzijai bija rīkojums apmierināties savas divīzijas frontē ar atsevišķu vācu bateriju šrapneļu uguni, bet visu pārējās artilērijas uguni sargrupēt pret Silenieku — Peitiņu ceļu.<sup>1)</sup>

Plkst. 16.00 sekoja ģen. Misiņa rīkojums plkv.-ltn. Bangerskim<sup>2)</sup> ar 4. Vidzemes latv. strēln. pulku virzīties pulkveža Karlsona rīcībā 1. Daugavgrīvas latv. strēln. pulka atbalstam, bet pulkvedim Peniķim ar 2. Rīgas latv. strēln. pulku pulkveža Kalniņa rīcībā — 3. Kurzemes latv. strēln.

---

<sup>1)</sup> Peitiņi pie Kalnciema šosejas, 1 km ziemeļos no Sileniekiem

<sup>2)</sup> Pulkv.-ltn. Bangerskis atvietoja ievainoto pulkvedi Zeltiņu

pulka pabalstam. Pēc pastiprinājumu pienākšanas bija pavēlēts pāriet visā frontē uzbrukumā un ieņemt pazaudētās 11. un 12. Sibīrijas pulka pozīcijas.

Plkv.-leitn. Bangerska rīcībā bija arī 9. Sibīrijas pulka 3 rotas. Kaujas rajonā ieradās arī 303. pulka III un IV bataljons.

Kad karaspēka daļas novietojās izejas stāvoklī, ap plkst. 21.00 sekoja kopējais 1., 4. un 2. latviešu pulka, kā arī 303. un 176. krievu pulka daļu uzbrukums<sup>1)</sup>.

Vāci raidīja uz uzbrucējiem iznīcinošu artilērijas, ložmetēju, minu metēju un šauteņu uguni. Bet tas varoņus neapturēja Plkst. 23.00, apmētājot ienaidnieku ar rokas granātām, viņi ar urrā saucieniem niknā tuvciņā izsita vāciešus no pozīcijām un piespieda tos atiet, saņemot dažus ložmetējus un gūstekņus.

Ieņemtās pozīcijas latvieši kopā ar 303. un 9. Sibīrijas pulka rotām noturēja līdz 31. janvāra rītam; atsita arī vācu pretuzbrukumus, kas sekoja plkst. 03.00 naktī. Pēc tam vāci pretuzbrukumā vairs nenāca Savas pozīcijas dienvidos no Sileniekiem noturēja arī 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulks.

31. janvāra agrā rītā latviešus un 3. Sibīr. divīzijas daļas nomainīja pozīcijas no Lielupes līdz Maztīreļa purvam 38. kājn. divīzijas pulks un sāka nocietināties uz ilgstošu aizstāvēšanos. Cītīgi nocietinājās arī vācieši.

Latviešu zaudējumi 30. janvāra uzbrukumā bija lieli.

#### 1. latviešu brigādē

krituši:

virsnieki — 32);

kareivji — 204;

Ievainoti kontuzēti un saindēti ar gāzēm:

virsnieki — 22;

kareivji — 536;

pazuduši:

kareivji — 83;

Vislielākos zaudējumus cieta 3. Kurzemes un 1. Daugavgrīvas latv. strēln. pulks, kas piedalījās kā rīta, tā nakts uzbrukumā. Kurzemnieku pulkā īpaši liels procents kritušu un

---

<sup>1)</sup> Ziņas smeltas no latviešu pulku kaujas žurnāliem

<sup>2)</sup> Šeit nav pieskaitīti 4. pulka kritušie virsnieki, jo 4. pulka kaujas žurnālā teikts, ka «krituši 66 virsnieki un kareivji

ievainotu virsnieku; viņi parasti uzbrukumā virzījušies savu vienību priekšgalā un ar savu pašai dziedību iedvesmojuši strēlniekus.

Par 5. Zemgales pulka zaudējumiem 30. janvārī 2. latviešu brigādes janvāra kauju aprakstā teikts:

«Šinī dienā ievainoja 6 virsniekus, nonāvēja un ievainoja 170 strēlniekus.

Cik no minētiem 170 tieši krituši — ziņu trūkst.

Par vācu zaudējumiem ziņu trūkst, bet tie arī bija lieli. Vācu kaujas aprakstos minēts, ka 33. fizilieru pulka 30. janvāra rīta uzbrukuma un pretuzbrukuma atsišanā krituši III b-nā trīs rotas komandieri, bet II b-nā — divi rotas komandieri un daudz citu virsnieku.

Latviešu pulkus paturēja Ložmetēju kalna rajonā rezervē, līdz frontē viss nomierinājās un nocietinājās.

8. februārī 1. latviešu brigādes pulkus pārvietoja armijas rezervē uz Agenskalna — Zaslauka rajonu, bet 5. un 6. latviešu pulku — uz Jaundubultiem, kur tie ietilpa XXVII armijas korpusa sastāvā,

Ar to tad arī izbeidzās 1917. gada janvāra kaujas Ložmetēju kalna rajonā, kuras turpinājās no 23. janvāra līdz 31. janvārim. Kaujas norisinājās stiprā salā un dziļā sniegā un bija no visgrūtākajām un asiņainākajām pasaules kara laikā visā Rīgas frontē. Lielupes krastos un Tīreļa purvos latviešu strēlnieki, aizstāvot savu dzimto zcīnija nīknas divkaujas ar iebrucējiem vāciešiem. Izšķirošos brīžos, kur vien kaujas apstākļi bija daudz maz vienādi, virsroku arvienu ņēma latvieši. Neskatoties uz nepārtrauktiem uzbrukumiem, kas atkārtojās 8 dienas no vietas, vāciešiem sprauto mērķi sasniegt neizdevās. Viņi ne tikai neienēma Ķemerus un Sloku un Rīgas Jūrmalu līdz Asariem, kā bija paredzēts uzbrukuma plānā, bet labajā Lielupes krastā nēsasniedza pat savu agrāko pirmo līniju.



## 2. latviešu strēlnieku brigādes kauju apraksts

no 23. (10. janvāra) — 3. (21. janvārim) februārim ieskaitot.

Apraksts sastādīts 1917. gada februārī un iesniegts VI armijas korpusa komandierim.

Aprakstu tulkojis un rediģējis ģenerālis A. Auzāns

Pēc janvāra (decembra) kaujām 7. un 8. latviešu pulks brigādes komandiera pulkveža Auzāna vadībā 11. (29. dec.)

janvārī atgāja: 7. pulks uz Slokas pilsētu, 8. pulks uz Jeremejevku<sup>1)</sup>, kur palika līdz 23. (10.) janvārim, sastādot XLIII korpusa rezervi.

5. un 6. latviešu strēlnieku pulks no brigādes sastāva izgāja 8. janvārī (26. decembrī). No 8. janvāra (26. decembrī) līdz 20. (7.) janvārim un no 24. (11.) janvāra līdz 10. (28. janvārim) februārim visu laiku ietilpa VI Sibīrijas korpusa sastāvā. Pulkus piedalīja gan 3. Sibīrijas, gan 38. kājnieku divīzijai, atkarībā no tā, kura no šīm divīzijām aizstāvēja ienaidniekam atņemto iecirkni. Tikai no 20. (7.) līdz 24. (11.) janvārim 5. un pulku novietoja Dubultos armijas rezervē.

23. (10.) janvārī ienaidnieks devās noteiktā uzbrukumā gar abiem Lielupes krastiem, kā redzams, ar nolūku atgūt viņam janvāra (decembra) kaujās atņemtās pozīcijas. Kā 38. divīzijas iecirknī Lielupes labajā krastā, tā 110. k. divīzijas iecirknī Lielupes kreisajā krastā ienaidnieks pēc spēcīgas Artilēriskas sagatavošanas atspieda mūsu priekšējās daļas. Lai palīdzētu 38. kājn. divīzijai 23. (10.) — 24. (11.) janvāra naktī uz «Mēli»<sup>2)</sup> Lielupes labajā krastā virzīja 5. un 6. latv. strēlnieku pulku kopējā 5. pulka komandiera pulkveža Vācieša vadībā.

Saskaņā ar XLIII armijas korpusa 23. (10.) janvāra 2. pavēli 7. un 8. latv. strēlnieku pulkam bija pulkveža Auzāna vadībā, paliekot korpusa rezervē, jāpāriet uz Mežbeltēm<sup>3)</sup> un Paramonovku, kur pulki nonāca 24. (11.) janvārī plkst. 07.00; pulks novietojās Paramonovkā, 8. pulks — Mežbeltēs. 2. brigādes štābs tai pašā laikā pārgāja no Slokas uz Maksimovku Pēc pārvietošanās nekavējoties nodibināja sakarus ar visiem

---

<sup>1)</sup>Jeremejevka un tālāk Maksimovka, Zacharovska, Hirjanovka krievu pulku doti vietu nosaukumi

<sup>2)</sup>Par «Mēli» sauca vāciešu ieņemto rajonu starp Lielupi un Maztīreli.

<sup>3)</sup>Skat. shēmu 2819. lp. p.

pulkiem, kas atradās priekšā. 7. un 8. pulka virsnieki un apakšvirsnieki izdarīja mūsu pozīciju un ceļu izlūkošanu, lai labi ar tiem iepazītos.

Saskaņā ar XLIII armijas korpusa 24. (11.) janvāra 450./3. rīkojumu, ko saņēma caur 110. kājn. divīzijas komandieri ģenerālleitnantu Hānenfeldu, 7. Bauskas pulks plkst. 17.30 24. (11.) janvārī pārgāja uz Zacharovku 110. kājn. divīzijas 9 brigādes ģenerāļa Gubarževska rīcībā, bet 8. latv. pulks naktī no 24. (11.) uz 25. (12.) janvārī pārgāja ar vienu savu bataljonu uz Paramonovku un ar otru bataljonu uz Pugačevku <sup>1)</sup>. Pēc pienākšanas Zacharovkā 7. latv. strēlnieku pulks saņēma uzdevumu atjaunot stāvokli, kuru bija pazaudējis 437. Sestroreckas pulks, ienaidnieka spiedienā atējot. Iegūt daudz maz noteiktas ziņas par 437. pulka stāvokli neizdevās, jo ģenerālis Gubarževskis nepārtraukti saņēma pretrunīgus ziņojumus, bet telefonisku sakaru nebija

Plkst. 17.30 Zacharovkā ieradās 437. pulka komandieris pulkv. barons fon. Funke un ziņoja, ka pulka lielāko daļu ienaidnieka uguns iznīcinājusi bet pulka atliekas izklīdušas.

Tad ģenerālis Gubarževskis (plkst. 17.30) pavēlēja 7. Bauskas latviešu strēlnieku pulkam virzīties uz priekšu un ieņemt mūsu pamat ierakumus no Tīreļa purva līdz Izdegušajām kāpām 202. kvadrātā. Lai to veiktu, uz priekšu virzīja I bataljonu kapteiņa Vītola vadībā; II bataljons pārgāja uz novietni «Meža stūrītis».

I bataljons, nonācis mūsu pamat ierakumu 1. līnijā Zaļās kāpās 215. kvadrātā, atrada tur sajauktas 440. un 437. pulka daļas. Ierakumi pa kreisi 216. un 202. kvadrātā ieņemti nebija.

Bataljona komandieris kapteinis Vītols, novietojies iecirknī, izvirzīja uz priekšu Roņu kāpu virzienā (230. kv.) pus rota. Šī pus rota iztīrīja kāpas no ienaidnieka priekšējām izlūku daļām un ierakās tur. Nodibinājis pa labi sakarus ar 440. pulka daļām, pa kreisi ar 438. pulku un izsūtījis uz priekšu apsardzību, bataljons aizstāvēja pozīciju līdz 25. (12.) janvāra rītam. 438. pulkam pa kreisi darbojās 439. pulks.

6. Sibīrijas korpusam un 110. kājnieku divīzijai bija pavēle 25. (12.) janvārī plkst. 05.00 enerģiski uzbrukt ienaidniekam un atjaunot stāvokli, kāds bija līdz 22. (9.) janvārim.

Lai veiktu šo uzdevumu, tad saskaņā ar XLIII armijas korpusa komandiera rīkojumu kaujas iecirknis no Zilās upītes

---

<sup>1)</sup> **Pugačevka uz kartēm un shēmām nav atrasta, ir kaut kur mežā starp Maksimovīku un Zacharovku**

līdz salaidnim ar 439. kājnieku pulku 25. (12.) janvārī plkst. 02.00 pārgāja no ģenerāļa Gubarževska pulkveža Auzāna rīcībā un pulkvedim Auzānam pakļāva šādas daļas: 438. pulka II, III un IV bataljonu, 440. pulka divus bataljonus un 7. un 8. latv. strēlnieku pulku.

Pulkvedim Auzānam bija pavēle plkst. 05.00 tai pašā dienā uzbrukt 439. pulkam pa labi, turoties ar savu labo spārnu pie Tīreļa purva un atgūt 437. pulka zaudētās pozīcijas.

25. (12.) janvārī plkst. 02.30 brigādes štābs pārgāja uz Zacharovku un tai pašā laikā izsūtīja brigādes 10. pavēli, saskaņā ar kuru:

- 1) 7. latviešu pulkam (pulkvedis Goppers), sastādot labo kolonu, bija pavēle uzbrukt gar Tīreļa purvu 215., 230., 246. un 264. kvadrātā, ieņemt ierakumus 264. kv., uzturot ciešus sakarus ar 438. pulku;
- 2) 438. pulka trim bataljoniem (pulkvedis Zelcers) uzbrukt 265., 266. kvadrāta virzienā un ieņemt ierakumus minētajos kvadrātos, uzturot ciešus sakarus ar 439. un ar 7. latviešu strēlnieku pulku;
- 3) 440. pulka diviem bataljoniem nodrošināt grupas labo flangu no Tīreļa purva puses;
- 4) 8. Valmieras latviešu pulkam sastādīt grupas rezervi un līdz rīkojumam palikt Harčevkas<sup>1)</sup> un Meža stūrīša rajonā;
- 5) artilērijai:
  - a) pulkvedis Bazalinskis — 110. artilērijas brigādes 4. baterija, 5. smagā divizona 2. un 3. baterija un Kavalērijas skolas jātnieku baterija;
  - b) pulkvedis Ļubanskis — 12. smagā artilērijas divizona 1. un 2. baterija un 42. līn. divizona 5. baterija:  
veicināt grupas uzbrukumu.

Lai izpildītu rīkojumu, 25. (12.) janvārī plkst. 05.00 7. latv. pulks izvirzīja II bataljonu poručika Spranča vadībā; bataljons pie mūsu pamat ierakumiem pārgāja kaujas iekārtā un, izvirzot trīs rotas pirmajā līnijā, bet 8. rotu rezervē, sāka uzbrukumu norādītajā virzienā. Jau pašā uzbrukuma sākumā ienaidnieks atklāja stipru artilērijas uguni uz uzbrucējiem un arī uz visu kaujas iecirkni, pie kam šāva īpaši ar ķīmiskiem šāviņiem. Rotas uguni izvirzījās līdz meža stigai (231. un 246. kv.), labais spārns pat drusku tālāk un ieņēma Zaķu kāpas.

---

<sup>1)</sup> Harčevka Meža stūrīša tuvumā; mežā

Pēc norādītās robežas ieņemšanas ienaidnieks no saviem ierakumiem uz uzbrucēju rotām atklāja stipru šauteņu un ložmetēju uguni, kas tālāko virzīšanos padarīja neiespējamu; rotām pavēlēja apstāties un ierakties. Labā spārna 6. un 7. rota patiesi ierakās, bet kreisā spārna 5. rota, atrazdamās purvainā mežā, nevarēja pagatavot sev nekādu aizsegu un palika guļot sniegā. Mazākā kustība materiālu savākšanā un piegādē ierakumu būvei rādīja spēcīgu ienaidnieka šauteņu un ložmetēju uguni.

Drīz pēc izvirzīšanās 7. Bauskas pulks apmēram gar minēto meža stīgu nodibināja sakarus ar 438. kājnieku pulku, kas darbojās pa kreisi.

438. Ochtas pulka trīs bataljoni pulka komandiera pulkveža Zalcera vadībā ieņēma 25. (12.) janvārī plkst. 05.00 šādu piedalīto stāvokli:

II bataljons ar piedalīto 13. rotu pēc Mišistu kāpu ieņemšanas 25. (12.) janvārī plkst. 02.00 ar durkļu cīņas palīdzību turējās tajās. Aiz II bataljona kreisā spārna pakāpē atpakaļ atradās III bataljons aiz pēdējā rezervē IV bataljona trīs rotas pie kam III bataljons uzturēja ciešus sakarus pa kreisi ar 439. pulku.

Pēc izlūkojuma 25. (12.) janvārī plkst. 08.00 pulkvedis Zalcers ar II un III bataljonu, atstājot IV bataljona trīs rotas rezervē, metās durkļu triecienā uz Merkuševa kāpu; kaut gan vācieši sīvi pretojās: viņus nācās izsist no patvertnēm ar rokas granātām, apmēram 15 minūtes šo kāpu ieņēma, pie kam saņēma 2 ložmetējus, vienu bumbu metēju un gūstekņus, lai gan gūstekņus kareivji parasti neņēma, bet nodūra.

Ienaidnieks, kas bēga pa Strīdus kāpu uz dienvidiem, raidīja sarkanu raķeti; pēc tam vācu smagā un vieglā artilērija sakopoja viesuļuguni uz Merkuševa kāpu; kareivji, kuriem dienvidos priekšā bija mūsu agrāko ierakumu stieples, bet ziemeļos, vācu agrāko ierakumu stieples, jutās kā slazdos un apmulsa.

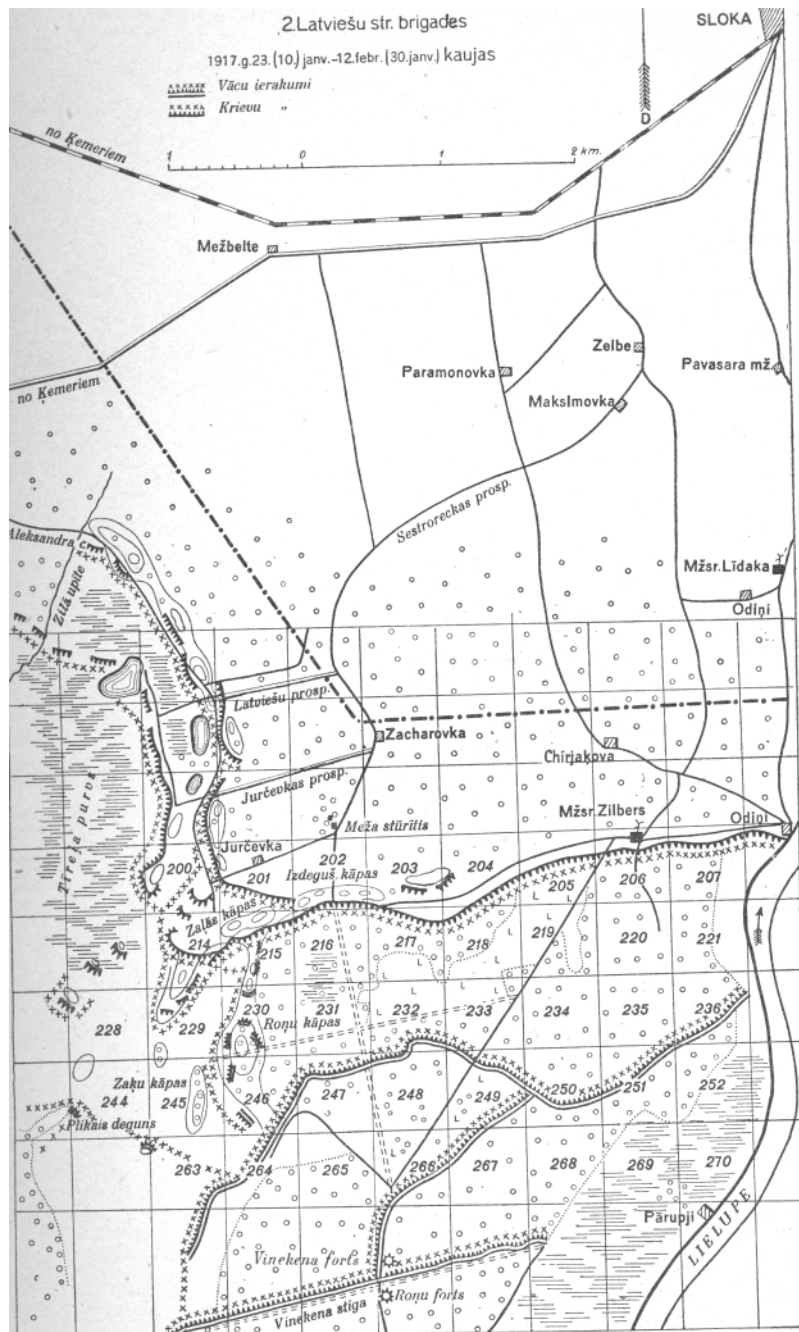
Sakarā ar to II bataljons atgāja uz grāvja stīgu, kur sakārtoja kareivjus, III bataljons uzturot sakarus ar 439. pulku, palika Mišistu kāpās līdz plkst. 15.15, atsitot ienaidnieka uzbrukumus ar šauteņu, ložmetēju uguni un rokas granātām. Īpaši ienaidnieks uzmācās III bataljonam no Merkuševu kāpu puses, kur viņš bija ātri salasījies.

Ap plkst. 10.00 ienaidnieks izdarīja stipru spiedienu uz 439. pulku un dažas viņa daļas drusku atspieda. Plkst. 11.10 pienāca XLIII armijas korpusa komandiera 238. telegramma ģenerālim Hānenfeldam ar rīkojumu atbalstīt 439. Iļec-

2.Latviešu str. brigādes

1917.g.23.(10)janv.-12.febr.(30.janv.)kaujas

△△△△△ Vācu ierakumi  
××××× Krievu "





kas pulku, kuru ienaidnieks stipri spieda, lai ar to atvieglotu Sibīrijas korpusa darbību Lielupes labajā krastā.

Līdz ar to ģenerālim Hānenfeldam bija pakļauti arī pulkveža Auzāna pulki.

Ap plkst. 15.00 25. (12.) janvārī 439. pulks, kas darbojās pa kreisi, atgāja savos pamat ierakumos. Plkst. 15.15 krievu 438. pulka III bataljona komandieris, uzzinājis, ka pa kreisi esošās 439. pulka 9. un 10. rota atgājušas pa Roņu ceļu un viņa abi flangi atklāti, pavēlēja atiet pamat ierakumos arī sava bataljona rotām. Gandrīz tai pašā laikā atgāja arī II un IV bataljons; pulks novietojās mūsu pamatlīnijā un vairs uzbrukumā. negāja.

Kaujās no 23. (10.) līdz 25. (12.) janvārim 438. pulkam bija šādi zaudējumi:

virsnieki:

krituši — 4,

ievainoti — 10,

kontuzēti — 2,

saslīma — 2;

kareivji:

krituši un ievainoti — 739,

pazuduši — 92.

Pēc 438. pulka atiešanas pulkvedis Auzāns pavēlēja 7. Latviešu pulkam atlikt kreiso spārnu un turēties līdz rīkojumam. Tā kā bija lēmums naktī uzbrukumā neiet, bet aizstāvēt mūsu pamat ierakumus, tad naktī no 25. (12.) uz 26. (13.) janvārī 7. pulka 5. un 7. rotu atvirzīja atpakaļ; 6. rota, kas ieradās Roņu kāpās, atlieca savus spārnus un palika tur, lai kāpas būtu mūsu rokās. Šeit bija lēmums ierīkot pastāvīgu apturi, un pulks iesāka tās nocietināšanu. Ar minētās aptures izvirzīšanu ievērojami pastiprinājās mūsu pozīciju aizstāvēšanas spējas pie Tīrelpurva, kur Lielupes kreisajā krastā bija visizdevīgākais virziens kā mūsu, tā ienaidnieka uzbrukumam.

8. latviešu pulks 25. (12.) janvārī plkst. 05.00 pārgāja uz Jurčevku un Meža stūrīti, kur izveidoja pulkveža Auzāna rezervi.

Ceļā, Zacharovkas tuvumā, pulks nokļuva stiprā vācu artilērijas ugunī, pie kam ienaidnieks šāva visvairāk ar ķīmiskiem šāviņiem. Tā kā ļaudis paguva laikā uzlikt respiratorus, tad zaudējumi bija gluži niecīgi.

Saskaņā ar ģen. Hānenfelda 25. (12.) janvāra 24./6. pavēli pulkveža Auzāna grupai — 7. un 8. latviešu pulkam,

4. atsev. kavaler. brigādes, 20. Somu dragūnu pulkam un strēlnieku divizionam bija jāaizstāv iecirknis no Zilās upītes, kas ietek Tīreļa purva ziemeļu austrumu stūrī, līdz meža stigai 202. kvadrātā ieskaitot.

Saskaņā ar šo pavēli naktī no 25. (12.) uz 26. (13.) janvāri Somu dragūnu pulks un strēlnieku divizons nomainīja divus 440. pulka bataljonus un novietojās iecirknī gar Tīreļa purvu no Zilās upītes līdz Zaļajām kāpām, bet 7. latviešu pulks no Zaļajām kāpām līdz meža stigai 202. kvadrātā; 8. latviešu pulks palika rezervē Jurčevkā un Meža stūrītī.

26. (13.) janvārī plkst. 18.00 saskaņā ar XLIII armijas korpusa 4. pavēli pulkveža Auzāna grupu pakļāva tieši XLIII armijas korpusa komandierim; un 152. Vladikaukaza pulks naktī no 26. (13.) uz 27. (14.) janvāri nomainīja 20. Somu dragūnu pulku un strēlnieku divizionu un novietojās iecirknī no minētās Zilās upītes līdz Zaļajām kāpām.

20. dragūnu pulks pēc maiņas pārgāja uz Bulduriem, bet strēlnieku divizons devās 109. kājn. divīzijas komandiera rīcībā.

Iecirkņa aizstāvēšanai pulkveža Auzāna grupai piedalīja:

5. Smagā artilērijas divizona 2. un 3. bateriju,

8. Smagā artilērijas divizona 4. bateriju

un virsnieku artilērijas skolas bateriju, kopējā 5. Smagā divizona komandiera pulkveža Bazalinska vadībā; bez tam -41. sapieru bataljona 4. rotas pus rota.

26., 27., 30. janvārī un 3. februārī (13., 14., 17. un 21. janvārī) ienaidnieks stipri apšaudīja grupas iecirkni ar ķīmiskiem un parastiem dažāda kalibra šāviņiem, pie kam īpaši intensīvi apšaudīja Jurčevsku, Meža stūrīti, Zacharovku, tāpat ceļu, kas savienoja šos punktus, un mūsu priekšējo ierakumu līniju Zaļajās kāpās un Ararata rajonā.

3. februārī (21. janvārī) apšaudes laikā pieci šāviņi ar smacējošām gāzēm izsita telpu griestus un sienas Zacharovkā, kur dzīvoja konvojs un brigādes štāba virsnieki; par laimi virsnieki no telpām dažas minūtes priekš tam bija izgājuši.

27. (14.) un 30. (17.) janvārī pēc stipras Artilēriskas apšaudes vācieši pārgāja uzbrukumā pret 7. latviešu strēlnieku pulku, bet abas reizes ar mūsu šauteņu uguni viņus iedzina atpakaļ savos ierakumos.

3. (21. janvārī) februārī, pēc pamatīgas Artilēriskas sagatavošanas plkst. 09.00 ienaidnieks, ar spēkiem apmēram viena

bataljona stiprumā, uzbruka 7. latviešu pulka apturei Roņu kāpā un mūsu priekšējiem ierakumiem Zaļajās kāpās kur viņu atsita mūsu šauteņu uguns.

Izklaidētie vācieši pēc tam lasījās kopā Zaķu kāpā. Uz šo kāpu mūsējie atklāja stipru artilērijas uguni, un vācieši no turienes atplūda aiz kāpām.

Pēc minētajiem neizdevīgajiem mēģinājumiem ienaidnieks pārtrauca uzbrukumus mūsu novietnei.

Kopējie 7. un 8. latviešu pulka zaudējumi janvāra kaujās:

7. pulkā:

138 kareivji (25 — krita, 101 — ievainots un 12 — apsaldēja locekļus);  
virsnieki:

ievainoti 3 (poručīks Sprancis, praporščīks Brods un Iesalnieks (Isaļņikovs));

8. pulkā: kareivji — 41 (5 — krita un nomira no gāzēm, 36 ievainoti un saindēti).

Saskaņā ar XLIII armijas korpusa 2. (20. janvāra februāra 429. telegrammu 152. Vladikaukazas kājnieku pulku naktī no 2. uz 3. (20. uz 21. janvāri) februāri nomainīja 437. Sestroreckas pulka divi bataljoni pulkv.-leitnanta Suchodubovska vadībā, un 152. pulks tai pašā naktī pārgāja uz Mellužiem — Dubultiem VI Sibīrijas korpusa sastāvā.

2. latv. brigādes štābs 4. (22. janvārī) februārī pārgāja no Zacharovkas uz Zelbi, bet 12. (30. janvārī) februārī uz Majoriem; pie kam no 12. (30. janvāra) februāra par grupas priekšnieku, kurā ietilpa divi 437. Sestroreckas pulka bataljoni, 7. un 8. latv. pulks, pulkveža Auzāna vietā iecēla pulkvedi Gopperu, pakļaujot viņu 110. k. divīzijas komandierim, un grupa turpināja aizstāvēt iecirkni no Zilās upītes līdz meža stīgai (202. kvadrātā).

5. un 6. latviešu strēlnieku pulks ar 6. Sibīrijas korpusa komandiera 1917. gada 23. (10.) janvāra pavēli plkst. 22.00 izgāja no Jaundubultu rajona uz dienvidiem no Neiņiem 38. divīzijas komandiera rīcībā, kur nonāca 24. (11.) janvārī plkst. 05.00.

Plkst. 08.00 24. (11.) janvārī 38. kājn. divīzijas komandieris pavēlēja 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulka komandierim pabalstīt 149. Černomorskā kājnieku pulku, kas aizstāvēja pozīcijas iecirkni pie 462. mērķa<sup>1)</sup> (vienu kilometru austrumos no Zvīguļiem).

---

<sup>1)</sup>Skat. shēmu 2799. lpp.

Uz norādīto vietu bija jāvirzās stiprā artilērijas ugunī, ciešot zaudējumus. Plkst. 09.30 pulks nonāca pie 149. pulka un izveidoja tā tuvāko rezervi. Tā kā ierakumu nebija, pulks novietojās aiz kāpām ķēdē un visu dienu cieta lielus zaudējumus ienaidnieka artilērijas viesuļugunī

Plkst. 20.00 24. (11.) janvārī 6. latviešu strēlnieku pulka komandieris saņēma no 11. Sibīrijas strēlnieku pulka komandiera pavēli saskaņā ar to, 149. un 150. pulku atvilka rezervē un to vietu bija jāieņem 6. latviešu un 11. Sibīr. strēlnieku pulkam kopējā 11. Sibīrijas pulka komandiera vadībā. Sakarā ar to, 149. pulka daļas pozīcijās nomainīja ar 6. latviešu strēlnieku pulka bataljonu, kuram pa labi un pa kreisi bija 11. Sibīrijas pulka daļas.

5. latviešu pulks visu dienu 24. (11.) janvārī palika rajonā dienvidos no Neiņiem. Tās pašas dienas vakarā šā paša pulka viens bataljons novietojās pozīcijās no Ķūļu mājām līdz Kalnciema ceļam (444. mērķis).

Pēc 38. k. divīzijas atiešanas no pozīcijām 5. un 6. latv. pulks pārgāja 3. Sibīrijas strēlnieku divīzijas komandiera padotībā.

25. (12.) janvārī ģenerāļa Trikovska (3. Sibīrijas divīzijas komandieris) karaspēku daļām bija pavēle uzbrukt ienaidniekam frontē: Lielupe — Skangaļi, lai atjaunotu stāvokli, kāds bija līdz 22. (9.) janvārim, t.i. lai atgūtu 38. kājn. divīzijas zaudētās pozīcijas Lediņu-Kalnciema — Tīreļpurva rajonā.

Saskaņā ar pavēli 3. Sibīrijas strēlnieku divīzijai 5. un 6. latviešu strēlnieku pulks ietilpa labās grupas sastāvā (kopā ar 11. Sibīrijas strēlnieku pulku), kas uzbruka frontē: Lielupe- Garās kāpas ar vispārēju virzienu frontē: Kalnciems-Skudras.

Saskaņā ar labās grupas priekšnieka ģenerāļa Ivaškeviča pavēli 5. un 6. latviešu pulkam kopējā pulkveža Vācieša (5. latv. pulka komandiera) vadībā vajadzēja uzbrukt vispārējā virzienā: Lediņi-Zvīguļi — Ogles.

11. Sibīrijas pulkam vajadzēja uzbrukt latviešiem pa kreisi pa smilšu kāpām. Labās grupas tuvākais mērķis bija vācu pozīcijās ieņemšana uz Vītiņu līnijas.

Ģenerāļa Ivaškeviča grupai pa kreisi uzbruka 12. Sibīrijas pulks vispārējā virzienā: no vācu Ložmetēju kalna pāri purvam Smilšu kāpām<sup>1)</sup> pa kreisi.

Pa kreisi no 12. Sibīrijas pulka vispārējā virzienā: no Ložmetēju kalna uz Skangaļu mžsrg. uzbruka 1. latv. brigāde; no tās pa kreisi darbojās 54. Sibīrijas strēlnieku pulks.

---

<sup>1)</sup> Uz shēmas Smilšu kāpu vietā Garās kāpas

Kā redzams, visām uzbrucēju daļām bija jāizdara frontālais trieciens, pie tam ļoti grūtos ziemas kaujas apstākļos

5. latviešu strēlnieku pulkam bija jāuzbrūk pa pilnīgi atklātu vietu stiprā artilērijas ugunī no paša uzbrukuma sākuma.

c. latviešu pulkam bija jāuzbrūk no Kalnciema ceļa pa kreisi; 11. Sibīrijas pulkam pa smilšu kapam, kuras stipri šaudīja ar krustuguni un kurās nevarēja virzīties plašā frontē.

Uzbrukuma sākums bija nolikts 25. (12.) janvārī plkst. 05.00. Ap plkst. 04.00 pulki ieņēma izejas stāvokli. Taisni plkst. 05.00 sāka uzbrukumu; un plkst. 07.00 zemgalieši ar strauju triecienu izsita vāciešus no Lediņu — Spreigu — Pogu mājām un sāka virzīšanos uz Vītiņiem.

Ap plkst. 08.00 rītā 6. latviešu strēlnieku pulks ieņēma 461. mērķi. Ap pusdienu 5. pulka priekšējās daļas sasniedza Zvīguļu mājas. Šīs mājas izrādījās stipri nocietinātas, un tajās bija vācieši; ar vācu kreisā flanga apgājienu, ko izdarīja 5. pulka 3. rota, un ar 2. aplenkšanas baterijas uguni vācus no šīm mājām izsita.

11. Sibīrijas strēlnieku pulks uzbrukuma sākumā atdūrās pret vācu kājnieku sīvu pretošanos, kas izlietoja visāda veida uguni. Pēc vairākajiem mēģinājumiem uzbrukumu atkārtot, pulkam tomēr neizdevās pozitīvus rezultātus sasniegt, un ap plkst. 14.00 tas atgāja uz vācu Ložmetēju kalnu.

Nesekmējās arī mūsu karaspēka pārējām divām kolonām, kuras uzbruka 11. Sibīrijas pulkam pa kreisi. Šeit vidējā kolonā ietilpa 12. Sibīrijas strēlnieku pulks, un kreisajā -- 3. un 4. latviešu strēlnieku pulks.

Ienaidnieks visu laiku apšaudīja ar vissīvāko artilērijas uguni mērķi 461., bet 6. latviešu pulka daļas neatlaidīgi aizstāvēja šeit savas jaunās pozīcijas, izrādot vislielāko atbalstu 11. Sibīrijas strēlnieku pulkam.

Ap plkst. 15.00 bija šāds stāvoklis:

Labajā kolonā palika 5. un 6. latviešu strēlnieku pulks. Ieņemot ar priekšējām daļām pozīcijas uz Zvīguļu-461. mērķa līnijas, abi pulki nostiprinājās ieņemtajās vietās. Abu pulku stāvoklis bija grūts, un bez jaunu rezervju atbalsta virzīšanās uz Kalnciemu nebija iespējama.

Noskaidrojās, ka Vītiņu māju rajonā vācieši pievelk pastiprinājumus; Lielupes kreisajā krastā mūsu priekšējo rotu flangā parādījās vācu ķēdes.

Pēc 11. Sibīrijas pulka atiešanas 6. latviešu pulka kreisais flangs izrādījās atklāts.

Frontē vācu ložmetēju un šauteņu uguns ievērojami pastiprinājās. Aukstums sakāpa līdz 15 grādiem. Labās kolonas štābs ziņoja, ka ģenerālis Ivaškevičs ievainots. Tā kā 11. Sibīrijas pulks bija atgājis, tad labās grupas komandēšanu uzņēmas 5. Zemgales latviešu pulka komandieris pulkvedis Vācietis.

Ap plkst. 15.00 pulkvedis Vācietis saņēma ziņojumu, ka kāpu rajonā vācieši izsītuši no priekšējiem ierakumiem 9. Sibīrijas strēlnieku pulka 14. rotu un uzbrūk Ložmetēju kalnam. Tad pat viņš saņēma 11. Sibīrijas strēlnieku pulka gumu sūtīt palīgā daļu rezerves uz Ložmetēju kalnu, uz kura pusi vāci 11. pulku spieda.

Noteikt vācu spēkus bija ļoti grūti, bet spriežot pēc tā, ka vāciem izdevās likvidēt mūsu vidējās un kreisās kolonas un 11. Sibīrijas pulka uzbrukumus, jādomā, vāciem bija savilkta krietni lieli spēki.

Katrā ziņā plkst. 15.00 stāvoklis kreisās un vidējās kolonas un 11. Sibīrijas strēlnieku pulka rajonā bija vāciem labvēlīgs; mums vajadzēja būt gataviem, lai atsistu viņu vispārējo triecienu Bija nepieciešama tūlītēja palīdzība 11. Sibīrijas strēlnieku pulkam, lai apturētu vācu virzīšanos.

6. Tukuma latv. strēlnieku pulka komandiera v. kapteinim Krustiņam pavēlēja salasīt visu, ko vien bija iespējams, un dot vāciem triecienu flanga virzienā uz 292. kv. Šo uzdevumu kapteinis Krustiņš veica ļoti enerģiski un veikli. Trieciena sekas bija tās, ka vāci atstāja mūsu priekšējos ierakumus kāpu rajonā un atgāja no 292. kvadrāta uz dienvidiem.

6. pulka daļas atradās starp vāciem un mūsu priekšējo līniju ar priekšējām rotām pie 461. mērķa. Vāci sāka enerģisku uzbrukumu mūsu Zvīguļu — 461. mērķa līnijā izvirzītajām rotām frontāli un to abiem flangiem. Abu pulku visas rotas stipri apšaudīja. Noturēt Zvīguļu — 461. mērķa līniju nebija iespējams, jo vāci izgāja mūsu aizmugurē.

Ap plkst. 16.00 pulkvedis Vācietis saņēma divīzijas komandiera pavēli pēc kaujas atvilkt 5. un 6. latviešu strēln. pulku rezervē un pulku novietot pie Pekām, bet 5. pulku ziemeļos no Sileniekiem.

Tūlītēja pulku atiešana pamudinātu vāciešus uzsākt mūsu vajāšanu, bet mūsu aizmugurē šai brīdī rezervju nebija. Mūsu vidējās un kreisās kolonas pulki pēc neizdevīgā uzbrukuma vēl nebija sakārtoti, mūsu priekšējās līnijas ierakumi bija vāji un pa daļai artilērijas izārdīti. Pasargāt mūs no liktenīgiem

pārsteigumiem nākošajā naktī varēja tikai atsevišķa uzvara pār vāciem, atsitot viņu pretuzbrukumus. Sāka jau tumst...

Pulkvedis Vācietis, aptvēris stāvokli, nolēma sarīkot vāciešiem slazdus.

5. Zemgales latviešu strēlnieku pulks novietojās pozīcijās Spreigu — Pogu — Lediņu māju rajonā un uz austrumiem līdz mežam. 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulks novietojās pozīcijās 292. kvadrātā.

Īpaši izdevīgus slazdus ierīkoja 5. pulka II bataljons, kas deva mums ļoti labus panākumus. Ar tumsu vācieši pārgāja noteiktā uzbrukumā Kalnciema šosejai gar abām pusēm. Mūsu priekšējās rotas atstāja Zvīguļu māju līniju; vācieši ciešās kolonās devās tām pakaļ. Uz Spreigu — Pogu māju līnijas II bataljona komandieris poručiks Briedis pielaida vāciešus ap 200 soļu un ar bataljonam piedalītajiem 8 ložmetējiem krustugunī iznīcināja vācu kolonas lielāko daļu. Tuvās, stiprās uguns un lielo zaudējumu apmulsināti, vāci nekārtībā atgāja uz Zvīguļu — 461. mērķa līniju. Pēc tam 5. un 6. pulku atvilka rezervē.

Tā kā virziens no Lediņu un 461. mērķa puses bija ļoti svarīgs, tad ar pulkveža Vācieša pavēli vienu 5. pulka bataljonu novietoja dienvidos no Sileniekiem tūlīt aiz pirmās līnijas abās pusēs Kalnciema šosejai, vienu rotu pa labi un trīs rotas — pa kreisi no šosejas, piedalot šim bataljonam 8 ložmetējus. Tā paša pulka otrs bataljons novietojās Silenieku rajonā.

Vakarā ievainotā ģenerāļa Ivaškeviča vietā par labās kolonas priekšnieku iecēla ģenerāli Kržiminski.

Abi pulki cieta ievērojamus zaudējumus:

5. Zemgales latv. strēlnieku pulks:

virsnieki:

krita — 2, ievainoti — 11;

kareivji:

krita — 43, ievainoti — 146.

6. Tukuma latviešu strēlnieku pulks:

virsnieki:

krita — 1, ievainoti — 9;

kareivji:

krita — 103, ievainoti — 106.

Naktī uz 26. (13.) janvāri vācu kājnieki izturējās pasīvi, bet

vācu artilērija apšaudīja mūsu priekšējos ierakumus un aizmuguri.

No 26. (13.) līdz 29. (16.) janvārim 5. latviešu strēlnieku pulks nostāvēja Silenieku rajonā, kuru visu laiku ienaidnieks apšaudīja ar stipru artilērijas uguni. Šais dienās pulkā ievainoja 6 virsniekus, nonāvēja un ievainoja 170 strēlnieku.

30. (17.) janvārī stāvoklis bija šāds:

Priekšējā līnijā no Kūļiem līdz Kalnciema šosejai ieskaitot atradās 176. pulka bataljons; pa kreisi no tā līdz kalna mugurai - 11. Sibīrijas strēlnieku pulks; pa kreisi no 11. pulka priekšējos ierakumus aizstāvēja 12. Sibīrijas strēlnieku pulka daļas.

30. (17.) janvārī no plkst. 02.00 vācieši apšaudīja mūsu novietni līdz Bļodniekiem ar vienkāršiem un ķīmiskiem šāviņiem, bet ar gaismu pārnesa visu uguni uz mūsu priekšējo līniju. Uguns pieņēma viesuļuguns raksturu, apņēmot plašu joslu: no mūsu priekšējiem ierakumiem līdz vācu bijušai 1. līnijai.

Mūsu pirmās un otras līnijas ierakumus vācu uguns stipri postīja. 11. Sibīrijas un 176. pulka daļas neizturēja ienaidnieka spēcīgo artilērijas uguni un grupām atstāja savas pozīcijas. Vācieši tam sekoja, uzbrūkot ar nelielām grupām.

5. pulkam Silenieku rajonā vācieši uzbruka 3 grupās. Viena grupa uzbruka gar Kalnciema šosejas abām pusēm, otrā grupa uzbruka no 291 kv. puses, bet trešā grupa virzījās no kāpām 292. kvadrātā un neapstājoties devās uz Sileniekiem.

5. pulka bataljonam, kas aizstāvēja pozīcijas dienvidos no Sileniekiem, vācieši uzbruka no frontes un kreisā flanga. Vācu grupa, kas strauji virzījās uz Sileniekiem, ielauzās 300 līdz 400 soļu atstatumā no 5. pulka štāba.

Plkst. 10.30 šā iecirkņa priekšējās pozīcijas, pirmo un otru līniju atstāja mūsu karaspēku daļas, un 5. pulks ar savu bataljonu dienvidos no Sileniekiem un I bataljonu Silenieku ziemeļaustrumos palika viens. II bataljona rotas turpat uz vietas saņēma vāciešus ar ļoti stipru ložmetēju uguni un piespieda abas vācu grupas, kas uzbruka gar Kalnciema šoseju un vairāk uz austrumiem, nogulties.

1. un 3. rotai bija rīkojums uzbrukt tiem vāciem, kas, kā redzams, centās ieņemt Sileniekus. 2. un 4. rota saņēma pavēli pasteigties ar atbalstu pulka II bataljonam.

Vācu grupā, kas uzbruka Sileniekiem, ietilpa, apmēram, divas rotas. 5. pulka 1. un 3. rotas komandieri ļoti veikli



ievilka šo vācu grupu 4 ložmetēju ugunī un iznīcināja tās lielāko daļu uz vietas. Šinī vietā saskaitīja 62 kritušus vāciešus. Citi (pārpalikušie) vācieši metās bēgt 256. kvadrāta virzienā un bēgot vēl reiz nokļuva 6. rotas flankējošā ložmetēju ugunī. Galīgi sakauta, šī grupa bēgot aizrāva sev līdz arī pārējās divas grupas. Tādā veidā ar 5. pulka spēkiem vāciešus no Silenieku rajona atsveda uz mūsu priekšējo ierakumu līniju, pie kam 176. pulka daļas no jauna ieņēma savu priekšējo līniju.

Runājot par priekšējās līnijas iecirkni, kuru bija atstājis 11. un 12. Sibīrijas pulks, vācu izsišanai no turienes atsūtīja dažādu pulku rezerves. Lai nodomāto mērķi sasniegtu, tad 31. (18.) janvārī plkst. 05.00 rītā, vajadzēja sākties 38. kājnieku divīzijas uzbrukumam.

30. (17.) janvāra kaujā 5. pulks cieta ļoti lielus zaudējumus: kritušu un apsaldētu bija pāri par 250 strēlnieku. Pēc 30. (17.) janvāra 5. pulkā ierindā palika tikai 500 durkļu.

31. (18.) janvārī plkst. 05.00 rītā vajadzēja sākties 38. kājnieku divīzijas uzbrukumam. Divīzijai vajadzēja vāciešus izspiest no ierakumu pirmās līnijas, kuru 30. (17.) janvārī bija pametis 11. Sibīrijas strēlnieku pulks. Bet 38. kājnieku divīzijas uzbrukums nenotika. Ap pusdienas laiku 38. kājnieku divīzijas pulki ieņēma mūsu priekšējās līnijas un sāka nocietināšanos.

31. (18.) janvāris un 1. februāris (19. janvāris) pagāja mierīgi. 2. februārī (20. janvārī) pie vakara vācu artilērija atklāja uz mūsu priekšējiem ierakumiem stipru artilērijas uguni. Lai atbalstītu 150. pulku, izvirzīja 5. latviešu pulku. Vācu uzbrukums nenotika; tomēr pulku noturēja lielā salā no plkst. 15 līdz plkst. 21 vakarā.

3. februārī (21. janvārī), no plkst. 2 vācu artilērija sāka mūsu aizmugures apšaudīšanu. Plkst. 4 no rīta izsauca 5. pulku vācu pretuzbrukuma atsišanai. Šinī dienā pulku noturēja mežā, sniegā pāri par 20° aukstumā, no plkst. 4 līdz plkst. 23.

Visumā, 31. janvārī un 1., 2. un 3. februārī (18., 19., 20 un 21. janvārī) 5. pulks cieta tikpat lielus zaudējumus kā 3. (21.) janvāra vakarā. Ierindā palika tikai 295 durkļi.

6. Tukuma latviešu strēlnieku pulks, atejot uz Peku rajonu, nonāca 9. Sibīrijas strēlnieku pulka komandiera rīcībā, un tam pavēlēja novietoties bijušos ienaidnieka pirmās līnijas ierakumos frontē Pekas — Legzdas. Tā kā ierakumi atradās

atklātā vietā, kur ugunsiskus dienā nevar rīkot, (ienaidnieks nekavējoties atklāja artilērijas uguni), bet zemnīcu visiem nepietika, tad lielajā aukstumā pulka kaujas sastāvs pakāpeniski samazinājās. Artilēriskas sagatavošanas laikā ienaidnieks arvienu stipri apšaudīja 6. pulka novietni, īpaši 27. (14.) un 30. (17.) janvarī.

31. (18.) janvarī pēc 3. Sibīrijas divīzijas maiņas 6. pulks pārgāja 38. divīzijas komandiera pakļautībā.

2. februārī (20. janvarī) ienaidnieks apšaudīja pulka novietni ar ķīmiskiem šāvieniem Plkst. 16.00 pulkam bija pavēle virzīties uz Silenieku rajonu, lai atbalstītu 150. Tamanas pulku. Lai sevi nenodotu un neciestu zaudējumus no artilērijas uguns, pulkam nācās virzīties pa ierakumiem, kur bija sakrājušās ķīmisko šāvienu gāzes, tamdēļ bija daži saindēšanās gadījumi. Kad pulks plkst. 18.00 nonāca norādītajā vietā, ienaidnieka artilērijas uguns rima un 6. pulkam pavēlēja ieņemt agrāko vietu.

3. februārī (21. janvarī) plkst. 04.00 pulkam pavēlēja artilērijas apšaudes laikā doties 150. Tamanas pulka atbalstam Silenieku rajonā kad pulks tur nonāca plkst. 05.00, to atgriezta atpakaļ jo apšaudīšana stājās

Plkst. 09.00 no jauna pulku virzīja uz to pašu vietu un tas palika tur satiksmes ejās, artilērijas ugunī visu dienu. Pārvietošanas laikā nācās virzīties gāzu maskās, jo ienaidnieks šāva ar ķīmiskiem šāviņiem. 3. (21. janvāra) februāra vakarā 5. un 6. pulku nomainīja 76. kājnieku divīzijas daļas pēc tam tos pakļāva 1. latviešu strēlnieku brigādei un atvilka Dzilnu rajonā.

Naktī no 7. uz 8. (25. uz 26. janvāri) februāri pulki pārgāja uz Jaundubultiem un naktī no 9. uz 10. (27. uz 28. janvarī) februāri ietilpa XXVII armijas korpusa rezervē, paliekot Jaundubultos.

Orģinālu parakstījis:

2. latviešu strēlnieku brigādes komandieris

pulkvedis Auzāns

Noraksta pareizību apliecinājis:

2. latviešu strēlnieku brigādes štāba vecākais adjutants

podporučiks Svēde

## **Pēc Ziemassvētku kaujām**

Atpūta Slokā pēc Ziemassvētku kaujām pulkam bija īstā laikā To labi izjuta strēlnieki un virsnieki. Pirmajās dienās nenotika nekādas nodarbības. Tas tāpēc, lai strēlnieki patiesi varētu atpūsties un sasildīties.

Vienīgi štābam bija darba pilnas rokas. Šajās pirmajās dienās, cik atceros, izdarīju jātnieku spridzinātāju komandas skati, ar kuru priekš kaujām neiepazinos. Pēc nedēļas sākās taktiskās nodarbības uz lauka Slokas apkārtnē.

8. janvārī pulku izsauca uz Dubultiem, kur tam kopā ar kādu 3. Sibīrijas divīzijas pulku un vienu 53. Sibīrijas pulka bataljonu notika īsa parāde, jo cara uzdevumā bija ieradies ģenerālis Vasiļkikovs, lai izteiktu pateicību par varonīgajām kaujām. No šīs parādes spilgtāki atmiņā nogūlies korpusa komandiera ģenerāļa Vasiļjeva tēls. Šis vecais ģenerālis ar garu sirmu, īstu «patriarcha» bārdu ieradās stundu agrāk kā cara sūtnis, apstaigāja strēlnieku rindas, tad izgāja priekšā pulkam, noņēmis cepuri (papachu), zemu tam paklanījās un teica īsus, bet patiesus un sirsnīgus pateicības vārdus par varonīgajām kaujām, un asaras iemirdzējās sirmā ģenerāļa acīs. Šis bija tik sirsnīgs brīdis, kāds neaizmirstas.

Cara sūtnis kņazs Vasiļčikovs savā pateicības runā arī īpaši izcēla latviešu strēlnieku nopelnus un kā cara balvu izdalīja katrai rotai pa I Jura krustam. Šie krusti bija vēl virs tām balvām, kuras jau saņēmām no armijas štāba. Pēc parādes pulki atgriezās atpakaļ Slokā.

Es nebiju vēl iepazinies ar pulka saimniecības daļu un noliktavām, kas atradās Rīgā, Miera ielā, tādēļ. 10. janvāra pēcpusdienā aizbraucu uz Rīgu un uzsāku saimniecības daļas pārbaudi. Pārnakšņoju turpat pie saimniecības daļas priekšnieka kapteiņa Purgaļa, lai nākošā dienā turpinātu šo darbu. Darbu nākošā dienā pārtrauca pulka adjutanta telegramma, ka pulks atkal izsaukts uz pozīcijām. Jābrauc bija ar zirgu, tāpēc pulku panācu tikai pēcpusdienā, kad tas bija nonācis pie tā sauktās Zacharovkas — rezervēs stāvošām daļām mežā Maztīreļa malā.

Šeit bija arī pulkvedis A. Auzāns; arī 8. Valmieras latviešu strēln. pulks bija šurp izsaukts. Abi pulki pārgāja 110. divīzijas komandiera ģenerāļa Gubarževska rīcībā.

Iegāju štāba zemnicā, kur stāvēja divīzijas komandieris, štāba priekšnieks un pulkvedis A. Auzāns. Auzāns pū-

---

<sup>1)</sup> **Datumi pēc vecā stila**

lējās noskaidrot frontes stāvokli, bet divīzijas vadība par šo jautājumu bija pilnīgi nezināšanā.

Divīzijas komandieris uzbudināts staigāja savā zemnīcā, vairākas reizes zvanīja pa tālruni, bet nekādi nevarēja nodibināt sakarus ar saviem pulku komandieriem. Viņš teica, ka izsūtījis jau visus savus ziņnešus uzmeklēt, kur atrodies pulki, bet ziņneši arī nav atgriezušies.

Palūguši no štāba priekšnieka sīku pozīciju un apkārtnes shēmu, mēs sākām to studēt, lai kaut cik iepazītos ar tuvāko apkārtni. Te pēkšņi atvērās durvis un, jāsaka, ne ienāca, bet drīzāk ieskrēja kalsnējs, gara auguma, sirms pulkvedis. Viņš bija tā uztraukts, ka nevarēja tekoši izrunāt neviena teikuma, rokas un lūpas viņam drebēja, un viņš vairākkārt atkārtoja vienīgo teikumu:

— Jūsu ekselence, jūsu ekselence viss pagalam, viss pagalam. —

Divīzijas komandieris mierīgā tonī mēģināja no viņa dabūt kādus paskaidrojumus, bet uztrauktais pulkvedis atkārtoja tikai vienu un to pašu:

«Viss pagalam!»

Tad divīzijas komandieris jau stingrā balsī griezās pie ienācēja: — «Pulkveža kungs, kur ir jūsu pulks?»

Arī tas nelīdzēja, pulkvedis tādā pašā drebošā balsī, tikko spēdams izrunāt vārdus, atbildēja:

— Pulka nav... viss pagalam! —

Beidzot divīzijas komandieris satvēra pulkvedi pie rokām, nosēdināja pie galda, visādi mierināja un piedāvāja glāzi tējas, kas stāvēja turpat uz galda. Pulkvedis, nosēdies pie galda, satvēra galvu abās rokās un raudošā balsī vaimanāja:

— Ko lai daru, ko lai daru, pulks pagalam. —

Tanī laikā uzzinājām no štāba priekšnieka, ka pulkvedis ir 437. pulka komandieris pulkvedis Funke.

Pulkvedis Auzāns, redzēdams, ka šeit nav iespējams ievākt nekādus kaut cik noderīgus datus par stāvokli, deva man rīkojumu doties ar pulku uz priekšu, noskaidrojot apkārtni un vienu un tad darīt visu iespējamo, lai aizturētu vāciešus, ja viņi patiesi nāktu uzbrukumā.

Veicot pavēli, 7. Bauskas latv. strēln. pulks — devās uz priekšu pa tā saucamo Roņu ceļu. Ejot kolonā pa ceļu visu laiku tas sastapa daudz pretimnākošu kareivju, gan pa vienam, gan lielākās vai mazākās grupās; kareivji bija no 437. un 440. pulka.

Daudzus no viņiem mēs aizturējām un prasījām, kurp viņi iet; kareivji atbildēja, ka meklējot pulku. Uz jautājumu, kur ir pulks, viņi neviens atbildi nezināja. Ja jautājām, kāpēc viņi aiziet no frontes, tad tie pa lielākai daļai atbildēja:

— Tie citi iet, mēs arī ejam! —

Neviens nekā nezināja pateikt arī par ienaidnieku, jo neviens to nebija redzējis. Nogājuši tā pa mežu apmēram 3 kilometrus, nonācām krievu vecos pirmās līnijas ierakumos, kurus viņi aizstāvēja priekš 1916. g. 26. decembra. Arī šeit bija daļa kareivju no šiem pašiem pulkiem. Sameklējām dažus virsniekus. No viņiem uzzinājām dažus lietišķus norādījumus par stāvokli.

Noskaidrojās, ka dienā vāci bija gājuši uzbrukumā, bet uzbrukums atsists. Tumsai iestājoties, pozīcijās notikusi maiņa, un šai laikā pulki sacēlušī lielu troksni. To sadzirdējis ienaidnieks un atklājis stipru uguni. Pulku maiņas laikā ienaidnieka uguns radījusi paniku abos pulkos. Pulki atstājuši pozīcijas un bēguši pūlī uz aizmuguri; tikai viena daļa apstājusies labi nocietinātajos ierakumos. Vai ienaidnieks nācis pēc tam arī uz priekšu un ieņēmis savas vecās pozīcijas, to virsnieki nezināja.

Bet taisni šis apstākļis bija ļoti svarīgs. 26. decembrī šīs vācu pozīcijas mēs ieņēmām, uzbrūkot viņiem no aizmugures. Vācieši tās atstāja bez kaujas. Tad mēs arī iepazināmies ar šo pozīciju un nācām pie slēdziena, ka tās ar kauju, uzbrūkot frontāli, nav ieņemamas arī tad, ja tur atrastos gluži nelieli spēki. Ja nu šīs vecās pozīcijas vācieši ir no jauna ieņēmuši, tad par mūsu virzīšanos tālāk uz priekšu vairs nevarēja būt doma. Tādēļ, izsūtījuši uz priekšu izlūkus nekavējoties novietojāmies vecajos krievu ierakumos, nomainīdami tur esošos kareivjus, pa lielākai daļai 440. pulka, lai dotu viņiem iespēju sameklēt savējos un sakārtoties.

Paziņojuši šos apstākļus priekšniecībai, palikām pa nakti ieņemtajā stāvoklī. Nākošajā dienā agri no rīta pulkvedis Auzāns paziņoja, ka saņemta stingra pavēle: — Atjaunot stāvokli, kāds bija dienā, ko tas arī maksātu.»

Te nu atkal radās apstākļi, kādos bieži nokļūst frontes priekšniecība, t.i. atrašanās starp divām neiespējamībām. Kara likumi aizliedz kaujas pavēles neizpildīt, bet no otras puses, iepazīšanās ar šo vācu pozīciju deva man pilnīgu pārliecību par šīs pavēles veikšanas neiespējamību.

Apgaismoju pulkvedim Auzānam stāvokli, piebilzdams, ka noraidu uzbrukuma virzienu un ka esmu gatavs uzņemties par to atbildību.

---

<sup>1)</sup> skat. 5. sējuma 2298. lp. pusi.

Pulkvedis Auzāns mani saprata, jo arī viņš jau agrāk bija redzējis šīs vācu pozīcijas, bet viņš pazina arī augsto priekšniecību, no kuras nāca pavēle, zināja, ka šī priekšniecība par lietas patiesiem apstākļiem nav uzriedzi pārliecināma. Tādēļ pulkvedis Azāns, atbrīvodams mani no pavēles kategoriskas pildīšanas, uzņēmās atbildību uz sevi, ar noteikumu, lai būtu izdarīts kaut neliels uzbrukuma mēģinājums

Saskaņā ar pavēli 110. divīzijai uzbrukumam bija norīkoti abi latviešu pulki, (7. Bauskas un 8. Valmieras latv. strēln. pulks) un no tiem pa kreisi 438. pulks. Pēc sniegtām ziņām 438. pulks vēl nebija atstājis savas pozīcijas, kuras ieņēma latvieši Ziemassvētku uzbrukumā. Šis apstākļi atvieglāja uzbrukumu, tikai arī tas mani nepārliecināja, tādēļ norīkoja šim mēģinājumam tikai vienu bataljonu.

Otra bataljona viena rota izvērsās retā ķēdē mūsu ierakumu priekšā un virzījās uz priekšu. Viena rota palika rezervē ierakumos. Šo kustību, acīm redzot, ienaidnieks jau pašā sākumā pamanīja. Rotas bija pagājušas uz priekšu tikai apmēram 500 soļus, kad ienaidnieks atklāja stipru artilērijas uguni uz tām. Drīz vien pievienojās arī šauteņu un ložmetēju uguns. Rotām bija jāapstājas un jāierokas.

Labā spārnā ierakšanās bija iespējama, jo tur bija smilšainas kāpas, bet kreisajam spārnā ierakties nebija iespējams. 5. rota palika gulot sniegā un ugunī. Intensīvas ienaidnieka uguns dēļ bez lieliem zaudējumiem dienas laikā arī atkāpties nebija vairs iespējams.

Tumsai iestājoties, kreisā spārna rotas (5. un 7.) atgāja ierakumos, bet labajā spārnā 6. rota vēl padziļināja savus ierakumus, atliecot savu kreiso spārnu, un palika uz vietas.

Vēlāk noskaidrojās, ka 438. pulks nakti no 11. uz 12. janvarī jau atkāpties savās vecajās pozīcijās un, neraugoties uz kategorisko pavēli atjaunot stāvokli, kāds bija priekš 11. janvarī nebija varējis uz priekšu pavirzīties, jo cietis šajā mēģinājumā lielus zaudējumus

438. pulks bija visstabilākais 110. divīzijas pulks; to komandēja enerģiskais pulkvedis Zelcers (latvietis pēc tautības). Pēc šiem neveiksmīgajiem mēģinājumiem un zaudējumiem abos pulkos pulkvedim Auzānam izdevās augstāko priekšniecību pārliecināt, ka kaujas uzdevums nav veicams.

Sākot ar 13. janvāri, pulks aizsargāja vecos ierakumus. Vecie ierakumi labajā spārnā pie Tīreļa purva bija nelietderīgi ierīkoti, jo gulēja ieslīpi pret šo spārnu, gar atklāto purva malu ejošo augsto kāpu, tā saukto «Zaļo kāpu», kura ļāva ienaidniekam gandrīz segti pieiet mūsu pozīcijām.

12. janvarī šīs kāpas ieņēma pulka 6. rota un daudz maz nostiprinājās. Nākošā dienā pievilka spēkus no rezerves, šīs

kāpas pamatīgi nostiprināja un pievienoja pozīcijai. Tālāk aiz šīm kāpām pa daļai mežā, pa daļai purvā bija vairākas atsevišķas kāpas un nelielas kāpu grupas. Uz šīm kāpām vāci sūtīja savus izlūkus partijām. Turpmākās dienās šeit norisinājās cīņa starp šīm vācu un mūsu izlūku partijām. Pēc viena mūsu izlūka sekmīga uzbrukuma vāci šais kāpās vairs nerādījās.

21. janvarī no rīta ienaidnieks apšaudīja visu mūsu pozīciju, it īpaši mūsu artilērijas novietojumā vietas ar ļoti stipru artilērijas uguni un gāzu šāviņiem. gāzu šāviņi plīstot rādīja virs baltā sniega mazus gāzu mākonīšus līdz 3 metri diametrā. Šādu mākonīšu bija tūkstošiem. Dažās vietās tie saplūda kopā viens ar otru, bet kur tie bija retāki, tur starp tiem šķita tīrs gaiss. Strēlnieki uzlika gāzu maskas.

Kad artilērijas uguns apklusā, vāci ar vairākām rotām nāca uzbrukumā pret kāpās uz priekšu izbīdīto 6. rotu, bet ar šauteņu uguni vāciešus atsita. Kad kaujas troksnis apklusā, es vēlējos apstaigāt priekšējo pozīciju. gāzu mākonīši vēl arvienu bija savās vietās. Starp retākiem mākonīšiem, likās, varēja droši staigāt. Riskēju noiet līdz priekšējai līnijai ap 1 km, neuzliekot gāzu masku. Tā arī izdarīju, tomēr izrādījās, ka starp mākonīšiem gaiss ir saindēts, jo pēc tam apmēram 3 nedēļas ilgi jutu sev mutē un rīklē gāzu smaku. Visi ēdieni, īpaši papirosi šķita saindēti ar gāzēm, lai gan tos sūtīja no aizmugures, kur gāzes nevarēja būt.

Šādā stāvoklī 7. Bauskas un 8. Valmieras latv. strēln. pulks palika pozīcijai mežā Lielupes kreisajā krastā, kur turpināja pozīciju aizsargāšanu līdz februāra beigām Sākumā notika vēl diezgan rosīga abpusēja izlūku darbība ar nelielām sadursmēm, bet ļoti aukstais laiks, kas turpinājās gandrīz visu februāra mēnesi, apklusināja arī šo darbību, un tā iestājās vienmuļīgā sēdēšana ierakumos. Mazu dažādību šajā vienmuļībā man personīgi ienesa uzaicinājums piedalīties Jura ordeņa domes sēdēs 8. februārī.

Nebiju gaidījis šādu uzaicinājumu, tādēļ nebiju tam sagatavojies. Vienreiz vēl ziemā no 1915. uz 1916. gadu, es piedalījos Jura zobena domes sēdē 4. armijas štābā, tādēļ zināju, ka šajās domēs pastāv tradīcija ļoti stingri pieturēties pie statūtiem. Parasti neapmierinājās ar to dokumentu un liecību caurskatīšanu, kādi bija pievienoti iesniegumiem apbalvošanai, bet centās pēc iespējas izstudēt visu to kauju gaitu, kuru laikā apbalvojamais uzrādījis Jura ordeņa vai Jura zobena statūtiem atbilstošus kaujas nopelnus.

Par domes locekļiem varēja būt vienīgi karavīri, Jura ordeņa kavalieri, — Jura ordeņa domes sēdē un, Jura zobena kavalieri, — Jura zobena domes sēdē. Iesniegumus par apbalvo-

šanu nevarēja apbalvojamā priekšniecība apturēt vai noraidīt, bet tos izlēma vienīgi dome. Domes lēmumi bija galīgi bez pārsūdzības, vienīgi noraidīšanas gadījumā varēja iesniegumus atkārtot, ja bija radušies jauni dati, kas nebija minēti pirmajā iesniegumā. Šie noteikumi un to stingra ievērošana panāca to, ka domes lēmumi nebija saistīti ar politiku, radu un draugu ietekmi. Tādēļ šīs statūtu balvas ļoti augstu vērtēja nevienā armijā, bet arī ārpus tās. Saprotams, ka bija arī mēģinājumi ietekmēt domes lēmumus, bet parasti šādi mēģinājumi palika bez panākumiem. Pozitīvam apbalvošanas lēmumam bija vajadzīgi 75 proc. balsu, tā tad pie parastā domes sastāva — 10 personām — bija vajadzīgas 8 balsis. Nepilnīgi pamatoti iesniegumi šādu balsu skaitu nevarēja sadabūt. Gadījās arī otrādi. Pieķeroties dažādiem sīkumiem, bija iespēja vismaz 3 balsis noskaņot negatīvi arī pret ļoti pamatotiem iesniegumiem. Tādā ceļā, liekas, nesaņēma šo apbalvojumu daži kaujās nopelniem bagātie latviešu strēlnieku virsnieki, piemēram, pulkvedis J. Kalniņš (vecais), pulkvedis A. Lielgalvis u. c.

Ar 1917. gada 6. februāra 137. pavēli 12. armijai par Jura ordeņa domes locekļiem 8. februāra sēdei bija iecelti:

par priekšsēdētāju 3. Sibīrijas divīzijas komandieris ģenerālis Trikovskis, par locekļiem

- 1) 4. Sibīrijas strēlnieku divīzijas komandieris ģen. Karcovs,
- 2) 2. Rīgas latv. str. pulka komandieris pulkvedis A. Peniķis,
- 3) 7. Bauskas latv. strēln. pulka komandieris pulkvedis K. Goppers.
- 4) 129. Besarabijas pulka kapt. Dalenko,
- 5) 10. pontonu bataljona kapteinis Boldirevs,
- 6) 13. auto rotas kapteinis Baziļevičs,
- 7) 177. Izborskas pulka štābs kapteinis Vislovs,
- 8) 55. Sibīrijas strēln. pulka štābs kapteinis Karcovs.

Tanī pašā laikā bija sasaukta arī Jura zobena domes sēde. Abas šīs domes noturēja savas sēdes toreizējās Vidzemes muižnieku, vēlāk Latvijas Saeimas nama telpās, un tām bija jāizspriež statūtu apbalvojumi par Ziemassvētku kaujām.

Sēžot pozīcijās, kā jau minēju, man nebija iespējams tuvāk iepazīties ar vispārējo kauju gaitu plašajā kauju frontē, pazinu vienīgi 2. latviešu strēlnieku brigādes kaujas un tikai pa daļai 1. latviešu strēlnieku brigādes, 53. Sibīrijas un 16. Sibīrijas pulka kaujas.

Kauju oficiālie apraksti arī nebija publicēti, tādēļ grūti bija sekot visu iesniegumu iztirzai. Iesniegumu apbalvošanai ar Jura ordeni bija pavisam 88, no tiem 27 latviešu pulku.



Sēde turpinājās 3 dienas ar īsiem pārtraukumiem pusdienām, kuras notika arī tajā pašā namā, jo tur bija ierīkots armijas štāba klubs. Pusdienu laikā sarunas parasti arī grozījās ap tiem pašiem tematiem, tā ka arī šo laiku varēja uzskatīt kā sēžu turpinājumu, ar to starpību, ka še varēja brīvāki savstarpēji informēties par dažādiem apstākļiem notikušajās kaujās.

No visiem domes locekļiem divi bija vislabāk informēti par vispārējo kauju gaitu, un proti, ģenerāļi Trikovskis un Karcovs, bet raksturīgi bija tas, ka taisni starp šiem diviem valdīja visasākā domu starpība jautājumu iztīrīšanā.

Ģenerālim Trikovskim piemita īpašība izcelt savas divīzijas daļu nopelnus pat uz citu daļu nopelna rēķina. Ja viņa konkurenti būtu vienīgi bijuši latviešu strēlnieku pulki, tad tas viņam varbūt būtu arī izdevies, bet šinī gadījumā Trikovskim nācās rēķināties ar ģenerāli Karcovu.

3. Sibīrijas strēln. divīzijas (ģen. Trikovska) divi pulki uzbruka 23. decembrī starp Lielupes un Ložmetēju kalna rajonu, bet neko nepanāca un palika savos ierakumos. Pēc tam, kad latviešu pulki bija ielauzušies ienaidnieka aizmugurē, nakti no 24. uz 25. decembrī notika otrs uzbrukums.

Šajā otrā uzbrukumā latviešu pulki kopā ar 53. un 16. Sibīrijas pulku uzbruka Ložmetēju kalnam no aizmugures, bet 3. Sibīrijas divīzijas pulkiem bija jāturpina savs 23. decembra uzdevums, t. jāuzbrūk frontāli.

Šajā uzbrukumā tuvākais kaimiņš 3. Sibīrijas divīzijai bija 16. Sibīrijas strēlnieku pulks, t.i. ģenerāļa Karcova divīzijas pulks, kas šajā uzbrūkuma laikā bija pakļauts pulkvedim Auzānam. Kopējais uzbrukums bija sekmīgs, bet ordeņa domes sēdē uzbrūkuma panākumos 3. Sibīrijas divīzijas pulkiem bija jādalās ar 16. Sibīrijas pulku. Tāpēc viegli saprotama tā lielā domu nesaskaņa starp diviem divīziju komandieriem ģen. Trikovski un Karcovu. Pie galda viņi sēdēja viens otram pretim un, aizrāvušies savstarpējā disputā, dažreiz pat piemirsa, ka ir klāt arī vēl citi domes locekļi. Strīdus karstumā abi ģenerāļi bieži lēca kājās, draudēdami viens otram ar paceltām dūrēm.

Strīdus ilga 3 dienas. Pārējie domes locekļi tikai retos gadījumos izteica savas domas. Atkarībā no iesnieguma piederības, ģenerāļi mainījās savās lomās. Kad iztīrāja latviešu strēlnieku puiku un to krievu pulku sasniegumus, kas darbojās kopā ar mums, tad prokurora lomā uzstājās ģenerālis Trikovskis, visos pārējos gadījumos prokurora lomu diezgan sekmīgi veica ģenerālis Karcovs.

Šajos strīdos mēs uzzinājām daudz interesantu sīkumu par bijušām kaujām. Piemēram, 3. Sibīrijas divīzijas pulki sākuši

savu uzbrukumu naktī uz 25. decembrī tikai plkst. 05.00 no rīta, kamēr tās daļas, kuras uzbruka ienaidnieka aizmugurē, sāka to plkst. 01.45 naktī.

Tāpat dzirdējām, ka 3. Sibīrijas divīzijas izlūku grupa, kas apsargāja uzbrukuma laikā tās labo spārnu, ejot pa Lielupes ledu, nonākusi līdz Mūrniekiem (iepretim Kalnciemam Lielupes kreisajā krastā), neatradusi tur ienaidnieku un, savējos nesagaidījusi, mierīgi atgriezusies atpakaļ.

Izteica arī tādas domas, ka 3. Sibīrijas divīzijas pulki savā neizdevīgajā uzbrukumā 23. decembrī cietuši zaudējumus, bet šos zaudējumus par kritušiem un ievainotiem uzrādījuši 25. decembra uzbrukumā, kurā tiem zaudējumu faktiski neesot bijis.

Kad pienāca pulkveža A. Auzāna rinda apbalvošanai un priekšsēdētājs iesāka iesniegumu lasīšanu, viens domes loceklis izteica domas, ka nav vajadzīgs lasīt iesniegumu, jo pulkveža A. Auzāna darbība visiem zināma. Šim priekšlikumam piekrita visi, nekādi strīdi arī neradās. Tad nobalsoja klusībā, bez iztīrāšanas, bez debatēm, un apbalvošanu pieņēma ar visām balsīm. Tas bija īss, bet svinīgs brīdis. Tāds gadījums bija ļoti rets ordeņu domes vēsturē.

Trešās dienas vēlā vakarā iztīrāja beidzamo iesniegumu, un rezultātā no 88 kandidātiem apbalvoti bija 28, caurkrituši — 60.

No piezīmēm, kuras man uzglabājušās par šīm dienām, redzams, ka par Ziemassvētku kaujām apbalvoti ar Jura IV šķiras ordeni šādi latviešu strēlnieku pulku virsnieki:

- praporščiks Malcenijs,
- praporščiks Pelīte,
- podporučīks Pinka,
- praporščīks Skujiņš
- praporščīks Liepiņ
- pulkvedis A. Auzāns,
- štābs kapteinis V. Ozols,
- kapteinis Vītols,
- poručīks Stulpiņ
- podporučīks Šturms,
- podporučīks Frikhofs un
- podporučīks Zvaigzne.

No sarakstā minētajiem, pēc papildus iesniegtām ziņām, divi apbalvoti nākošajā domes sēdē, kurā es nepiedalījos.

Še jāpiemin, ka ģenerāli Karcovu, no kura mēs dzirdējām daudz siltu un atsaucīgu vārdu par latviešu strēlniekiem, noslepkavoja 1917. gada jūnijā Olaines pozīcijās. Viņa liķi ar cauršautu galvu atrada tuvu dzelzceļa uzbērumam 100 soļu no divīzijas štāba. Slepikas palika nenoskaidroti.

## Augstākās atzinības balvas

### 7. Bauskas latviešu strēln. pulka virsniekiem

Kapt. P. Skaidrā tulkojums, rediģējums un piezīmes

Augstākās atzinības balvas Krievijas armijā bija: virsniekiem — Jura ordenis un Jura zobens, kareivjiem Jura krusts un Jura medaļa. Šīs augstās atzinības balvas piešķīra par izeiliem kauju nopelniem.

Ir ziņas, kas liecina, ka līdz 1916. g. 1. decembrim<sup>1)</sup> Krievijā Jura ordenis bija piešķirts: 4. šķiras — 3504, 3. šķiras — 53, 2. šķiras — 4 personām, bet 1. šķiras — nevienam; Jura zobens 5314, Jura zobens ar briljantu izgriezumiem — 8 personām. Ar Jura ordeņa 2. šķiru bija apbalvoti: lielkņazs Nikolajs Nikolajevičs, ģeneraladjutants Ivanovs, Ģeneraladjutants Ruskis un ģenerālis Judeničs.

No kareivjiem ar dažādu šķiru Jura krustiem bija apbalvotas 1.366.000 personas, bet ar dažādu šķiru Jura medalām — 1.505.000 personas.

Jura ordeņa 3. šķiru varēja piešķirt tikai tad, ja apbalvojamai personai jau bija šā ordeņa 4. šķira, pie kam vajadzēja komandēt karaspēka vienību ne mazāku par brigādi.

7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka komandieri pulkvedi Kārli Gopperu par Ziemassvētku kaujām apbalvoja ar šo reto goda zīmi, jo pulkvedis Goppers kaujā vienu laiku komandēja arī 8. Valmieras latv. pulku un citu strēlnieku daļu vienības.

Tā pulkvedis K. Goppers tika ierindots starp tiem ļoti retajiem Krievijas armijas virsniekiem, kuriem pulkveža dienesta pakāpē piešķirta šī augstā goda balva, bet no latviešu strēlniekiem viņš ir vienīgais.

Ar Jura ordeņa 4. šķiru par Ziemassvētku kaujām apbalvoti: kapt. J. Vītols, poručiks J. Stulpiņš, podporučiki P. Šturms un K. Frikhofs (igaunis)

Ar Jura zobenu apbalvoti: podporučiki L. Ēvalds un H. Meldre (igaunis) — par Ziemassvētku kaujām, kapt. K. Berķis un podpor. P. Dūdinš par kauju naktī no 21. uz 22. jūniju, prap. A. Muižulis — par kauju naktī no 3. uz 4. jūliju.

No minētiem virsniekiem cīņas laukā krituši podporu P. Šturms un K. Frikhofs. Pievienosim še visu apbalvoto virsnieku varoņdarbu aprakstus.

---

<sup>1)</sup> Datumi pēc vecā stila



**7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka I bataljona komandieris kapteinis Jānis Vītols**

Pēc Pēterpils Jura domes lēmuma ar Jura ordeņa 3. šķiru apbalvots: strēlnieku brigādes komandieris pulkvedis Kārlis Goppers par to, ka viņš, būdams 7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka komandieris un pašreizējīgi vadīdams šā pulka darbību, pēc niknā ugunī personīgi izdarīta izlūkojuma 1916. g. 23. decembrī bez artilērijas palīdzības nakts kaujā pārrāva trīs rindas pretinieka mākslīgo žogu un ieņēma ienaidnieka ierakumu pirmo līniju starp Mangāļiem un Ložmetēju kalnu, pie kam visgrūtākajos apstākļos noveda pulku ienaidnieka aizmugurē un ieņēma vācu ierakumu otru līniju.

Iecelts pēc tam par apvienoto 7. un 8. strēlnieku pulku grupas komandieri, noorganizēja apsardzību un, neraugoties uz aukstumu un pretuzbrukumiem, divas diennaktis noturēja pozīcijas pretinieka aizmugurē, līdz pienāca rezerves.

Pēc rezervju pienākšanas naktī uz 25. decembrī, vadīdams kreiso trieciena kolonu, kurā ietilpa 7. un citu strēlnieku pulku daļas, sekmīgi atbalstīja stipri nocieti-

nāto ienaidnieka pozīciju vissīvāko triecienu Lielupes labajā krastā, ko dēvēja par «Mēli», kur mūsu karaspēka daļu trofejas bija: 1000 gūstekņu, vairāk kā 30 lielgabalu, šaiņu noliktavas un cits kara laupījums.

Ar Jura ordeņa 4. šķiru apbalvoti:

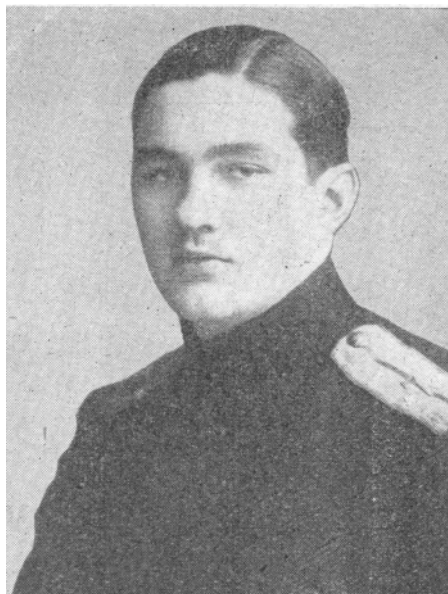
I bataljona komandieris kapt. Jānis Vītols, par to, ka 1916. g. 23. decembrī aiz Rīgas ar nejaušu triecienu, bez artilēriskas sagatavošanas, stiprā pretinieka ugunī pārrāva trīs stieplu žogu rindas, pēc durkļu cīņas ieņēma ienaidnieka pirmo līniju un aizgāja trīs verstis viņa aizmugurē.

Kad naktī no 24. uz 25. decembrī pienāca pastiprinājumi, kapt. Vītols, komandēdams sešas rotas, enerģiski uzbruka pretiniekam no muguras, savā iniciatīvā pārgāja pretuzbrukumā, kad ienaidnieks uzbruka kaimiņiem, ar ko nodrošināja trieciena kolonu flangus un aizmuguri un tādā ziņā lielā mērā palīdzēja ieņemt stipri nocietināto ienaidnieka pozīciju Lielupes labajā krastā, tā dēvēto «Mēli» ar lielu kara laupījumu.

12. armijas 1917. g. 3. aprīļa 321. pavēle



**7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka 4. rotas komandieris poručiks Jānis Stulpiņš**



**7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka 7. rotas komandieris podporučiks Pauls Aleksandrs Šturms**

4. rotas komandieris poručiks Jānis Stulpiņš par to, ka 1916. g. 23. decembrī 7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka sastāvā ar savu rotu enerģiski uzbruka ienaidnieka nocietinātām pozīcijām uz vakariem no Mangaļiem un, atrazdamies tieši ienaidnieka ugunī, pārvarēja stieplu žogus un ielauzās priekšējā ierakumu līnijā.

Dodamies tālāk 3 verstis ienaidnieka aizmugurē, arī enerģiski uzbruka ierakumu rindai, kur viņam nācās veikt grūtu uzdevumu un ložmetēju ugunī izsist pretinieku no atsevišķām blokmājām un patvertnēm, pie kam saņemts viens ložmetējs.

Beidzot, kad pretinieks uzbruka 8. latviešu pulkam, poručiks Stulpiņš pēc maiņas iedams rezervē atpūtā, devās pretuzbrukumā vāciem no muguras, ar ko atviegloja 8. pulka stāvokli un nodrošināja vispārīgi trieciena grupas kreiso flangu no dienvidiem un dienvidu austrumiem (no Skangaļu un Mangaļu puses).

12. armijas 1917. g. 13. februāra 161. pavēle

7. rotas komandieris podporučiks Pauls Aleksandrs Šturms par to, ka dzīvības briesmās, rādīdams priekšzīmi pašai dziedzībā un varonībā un saņēmis uzdevumu nodrošināt un

paplašināt pārrāvumu vācu ierakumu līnijā, 1916. g. 23. decembrī uz vakariem no Mangaļiem devās gar vācu ierakumiem uz dienvidiem un izsita ienaidnieku no blokmājām un patvertnēm, pie kam saņemts viens nesabojāts ložmetējs.

Kad pretinieks vēlāk izdarīja vairākus pretuzbrukumus, gribēdams likvidēt mūsu pārrāvumu, podporučiks Šturms atsita pretuzbrukumus un pats krita, ar nāvi apzīmogodams savu varoņdarbu — nodrošināt 2. latviešu brigādes aizmuguri, kas ielauzās pārrāvumā un iegāja ienaidnieka pozīcijās trīs verstis ar nenodrošinātiem flangiem un aizmuguri.

12. armijas 1917. g. 13. februāra 161. pavēle

3. rotas komandieris podporučiks Kārlis Fridrihs Frikhofs par to, ka 1916. g. 23. decembrī kaujā Mangaļu un Ložmetēju kalna rajonā, pretinieka nocietinātās pozīcijās iebrūkot, saņēmis uzdevumu paplašināt pārrāvumu pretinieka ierakumos uz vakariem un to nodrošināt, ar savu rotu devās gar ierakumu un izsita ienaidnieku no patvertnēm un blokmājām ar durkļiem un rokas granātām. Šo uzdevumu veicot, viņš krita un ar nāvi apzīmogoja savu



**7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka 3. rotas komandieris podporučiks Kārlis Fridrihs Frikhofs**



**7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka 5. rotas komandieris podporučiks Ludvigs Vilhelms Ēvalds**

varoņdarbu, bet rota noturējās savās pozīcijās arī pēc viņa nāves un ar to nodrošināja pretinieka ierakumos 2. latviešu brigādes aizmuguri un flangus.

12. armijas 1917. g. 13. februāra 161. pavēle

Ar Jura zobenu apbalvoti:

4. rotas komandieris kapt. Kārlis Berķis

par to, ka 1916. g. naktī no 21. uz 22. jūniju pie Katrīnmuižas šausmīgā šauteņu, ložmetēju un artilērijas ugunī pārvarēja trīs rindas stieplu žogu, savas rotas priekšgalā ielauzās stipri nocietinātā ienaidnieka pozīcijā, pēc durkļu cīņas piespieda ienaidnieku bēgt un saņēma gūstekņus.

12. armijas 1916. g. 615. pavēle un 1917. g. 11. aprīļa pavēle armijai un flotei

3. rotas komandieris podporučiks Pēteris Dūdiņš

par to, ka cīņā 1916. g. naktī no 21. uz 22. jūniju, komandēdams trieciena kolonas priekšējo, galveno rotu, šauteņu, ložmetēju un artilērijas uguni, ar savu personīgo piemēru uzmodinādams strēlniekus, pārvarēja trīs rindas stieplu žogu, izsita ienaidnieku no stipri nocietinātiem ierakumiem, dzinās tam pakāļ un saņēma gūstekņus.

12. armijas 1916. g. 615. pavēle



## 2. rotas praporščiks Augusts Muižulis

par to, ka 1916. g. naktī no 3. uz 4. jūliju kaujā pie Katrīnmuižas šausmīgā ložmetēju un artilērijas ugunī, būdams tricīna kolonas priekšgalā, pārvarēja trīs rindas mākslīgo žogu un pirmais ielauzās pretinieka nocietinājumos, durkļu cīņā piespieda ienaidnieku bēgt un saņēma gūstā 24 vāciešus.

12. armijas 1917. g. 13. februāra 160. pavēle

## 5. rotas komandieris podporučiks Ludvigs Vilhelms Ēvalds

par to, ka 1916. g. kaujās no 23. līdz 27. decembrim galveno spēku trieciēna kolonas priekšgalā uzbrūkdams ar savu rotu vācu nocietinājumiem starp Mangaļiem un Ložmetēju kalnu, pretinieka stiprā ložmetēju un šauteņu ugunī pārvarēja stieplu žogus un, nepiegriezdams vērību tikko dabūtam ievainojumam, viens no pirmajiem ielauzās nocietinājumos un ar to nodrošināja galveno spēku panākumus ieņemot ienaidnieka stipri nocietināto atbalstu punktu Lielupes labajā krastā starp Ogles un Kaģu mājām

12. armijas 1917. g. 13. februāra 160. pavēle



## **7. Bauskas latviešu strēlnieku pulka 1. rotas komandieris podporučiks Hugo Meldre**

1. rotas komandieris podporučiks Hugo Meldre par to, ka 1916. g. 23. decembrī saņēmis pavēli iet kolonas priekšgalā starp Mangaļiem un Ložmetēju kalnu, izklaidēja savu rotu un strauji virzīja to uz priekšu. No-nācis pretinieka stiprā ložmetēju un šauteņu ugunī, podporučiks Meldre visu laiku atradās savas rotas priekšgalā, uzmudināja to ar savu drošsirdību, ātri pārvarēja vācu stieplu žogus, pats griezdamis stieples kopā ar saviem strēlniekiem un, neievērodams briesmas, pirmais uzlēca uz vācu ierakumu krūšsegas, aizraudams sev līdz rotu. Lai gan uguns bija no flanga un aizmugures, viņš strauji devās uz pretinieka otru ierakumu līniju un arī to ieņēma.

12. armijas 1917. g. 3. aprīļa 322. pavēle

No minētiem virsniekiem par varoņdarbiem strēlnieku cīņās ar Lāčplēša kara ordeni apbalvoti:

pulkvedis (tagad ģenerālis) K. Goppers,  
kapteinis (tagad pulkvedis) J. Vītols,  
poručiks (tagad pulkvedis) J. Stulpiņš  
kapteinis (tagad pulkvedis) K. Berķis,  
praporščiks (tagad pulkv-leitn.) A. Muižulis,  
kritušie podporučiki P. Šturms un K. Frikhofs.



## **Manas strēlnieku laika atzīmes**

8. Valmieras latviešu strēlnieku pulka ložmetēju komandas formēšanu sāka 1915. g. 10. (27. nov.) decembrī Komandai bija 4 ložmetēji. Par komandas priekšnieku iecēla praporščiku P. Grīnvaldu un par jaunāko virsnieku praporščiku Vērsānu.

Dibināšanas vieta — 16. Irkutskas huzāru pulka kazarmas (tag. Vidzemes artilērijas pulka) pie Ķīsezera. Pie dibināšanas komanda nesaņēma nekāda inventāra, jo bataljonam pašam tāda nebija.

Komandas strēlniekus atļāva izlasīt no visām rotām, bet šī izvēle nekā sevišķa nedeļa, jo bataljonā bija pa lielāki daļai jauna mobilizētie II šķiras zemessargi, visai vāji apmācīti ierindai.

14. (1.) decembrī bataljons pārgāja uz jauno novietojumu — Ziemeļblāzmu Mīlgrāvī, kur arī ieradās bataljona komandieris kapteinis Imaks.

Līdz 1916. g. 14. (1.) janvārim komandu apmācīja kājnieku ierindai. 1916. g. (1915. g. 23. XII) 5. janvārī komanda saņēma pirmo speciało inventāru, 4 ložmetējus: 9723., 9728., 9740. un 9745., uz pulkveža Sokolova statīviem (ar riteņiem un trijkāji).

1916. g. 15. (2.) janv. komanda saņēma no Daugavgrīvas cietokšņa artilērijas ložmetēju komandas 1 mācības ložmetēju ar 2 instruktoriem — Gramovu un Rusinovu un sāka speciało ložmetējnieku apmācību.

Pēc apmācības ložmetēju materiālajā daļā izdarīja šādus šaušanas vingrinājumus pēc bij. Krievijas armijas ložmetēju šaušanas reglamenta: 4 vingrinājumus sagatavošanas šaušanai ar ložmetējiem, 5 vingrinājumus mācības šaušanā un 1 vingrinājumu kaujas šaušanā.

Šiem mēģinājumiem iztērēja 9100 gab. patronu. Pavisam komanda apmācībai saņēma 32.353 patronas. Februāra beidzamajās dienās komandā par jaunāko virsnieku piekomandēja praporščiku Viļumu.

Ložmetēju komandas formēšanu un apmācību traucēja šādi apstākļi:

- 1) trūka apmācīta kadra,
- 2) apmācības līdzekļu, kā apmācības ložmetēju, tabeļu, pat reglamentu, specialas literatūras,

3) bez tam komanda materiālā daļā ložmetējus, ratus, rezerves daļas, zirgus un munīciju saņēma neplānveidīgi; tas savukārt traucēja intensīvu, paātrinātu, plānveidīgu ložmetēju komandas apmācību.

1916. g. 16. (3.) martā plkst. 21.00 komanda bataljona sastāvā devās savā pirmajā kara gājienā.

Komanda bija šādā sastāvā:

Materiālā daļa: 4 «Maksima» ložmetēji uz Sokolova statīviem,  
4 ložmetēju divriči, dzelzs, pulkveža Sokolova sistēmas (1914. g. modelis),  
4 saimniecības tipa divriči, 1 lauku virtuve, kavalērijas sistēmas,  
4 šķūtnieku vienjūga rati patronām, 36.000 patronu lentās (bez kastēm),  
18 zirgu un nepilns komplekts rezerves daļu;  
personāls: 3 virsnieki un 64 strēlnieki.

17. (4.) martā komanda kopā ar bataljonu nonāca Torņakalnā, kur apmetās dzīvokļos un nostāvēja līdz 19. (6.) martam.

19. (6.) martā. Bataljons devās pozīciju virzienā uz Pulkārtņi un apmetās Pundiņu mājās.

21. (8.) martā. Bataljons saņēma kaujas pavēli un plkst. 09.00 pārvirzījās tuvāk pozīcijām Ķekavas virzienā, apmetoties divīzijas rezervē zemnīcās, mežā pie Kauču mājām, netālu no Ķekavas.

22. (9.) martā. Plkst. 09.00 bataljons atgāja atpakaļ uz Pundiņu mājām.

24. (11.) martā. Plkst. 16.00 bataljons pārvirzījās tuvāk pozīcijām un apmetās zemnīcās pie Mašānu mājām.

29. (16.) martā. Komanda saņēma 144 dzelzs patronu kastes ložmetēju lentām.

31. (18.) martā. Bataljons pārgāja tuvāk pozīcijām pa labi no Jaunās muižas un novietojās meža joslā. Vieta purvainā, zemnīcu ļoti maz. Komanda izbūvēja divpusnoteku zemnīcu, kas neaizsarga pret šāvieniem, bet tikai pret lietu un aukstumu.

7. (25.) martā) aprīlī. Vācu smagā artilērija ik dienas regulāri apšauda bataljona novietojumu, droši vien meklējot mūsu vieglās artilērijas bateriju, kas novietojusies ap 300 soļu no bataljona.

Šodien ar vācu smago šaviņu nosita 1. rotas patronu divriču zirgu un ievainoja kājā ložmetēju komandas praporščika Vērsāna zirgu.

Apšaudes laikā bataljonā ievainoja 5 cilvēkus.

10. (28. martā) aprīlī. No plkst. 16.00-17.00 vācu smagā artilērija apšaudīja bataljona novietojumu. Pirmais šaviņš nosita sakaru komandas 4 zirgus un ievainoja 2 strēlniekus.

Ar kāda šaviņa nelielu šķēpeli ievainoja kājā ložmetēju komandas jaunāko virsnieku praporščiku Vērsānu.

21. (8. martā) aprīlī. Ierodas bataljonā jaunais komandieris pulkvedis — ltn. G. Francis; kapteini Imaku iecēla par saimniecības daļas priekšnieku.

8. (25. aprīlī) maijā. Bataljons devās atpūtā uz huzāru kazarmām Rīgā.

Laikā no 8. maija līdz 12. jūlijam, atrodoties rezervē ērtās kazarmās, laiku pilnīgi izlieto galīgai komandas saformēšanai un apmācīšanai. Saņēma ložmetēju komandai nepieciešamo materiālo daļu. Apmācībās labi noskaidroja ložmetēju materiālo daļu, jautājumus par ložmetēju taktiku; šaušanas vingrinājumus izdarīja visus, kādi paredzēti reglamentā (ieskaitot laukumu apšaudi no aizsegtas pozīcijas un nakts šaušanas kursu). Bez tam visus strēlniekus apmācīja zirgu apkopšanā, manēžas un pa daļai ierindas jāšanā.

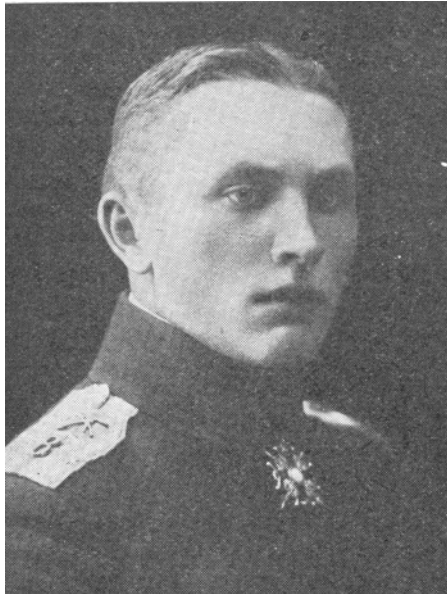
14. (1.) septembrī. Pie Katlāpju — Smārdes purviem. Laiks mainīgs; pārdebešiem lietus ar vēju, tomēr pietiekoši silts. No komandas aiziet jaunākais virsnieks Viļums uz jātnieku spridzinātāju komandu. Fricis pavisam apklusis. Mūsu artilērija gan raida pa «metienam».

15. (2.) septembrī. Vējaina saules diena. Komandā iecelts par jaunāko virsnieku praporščiks Juris Buka. Visas domas par došanos atpūtā izgaist. Nakti jāiet pirmajā līnijā mainīt 5. Zemgales latv. strēln. bataljonu.

16. (3.) septembrī. Rītā ceļamies plkst. 03,00 un braucam dziļāk mežā. Nomainām 5. Zemgales bataljonu. Pirmajā līnijā novietojās četras rotas un arī I ložmetēju vads.

Pirmie ierakumi ierīkoti patīkami. Vieta sausa. Apkārt biezs mežs. Dažā vietā ierakumi iziet pašā mežmalā. No turienes pārredzams Kurzemes lauku līdzenums. Arī te dažas mājas pilnīgi veselas, bet dažas gan sagrautas.

Maza apšaudīšanās, tomēr 3. rotā 2 ievainoti. Komandas ļaudis pie štāba apdzīvo divas ērtas patvertnes. Tās būvētas



**Praporščiks, vēlāk kapteinis Pēteris Grīnvalds 8. Valmieras latv. strēln. b-na un pulka ložmetēju komandas priekšnieks**

stipri no resniem priežu baļķiem. Iekšā ielikta grīda un ietaisītas nāras. Šīs zemnīcas taisījis 4. Vidzemes bataljons.

Strēlniekiem izmaksā algu, tabakas un ziepju naudu par augustu. Pozīcijās pie 1. vada uzturas jaunākais virsnieks praporščiks Buka.

17. (4.) septembrī. Svētdiena. Rudens saule glāsta arī sila biežumos. Klusums. Pēcpusdienā izlūki iziet darbā, bet vakarā pārnāk, nekā ievērojama neatraduši. Strēlniekiem ir vēl nauda, bet bataljona bode izsīkusi, nevar pat pulku dabūt.

Pie štāba stāv 5. Zemgales bataljona bodīte, bet tā pārdod tikai savējiem. Zemgaliešiem visiem uzpleči ar sava bataljona zīmotnēm. Mūsu zēni tomēr izgudrojuši kā tikt pie mantas. Kur nekur atraduši Zemgales bataljona strēlnieku zīmotnes un tad, kam vajadzība, uzliek šīs zīmotnes un iepērkas pēc vajadzības. Tomēr «Zemgales tirgotāji» noskārtā, ka notiek blēdība un šaubīgiem vaicā, kādas rotas, vada un tā tālāk, bet arī šai ziņā mūsējie prot atbildēt.

20. (7.) septembrī. Apmācies. Liņā. Nakts tumša. No jūras puses dun lielgabali. Pozīciju apgaismo raķetes. Šur un tur mežā iedzirkstas pus izdzisuši ugunskuri.

21. (8.) septembrī. Piesaulītē Vēl tik silti. Iet gāju putni. Pievakarē uz štābu atved smagi ievainotu vācieti. Tas izlūks, apakšvirsnieks, dzelzs krusta kavalieris.

Iepretim 2. rotai, kur mūsējie viņpus aizžogojumiem strādājuši, vācieši nākuši izlūkojumā. 2. rota uz viņiem atklājusi uguni. Vācieši atkāpušies. Strēlnieki paķēruši šo ievainoto vācieti un atnesuši savos ierakumos. Vācieši nākuši otrreiz uzbrukumā, bet tikuši pienācīgi sakauti. Biezā meža dēļ vāciešiem izdevīgi izklīst un atkāpties.

Ievainoto vācieti pārsien un sūta uz Ķemeriem, bet tas ceļā jau nomiris, jo ievainots krūtīs ar strēlnieka strupo lodi un tā mugurpusē radies stipri izplosīts ievainojums. Dusmodamies par vācu sprāgstošajām lodēm, mūsu strēlnieki arī savām lodēm nogriež galus.

Ar komandas zirgiem ved uz pozīcijām dēļu materiālu pozīciju izbūvei.

22. (9.) septembrī. Puse no komandas iet uz pirti Ķemeros. Pirti izkurinājuši un piegādājuši ūdeni komandas ļaudis, kas Ķemeros dzīvo pie vezumiem.

Pārdebešiem līst lietus. Ap plkst. 11.00 pār fronti laidās uz Rīgas pusi milzīgs vācu gaisa kuģis, ko apšaudīja mūsu lielgabali .

Pievakarē II vads apmaina I pozīcijās. Aiziet arī 3. pat šautene, kas līdz šim stāvēja rezervē. Pat šautenes visas trīs stāv 3. rotā. Trīs ložmetēji — 2. rotā un četri — 1. rotā.

23. (10.) septembrī. Pirti bija komandas I vads. Puikas tīri kā atjaunoti, krietni izmazgājušies un uzvilkuši tīru veļu.

Vakarā 1 ložmetējam jāiet atkal ierakumos. Novietojās 3. rotas patvertnē, kur līdz šim stāvēja pat šautene.

Šodien jau laiks stipri auksts. Mežā balts sniegs, un ūdens katliņos sasalis. Dienā daudzās patvertnēs mūrē krāsnis. Komandas feldfēbelis savā «pilī» ievēl caurules.

24. (11.) septembrī. Siltāks, pat saule. Strēlnieki no aukstuma nebaidās — patvertnēs pirmajā līnijā samūrētas krāsniņas no laukakmeņiem. Akmeņu un mālu netrūkst. Pie ložmetējiem ierīko izlūkošanas punktu.

25. (12.) septembrī. Laiks priecīgs un gaišs. Viss pilns saules un siltuma. Pilni krūmi un meži zeltainu, birstošu lapu. Pozīcijā brīžiem spēcīga apšaudīšanās. Strādā arī mūsu bataljona bumbmetēji. Ienaidnieks vienmēr atbild.

3. rotā kritis viens strēlnieks. Uzkāpis eglē paskatīties uz ienaidnieku, bet, šautenes lodes ķerts, nokritis beigts. 6. rotā

noticis nelaimes gadījums ar rokas granātu. Kāds 1. rotas apakšvirsnieks nosviedis būdā granātu, kas sprāgusi un vairākus ievainojusi, dažus pat smagi.

Ķemeru strēlnieki Klēģeris un Bachvalovs taisa komandai skārda spaiņus. Skārda rekvizīciju izdara Ķemeru, jo tur jau derīgos materiālus aizved uz pozīcijām zemes māju taisīšanai. Par to arī Ķemeru izskatās kā postaža. Pa izpostīto logu un durvju caurumiem gaudo vēji. Vienīgi dārzu un parku zaļi-sarkani-dzeltenais spožums paliek skaists un neaiztikts.

Jaunās un nelīdzenās sliedēs līgodamies kustas vilcieni. Tagad iet arī pasažieru vilcieni.

2. Rīgas bataljons aizgājis uz Nāves salu.

26. (13.) septembrī. Pie blakus stāvošiem krievu pulkiem pārbēguši vairāki vācieši un stāstot, ka viņi gatavojot uzbrukumu. Tomēr mēs esam mierīgi. Tikai Ķemeru un apkārtnē stāv daudz kavalērijas un Sibīrijas strēlnieku pulku. Tā kā te liekas paredzama ilgāka dzīvošana, tad komanda projektē celt ziemas stalli. Komandā pienāk jauns ložmetējnieks Ozoliņš.

Pavairoja cukura devu par 3 zolotņikiem.

27. (14.) septembrī. Laiks jauks. Naktī mūsu artilērija sagrauj un nodedzina dažas mājas, kas ir pie vācu ierakumiem. Pievakarē spēcīga apšaudīšanās, jo vācu izlūki nāk uz mūsu rotām, kas aiz ierakumiem taisa aizžogojumus. Viens prūsis aizmucis, pamezdams savu nošauto pirkstu un šauteni.

28. (15.) septembrī. Gatavojas izešanai. Izsūta vietraudžus uz Bulduriem. Aizkomandē 6 strēlniekus uz bruņoto automobili.

Parasti rītos notiek zirgu izjāde, jo citādi nevar valdīt. Zirgi brangi tāpat kā vasarā, jo noēd 12 mārc. auzu un vēl maizi, kas atliek kareivjiem. Maizes vākšana mūsu komandā noorganizēta šādi: visos komandas vados, arī pozīcijās bija novietotas kastes, kurās meta maizes garozas. Tāpēc arī mūsu zirgi bija labā stāvoklī.

29. (16.) septembrī. Piemākusies klusa diena. Visvairāk pie pirmās līnijas jūtams rudens. Ierakumos uz būdām piebirušas dzeltenās bērzu lapas. Celiņi gar ierakumiem noslaucīti tīri kā svētdienā.

No skārda un akmens skursteņiem kūp viegli dūmi. Pat garām ejot, jūtams to maigais siltums.



Cik labi pie ugunskura! Viss gaiss ož pēc meža dūmiem un rudens. Arī tur pāri miers. Mājas sagrautas, nodedzinātas. Tuvējā laukā vēl zaļo pus apsalušais āboliņa lauks.

No ienaidnieka patvertnēm kūp dūmu mutuļi. Pie 3, rotas visi lielie un skaistie koki ienaidnieku ložu sakapāti. Pozīcijās ir 1., 3. un 4. ložmetējs un 2 pat šautenes.

30. (17.) septembrī. Nu tomēr pienāk maiņa. Mūsu bataljona pozīcijās novietoja 54. Sib. strēln. pulka IV bataljons.

Līdz ar tumsu uzsākam ceļu uz Ķemeriem. Naktī paliekam Ķemerose. Cik labi, ka Ķemerose jau pašiem sava iedzīve. Ir kur nolikt zirgus, ir kur pašiem piemesties.

1. (18. septembrī) oktobrī. Ķemerose. Komanda pieceļas agri. Liela salna viss baltā sniegā. Lai gan auksts, tomēr visi ļoti jautri.

Dodamies uzkur noperamies un uzvelkam tīru veļu. No pirts ejam uz savām mājām, kur frizieris nogriež matus un noskuj bārdu. Sagatavojamies ceļam un gaidām rīkojumu iziet. Ap plkst. 18,00 dodamies ceļā. Visi jautrā garastāvoklī. Priekšā spēlē mūzika, bet mums tā nav labi dzirdama, tāpēc raujam vaļā dziesmas.

Nogājuši labu gabalu, apmetamies meža malā atpūtā. Tā kā nakts ļoti auksta, tad kurinām ugunskurus. Drīz izdzēšam ugunskurus un dodamies tālāk, tuvāk savam gala mērķim.

2. (19. sept.) oktobrī. Ap plkst. 03,00 nonākam Bulduros. Še ierīkojamies jaunajos dzīvokļos un liekamies mazliet gulēt.

No rīta agri visi atkal kājās, jo aukstās vasarnīcas ne visai mīļi uzņēma jaunus viesus. Ķeramies pie darba. Sataisām zirgiem stāvvietas, braucam uz mežu pēc malkas, lai būtu siltums. Visu dienu gaiša saule.

3. (20. sept.) oktobrī. Bulduros atpūšas divi bataljoni — 7. Bauskas un mūsu, 8. Valmieras. Kaut gan visur redz tik kareivjus, tomēr te jūtams arī mierīgas dzīves gars.

Dienā ietaisa slitas zirgiem starp retajām pagalma priedēm. Aizbrauc mežā pēc malkas, lai aukstās vasarnīcu istabas pārvērstu siltās un patīkamās. Iesākas kārtēja strēlnieku at-

---

**8. Valmieras latviešu strēlnieku pulka ložmetēju komanda rezervē, Bulduros, 1916., g. oktobrī. Vidū stāv ložmetēj komandas priekšnieks poručīks P. Grīvalds. Pa labi komandas jaunākais virsnieks G. Buka, pa kreisi — jaunākais virsnieks Osv. Eglītis**



laišana uz pilsētu. Atvaļinājuma zīmes dod komandierim parakstīt un apzīmogot.

4. (21. sept.) oktobrī. Izjāj zirgus pa jauno manēžu priedēs. Izmaksā algas un naudas sūtījumus.

5. (22. sept.) oktobrī. Līst lietus Vēss. Iet uz Dubultiem pirti. Dezinficē drēbes.

6. (23. sept.) oktobrī. Apmācies. Nodod amerikāņu šautenes. Rotām to vietā izdod japāņu šautenes.

8. (25. sept.) oktobrī Spīd saule. Jāšana manēžā. Bataljonā formējas 7. un 8. rota.

9. (26. sept.) oktobrī. Atbraukušās māsas potē pret koleru.

10. (27. septembrī) oktobrī. Iesākās teorētiskās mācības.

11. (28. septembrī) oktobrī. Bataljonam pienāca divas papildinājuma rotas no latviešu rezerves bataljona. Tās sadalīja visām rotām un komandām. Mēs saņēmām 43 brašus zēnus. Komandu dubultos, tamdēļ tik daudz ļaužu. Gaida drīzumā jauno ložmetēju un mantu pienākšanu. Bataljonu pārvērš pulkā.

Rītā izbrauc uz jūrmalu šaut ar ložmetējiem. Izšauj 4000 patronu.

13. (30. septembrī) oktobrī. Sāk jauno apmācību ar ložmetējiem pēc stingras programmas. Arī I un II komandas vads atkārti visas mācības. Komandai izsniedza 36 karabīnes.

14. (1.) oktobrī. Jāšana manēžā. Apmācības, tad kā sestdienā telpu kārtošana un mazgāšana. Zirgu lietas notīra un sasmērē.

15. (2.) oktobrī. Šaušana ar karabīnēm. Potē pret koleru. Izdod vadmalas bikses un siltas apakšbikses.

16. (3.) oktobrī. Kaut gan no apmācībām ir atsvabināti, tomēr komandā jaunos apmāca rīkoties ar ložmetējiem.

17. (4.) oktobrī. Uzsnidzis pirmais sniegs. Skaidrs. No rīta izjāj uz manēžu, tad parastās apmācības pēc mācību saraksta.

19. (6.) oktobrī. Ložmetēju rezerves daļu pārskatīšana. Laiks samācies. Pamazām kūst sniegs. Zirgiem pagalma priedēs nav visai patīkami. No priedēm krīt sniegs un ūdens.

Uz patron lenšu kastītēm un zirgu segām uzkrāso numurus.

20. (7.) oktobrī. Laiks labojas. Ap pusdienu spīd saule. Zirgi mierīgāki. Mācības norit pilnā kārtībā pēc stundu saraksta. Pusdienas laikā komanda ierindā nostājas pagalmā un izlozē atvaļinājumu braukšanas kārtību. Visiem jābūt apmierinātiem ar saviem izlozes numuriem.

21. (8.) oktobrī. Svētdienas atpūta. Sniegs nokūsis. Komandā ierodas jaunākais virsnieks praporščiks Vanags.

22. (9.) oktobrī. Laiks labojas. Saule. Komanda saņem 10 pāru zābaku, kurus izdala strēlniekiem. Lielupes malā iznomā pirti, piegādā malku un to sāk kurināt komandas strēlnieki. Jāmaksā 6 kap. katram.

23. (10.) oktobrī. Komandas strēlnieki iet uz pirti Lielupes krastā. Bataljona komandieris apstaigā komandas zirgu sētu un telpas, kur jaunie mācas, un atrod visu labākā kārtībā. Īpaši apmierināts ar zirgiem; tie labi paēduši un tīri.

Tā kā zirgu silēm pavadas neizdod, tad pašu kalēju darbnīcā Klēģeris ar Bachvalovu pagatavo praktiskas ķēdes Sniegs viss nokūsis un no rīta un pēcpusdienā jauka saule. Krāšņi zeltojas vēl nenobirusās liepu lapas.

24. (11.) oktobrī. Izbrauc uz jūrmalu šaut ar ložmetējiem un karabīniem. Vecie šauj ar ložmetējiem, bet jaunie ar karabīniem. Ar ložmetējiem izšauj 4500 patronu. Šaušanas laikā lieto pret gāzes maskas. Pievakarē ar mūziku viss bataljons gar jūrmalu iet parādes maršā.

26. (13.) oktobrī. Komandā pienāk jaunākais virsnieks praporščiks Jānis Osvalds Eglītis. Visa komanda ar ložmetējiem un pat šautenēm kopā fotografējas.

27. (14.) oktobrī. Komanda ar ložmetējiem iziet uz šaušanu. Sākas bataljona svētki.

28. (15.) oktobrī. Izrīkojums un strēlnieku balle velkas 3 naktis. Katru vakaru to apmeklē viena trešdaļa bataljona.

29. (16.) oktobrī. Vakarā komandas zēni iet uz izrīkojumu. Ir teātris ar dažādiem priekšnesumiem un balle.

31. (18.) oktobrī. Apmācības. Projektē zirgiem celt stalli.

1. (19. oktobrī) novembrī Iet uz Dubultiem pirti. Apgērba dezinfekcija. Iet baumas, ka drīz vajadzēsot iziet uz pozīcijām.

2. (20. oktobrī) novembrī. Komanda iziet jūrmalā uz šaušanu. Pārējā dienas daļā apmācības nenotiek.

3. (21. oktobrī) novembrī. Apmācības nenotiek. Mācītājs P. Apkalns notur dievkalpojumu bataljonam zem kļajas debess. Sagaidāma iziešana.

5. (23. oktobrī) novembrī. No komandas aizkomandē strēlniekus Šecku un Zemīt Izlūku komanda aiziet izlūkojumā uz Babīti.

6. (24. oktobrī) novembrī. Līst lietus. Apmācības telpās. Pļauj Lielupes malā niedres staļļa jumtam.

7. (25. oktobrī) novembrī. Komanda sāk būvēt zirgu stalli. Kokus ved no pilsētas meža aiz Lielupes.

8. (26. oktobrī) novembrī I un II vads sirsnīgi raujas pie staļļa būves. Ved niedres un kokus. Iznāk nepatīkšanas, jo niedru vešanu aizliedz kādi tur krievu jātnieku virsnieki.

9. (27. oktobrī) novembrī. Staļļa būves darbu lielā daļa jau veikta. Niedres pļauj citā vietā. Vakarā sāk līt lietus; tiem zirgiem, kas zem jumta, labi.

10. (28. oktobrī) novembrī. Nobeidz staļļa būvi. Zirgiem tagad labi kā daždien stallī.

11. (29. oktobrī) novembrī. Virsniekiem izrīkojums un balle.

12. (30. oktobrī) novembrī. Bataljonu pārdēvē par pulku. Strēlniekiem izmaksā algu.

(31. oktobrī) novembrī Sniegs ar lietu. Auksti. Arestēts pavārs Munkevičs par to, ka nesis maizi pārdot.

14. (1.) novembrī. Salst. Komanda izbrauc uz skati. Kapteinis Avens pieņem pirmo bataljonu, un mūsu komanda ieskaitīta 1. bataljonā. Izdod ziemas cepures (papachas), cimdus un siltus autus.

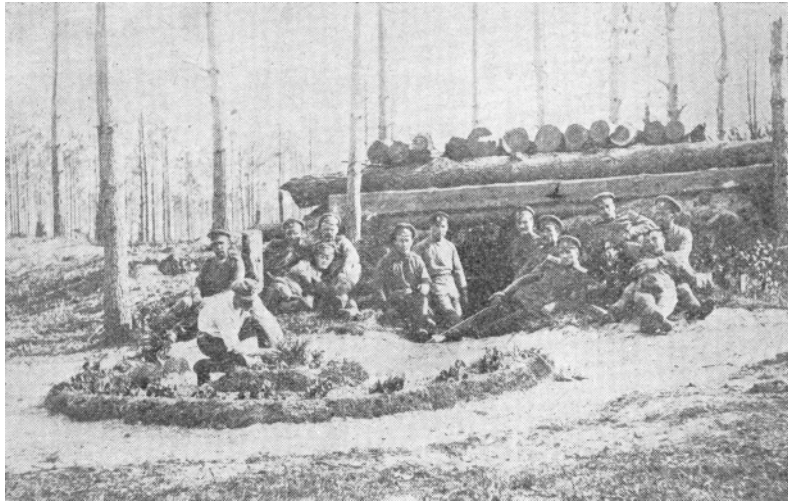
15. (2.) novembrī. Aukstums pieņemas. Komanda iziet jūrmalā uz šaušanu.

16. (3.) novembrī. Izvadā zirgus.

17. (4.) novembrī. Laiks siltāks. Birdina sīks sniedzīņš. Pēcpusdienā visām telpām izdara pamatīgu uzspodrināšanu. Arī pagalmi piekopts.

18. (5.) novembrī. Kā jau svētdienā zēni iet gan uz Lielupi, gan uz jūru. Daudzus atvaļina uz Rīgu.

19. (6.) novembrī. Iesāk palievena būvi. Ved kokus no meža, pļauj un ved niedres no upes.



**8. Valmieras latviešu strēlnieku pulka ložmetēj komandas virsnieku zemnīcas izdaiļošana ar puķu dobēm 19d7. g. pavasarī Ložmetēj kalnā. No labās prap. K. Binavs, prap. V. Šimaļuns un poručiks P. Grīnvalds**

20 (7.) novembrī. Sataisa palieveni, kur savelk ratus. Otrā sētas pusē ietaisa slitas zirgu piesiešanai.

21 (8.) novembrī. Līst lietus, un dubli ir jau pat mūsu sētā. Komandas strēlnieki griež niedres un ved, ko lintes siet.

Ar komandas priekšnieka pavēli izvēl` kandidātus artelščika amatam. Kandidāti šādi: 1). Burkāns, 2) Baumanis, 3) Ūferis un 4) Boivics. Priekšnieks atstāj to pašu Boivicu.

22 (9.) novembrī. Brauc jūrmalā šaut ar ložmetējiem.

23 (10.) novembrī. Pulciņu strēlnieku nodala linšu siešanai no niedrām. Rotām izsniedz garkūļu salmus, lintes sien vezumnieku komandas strēlnieki.

Jaunie ložmetējnieki joprojām turpina mācības.

Lintes bija domāts izlietot dzeloņstiepļu pārvarēšanai, bet strēlnieki tās patiesībā izlietoja kā paklājus, guļot uz cietām nārām; — cietie dēļi un zeme tomēr tā nespieda kaulus.

24 (11.) novembrī. Vecie no paša rīta, kā jau sestdienā, darbojas sētā — sien lintes, apslien stalli ar niedrēm, lai, auk-

stam laikam uznākot, zirgiem nebūtu jāsalst. Nokasa gružus pagalmā un pārkausa ar dzeltenām smiltīm. Jaunie turpina cītīgi apmācības.

Ķemeru jūras pusē grauj artilērija. „Smārdes pozīcijās notiek kaujas.

25. (12.) novembrī. Laiks samācies. Silts. Pulka I bataljona rotas pārnākušas no Ķemeriem, kur bijušas darbā pie Smārdes.

Visu dienu dobja artilērijas dunoņa. Stāsta, ka ieņemti vācu pirmie ierakumi. Daži runā ka ieņemta Smārdes muiža.

Pēcpusdienā visi apakšvirsnieki ir jūrmalā, kur demonstrē mīnmetējus. Tādām minām liela nozīme pozīciju cīņā.

26. (13.) novembrī. Gaiša saules diena. Tik silti kā pavasarī. Zirgu jāšana manēžā, tad mācības.

Ārkārtīgs gadījums komandā: zem šautenes nolikti 27 strēlnieki, daži par neierašanos uz mācībām, bet no jaunajiem 21 strēlnieks par sētas laušanu; pie viņu mājas izlauzīta sēta, un tas tagad stingri noliegts.

Arī rotu novietojumos dažas sētas nopostītas, un par to būs jāmaksā lielākas summas.

Pāri lido vācu aeroplāni, kurus mūsu baterijas spēcīgi apšauda.

27. (14.) novembrī. Komandas strēlnieki iet uz pirti Dubultos. Tur, apgērbus dezinficējot, pamatīgi sadedzina vairākas bikses, kreklus un blūzes. Dezinfekcijas mašīnas rīkotājs ir izlūku komandas jefreitors Klauģa, liels mūsu komandas ienaidnieks. Tas tad nu aiz neuzmanības to visu izdarījis. Daži zēni paliek puskaili.

Pārnākot no pirts, zēniem jāiet uz pret tīfa potēšanu. Automobilī atbraukušas sanitārās nodaļas māsas un dur strēlniekiem kreisajā rokā.

28. (15.) novembrī. Pēc pret tīfa potēšanas visi tādi saslitādēļ mācības notiek telpās. 13 jaunie pierakstās pie ārsta un saņem atvaļinājumu no mācībām.

29. (16.) novembrī. Izbrauc uz šaušanu jūrmalā.

1. (18. novembrī) decembrī. Mācības un zirgu jāšana pa manēžu priedēs. Ik pārdienas no meža pieved malku dzīvokļu apkurināšanai.

2. (19. novembrī) decembrī. Skaidra diena. Pāri lido vācu aeroplāni, kurus stipri apšauda mūsu artilērija.

3. (20. novembrī) decembrī. Mācības. Izmaksā strēlniekiem algu un naudas sūtījumus. To tagad pienāk līdz 150 rub. reizē.

4. (21. novembrī) decembrī. Komandai jāiet darbā uz Lielupi iepretim Dubultiem, no barkas izkraut plankas. Darbu saņem uz akorda, zēni to izrauj ātrā laikā un dziedādami nāk mājā.

5. (22. novembrī) decembrī. Vakarā sagaida trauksmi.

6. (23. novembrī) decembrī. Rītā pūš trauksmi un visi iziet. Brigādes komandieris pulkvedis Auzāns sarīko nakts manevrus.

No komandas ar 6 zirgiem 4 strēlnieki aiziet uz huzāru kazarmām pēc jauniem ložmetēju divričiem. Atved 4 divričus.

7. (24. novembrī) decembrī. Ar diviem ložmetējiem praporščiks Zvirbulis brauc uz Dubultiem demonstrēt virsnieku kursus. Pievakarē iet uz jūrmalu sagatavoties parādes gājiena soļošanā.

8. (25. novembrī) decembrī. 7. Bauskas un mūsu 8. pulkam notur svinīgu dievkalpojumu Sv. Jura kavalieru dienā. Dievkalpojumu notur mācītājs P. Apkalns. Vakarā visu nospodrina un paši zēni nofrizējas.

9. (26. novembrī) decembrī. Atkal ar diviem ložmetējiem brauc uz Dubultu virsnieku kursiem, kur jaunus virsniekus apmāca darbībai ar ložmetējiem. Izpušķo dzīvokļus ar zaļām skuju vijām.

10. (27. novembrī) decembrī. Pulka gada svētki. No rīta komanda kopā ar rotām uziet jūrmalā uz paradi. Tur ierodas arī brigādes komandieris pulkvedis Auzāns, Valmieras viesi un visi 2. brigādes pulku komandieri.

Dievkalpojumu sirsnīgos vārdos notur Valmieras mācītājs Pavasaris. Pēc dievkalpojuma kareivji parādes gājienā soļo garām augstajiem viesiem. Strēlniekiem, kā svētkos, izdod katram  $\frac{1}{2}$  mārc. baltmaizes, pusmārc. bulkas un pusmārc. gaļas.

Notiek dažādas sacīkstes ar godalgām.

Pievakarē komandas zēni uzzinājuši, ka komandas priekšniekam šodien pāiet jubilejas gads komandas vadišanā. Nopušķo krēslu un izdevīgā brīdī, kad komanda pagalmā stāv ierindā, lūdz to sēsties nopušķotā krēslā. Tad komandas apakšvirsnieki ceļ virsnieku gaisā, un strēlnieki sauc urrā. Virsnieks aizkustināts un tur sirsnīgu runu. Visi jautri un sirsnīgi. Visiem svinīga svētku sajūsma.



Vakarā teātra izrāde un dziedāšanas priekšnesumi. Viss norit gludi un jautri. Valmieras ciemiņi sajūsmināti par savu krustdēlu vienkāršo un skaisto dzīvi.

11. (28. novembrī) decembrī. Izdara nodomātās sacīkstes. Daudzi strēlnieki ar savu izveicību iegūst godalgas.

12. (29. novembrī) decembrī. Satrauktas ziņas. Sagaidāma došanās uz pozīcijām. Komandai pienāk ložmetēji, kurus ar steigu izsaiņo, notīra un iesmērē. Jaunos divričos ietaisa ierīces, kur novietot ložmetējus. Visiem izdod sasietas lentes.

13. (30. novembrī) decembrī. Gatavojas ceļam. Vēl no rīta sadala jauniem ložmetējiem apakšvirsniekus, numurus un iziet jūrmalā pārbaudīt šaušanā jaunos ložmetējus. Viss rit kārtīgi.

Ar lielu steigu viss jau tik tālu, ka ap plkst. 13.30 līdz ar pulku komanda dodas uz pozīcijām. Vispirms dodas pār Lielupes tiltu uz Rīgas pusi pa šoseju, tad pa dēļu un smilšainiem ceļiem Piņķu purvos.

Nakti mežā, kur jau karaspēka nometnes, pulks apstājas atpūtā. Kareivji iekur uguni un savos katliņos vāra tēju. No zemstu savienības izdala katram 3 graudus cukura. Tālumā virs pozīcijām zvīguļo raķetes un ierūcas lielgabali. Kareivji visi jautrām un bezbēdīgām sejām.

Pie jaunajiem ložmetējiem strēlnieki: Burkāns, Gangnuss un Cīrulis tiek par ložmetēju apakšvirsniekiem. «Kostīte» (strēlnieks Gribačs) kļūst par 1. numuru pie «aeroplāna». Tā «Kostīte» iesaucis jauno ložmetēju uz Koļesņikova statīva.

14. (1.) decembrī. Uz rīta pusi piestājamies purvainā apgabalā pie zemnīcu grupas, kuras dēvē par Jamburgas miestiņu. Zemnīcas atrodas Tīreļu purvos uz dienvidiem no Švarcmuižas. (Uz Latvijas kartes — Mārcienas skola).

I un II vads dodas ierakumos. Liekos zirgus aizsūta atpakaļ pie vezumniekiem, kas palika verstis 10 atpakaļ, Švarcmuižā.

7 strēlniekus ar pat šautenēm piekomandē izlūkiem.

Mūsu pulks stājas 433. Novgorodas kājnieku pulka vietā. Zemnīcu pietiekoši daudz. Visas būvētas virs zemes, jo vieta mitra. Zemnīcas apmestas un nopītas žagariem. Virsnieku klubs un vēl dažas telpas būvētas pēc īsto ēku parauga ar skaidu jumtiem.

Malku nes no attālā purva. Var lasīt arī planku galus un skaidas no taisāmā ceļa.

15. (2.) decembrī. Mūsu pulks novietojies 5 verstu garā līnijā. Viss apgabals purvainš. Ceļi iet tik pa dēļu laipām. Zemnīcas un ierakumi taisīti no kūdras un apkrauti sūnām, tikai 3 ložmetējiem laime stāvēt smilšainā kalniņā-saliņā. Labajā spārnā biezs mežs kupli purva bērzi. Te arī patvertnes un visi ierakumi sabūvēti no resniem kokiem. Šodien ierakumos novietojas komandas IV vads. Zirgiem salabo nojumi ar skujām.

16. (3.) decembrī. Piekomandē 3 Kolta sistēmas ložmetējus no 433. Novgorodas pulka ar 18 kareivjiem un vienu virsnieku. 2 krievu ložmetēji ieņem pozīcijas mūsu kreisajā spārnā. Viens paliek rezervē pie pulka štāba.

Laiks silts. Samācies. Sniegs.

17. (4.) decembrī. Produktus un elpi ved no Švarcmuižas. Pievešana lielā attāluma dēļ ļoti grūta. Rotām nepietiek maizes. Komanda tomēr pamanās laikā visu piegādāt.

18. (5.) decembrī. Silta diena. Lauki pārklāti ar sniegu. Komandai uz pozīcijām aprūkst maizes jo no pulka vārumiem nespēj pievest.

19. (6.) decembris. Laiks mierīgs. Aiz pozīcijām pilnīgs klusums. Vakarā uz «Strīdus kalniņa» pieprasa vienu ložmetēju. Aizsūta krievu pulka komandas «Koltu».

20. (7.) decembrī. Aukstums stingrāks. Strēlniekiem saraksta un izdod medaljonus ar vārdu un adresi, ko nest kaklā pakārtus. Atvestas 24. karabīni, kurus izdala 6. un 7. ložmetēja apkalpes numuriem; atlikušos izsniedz vārumniekiem.

Vēlā vakarā pulka papildī atnāk 2 papildinājuma rotas no rezerves bataljona.

21. (8.) decembrī. No pienākušajām papildinājuma rotām vispirms mūsu komandai izlasa 25 dūšīgākos vārumus. Pa lielākai tiesai atslēdzniekus. Izlasa vēl izlūku komandai 30, un pārējos sadala rotās.

Laiks top aukstāks. Puteņo.

22. (9.) decembrī. Sniegs. Mūsu patšautnieki nošāvuši stirnu. Arī izlūki un rotas «nopūš» dažus labus vārumus.

23. (10.) decembrī. Līst. Noskaidrojas. Nakti sagatavojas iziešanai rezervē.

24. (11.) decembrī. Rīta tumsā atnāk tukumieši un nomaina mūsējos. Mēs atejam pār purvu un apmetamies Lāčos.

Te daudz māju un zemnīcu vesela kara nometne. Kā ļaudīm, tā zirgiem telpas ieņemam labas. Te ļoti daudz kirgīzi strādnieku, kas taisa dēļu ceļu, un daudz sieviešu strādā pie jaunas ierakumu līnijas būves.

25 (12.) decembrī. Laiks silts. Izniedz no Pēterpils atvestās dāvanas.

Mūsu komandai izsniedz 50 pakas. No tām 15 pilnas pakas tādiem, kam nav neviena sūtītāja; pārējās 35 pakas izjauca un atsevišķi siltos kreklus, cimodus, autus, papirosus, saldumus, aizsaiņus izlozēja tā, lai katram tiktu kaut kas. Katrs saņēma savu labu piemiņu.

No Švarcmuižas uz lazareti aizved ērzeli «Glavaru». Komandai izkurina vietējo zemstes pirti, kur apmaina baltu veļu.

26. (13.) decembrī. Vakarā atkal gatavojamies iziet, jo ierodas no pozīcijām 6. Tukuma pulks. Atbrauc vezumi no Švarcmuižas.

27. (14.) decembrī. Kā neziņā paiet diena. Nāk daudz karaspēka. No mūsu pulka izlūki un rotas aiziet tuvāk pozīcijām — rezervē. Štābs, telefonisti, bumbu metēji un mēs paliekam Lāčos.

28. (15.) decembrī. Sniegs. Ap Lāčiem liela kustība. Strādnieki steidz ceļu un ierakumu būvi. Uz pozīcijām iet Sibīrijas strēlnieku pulki. Komandai atved vadmalas blūzes un izdala strēlniekiem.

Uz lazareti aizkomandē strēlnieku Kārli Zaķi slimā zirga «Glavara» apkopšanai.

Vakarā ap pulksten 09.00 komandā feldfebelis pārskaita zemnīcas zēnus. Kādu 16 trūkst. Tie aizgājuši pie tranšejniecēm uz Meitu kalnu (kāpa, kur zemnīcās novietotas ceļa un tranšeju racējas). Par to kā sodu uzliek visiem soda dežūras, kas tagadējā aukstā laikā nepatīkami. Stingri jāapsargā zirgi, jo apkārt pie ceļu darbiem čum un mudž kirgīzi, kas kāri uz zirgu gaļu.

29. (16.) decembrī. Laiks kļūst aukstāks. Ar trulīšiem ved daudz šaujāmā materiāla. No huzāru kazarmām atved 4 zirgus komandai un līdz ar tiem divus divričus.

30. (17.) decembrī. Laiks pieturas stingrāks. Ar visu stingro kontroli daži zēni nenociešas un aiziet uz Meitu kalnu. Labākie. kavalieri ir strēlnieki Švikulis, Zenokšs, Kauliņš, Dubovskis.

8. Valmieras latv. strēlnieku bataljona ložmetēju komanda pozīcijās pie Ķekavas 1916. gada martā. Pie koka komandas priekšnieks praporščiks P. Grīnvalds. Ar krustiņu apzīmēts komandas virsnieks praporščiks Viļums



Zaudējumu saraksts  
Ložmetēju komandai kaujās pie Ložmetēju kalna no 5. I 17.  
(23. XII 16.) līdz 7. I 17. g. (25. XII 16. g.).

krituši:

- |     |                   |                      |
|-----|-------------------|----------------------|
| 1)  | praporščiks       | Buka, Juris,         |
| 2)  | jaun. apakšvirsn. | Kadiķis, Jānis,      |
| 3)  | „ „               | Romancāns, Alberts,  |
| 4)  | jefreitors        | Eezenbergs, Alfrēds, |
| 5)  | strēlnieks        | Gangnuss, Johans,    |
| 6)  | „                 | Baumanis, Jānis,     |
| 7)  | „                 | Turjas, Jānis,       |
| 8)  | „                 | Zirdziņš, Voldemārs, |
| 9)  | „                 | Vecpuisis, Andrejs,  |
| 10) | „                 | Vilipsons, Johans,   |
| 11) | „                 | Zirnis, Kristis,     |
| 12) | „                 | Bombāns, Jānis,      |
| 13) | „                 | Dukāts, Voldemārs,   |
| 14) | „                 | Kuģenieks, Fricis,   |
| 15) | „                 | Alksnis, Teodors,    |

ievainoti:

- |     |                   |                                          |
|-----|-------------------|------------------------------------------|
| 1)  | jaun. apakšvirsn. | Oliņš, Miķelis — rokā un kājā,           |
| 2)  | „ „               | Karasevs, Aleksejs — smagi, vēlāk miris, |
| 3)  | jefreitors        | Čerņajevs, Teodors, — vēderā un kājā,    |
| 4)  | strēlnieks        | Burkāns, Jēkabs — acī un rokā,           |
| 5)  | „                 | Ūfers, Gustavs,                          |
| 6)  | „                 | Zujevs, Pēteris — acī,                   |
| 7)  | „                 | Klāvs, Kārlis — plecā, smagi,            |
| 8)  | „                 | Resnis, Pēteris — rokā,                  |
| 9)  | „                 | Reņģītis, Jānis — mugurā un kājā,        |
| 10) | „                 | Ābols, Alfrēds — rokā,                   |
| 11) | „                 | Mellausis, Frīdis kājā,                  |
| 12) | „                 | Miezītis, Jūlijs — rokā,                 |
| 13) | „                 | Petkevičs, Jānis Ant. d. — rokā,         |
| 14) | „                 | Priedītis, Augusts — rokā,               |
| 15) | „                 | Rodiņš, Jēkabs — kājā,                   |
| 16) | „                 | Norvaišs, Ādams — rokā,                  |
| 17) | „                 | Miķelsons, Mārtiņš — plecā un kājā,      |
| 18) | „                 | Ķeipenvarlics, Pēteris — kājā,           |
| 19) | „                 | Čabelis, Krišjānis — rokā,               |
| 20) | „                 | Baltais, Jānis — kājā,                   |
| 21) | „                 | Egle, Kristaps,                          |
| 22) | „                 | Untāls, Vilis,                           |

- 23) „ Kauliņ Fricis — krūtīs, smagi  
 24) „ Lūsis, Jānis — plecā,  
 25) „ Laider s, Krišjānis — sejā, viegli,  
 26) „ Hackevič s, Aleksejs,  
 27) „ Dzelzskalēj s, Jānis viegli,

pēc ievainojuma palika ierindā:

- 1) strēlnieks Miežītis, Jūlijs,  
 2) „ Laider s, Krišjānis,  
 3) „ Reņģīti s, Jānis,  
 4) „ Dzelzskalējs, Jānis.

Ziņas par 8. Valmieras latv. strēln. pulka ložmetēju komandas strēlnieku sastāvu  
 1917. g. 10. janvarī (1916. g. 28. decembrī)

Komandā šinī dienā:

pēc saraksta: vecāko apakšvirsnieku	2	
jaunāko	5	
jefreitoru	3	
strēlnieku	81	kopā: 91
piekomandētu: jaunāko apakšvirsnieku	1	
jefreitoru	2	
strēlnieku	46	kopā: 49
		pavisam kopā: 140

prombūtnē:

atvaļinājumā strēlnieku	2
mācības komandā strēlnieku	2
slimnīcā (saslimis) strēlnieks	1
krituši kaujās 5. I (23. XII)	
7. I 17. g. (25. XII 16. g.)	

jaun. apakšvirsn.	2	
jefreitors	1	
strēlnieki	11	kopā: 14

ievainoti kaujās:

jaunākie apakšvirsnieki	2	
jefreitors	1	
strēlnieki	24	kopā: 27

apsaldējis kājas	1	
		pavisam kopā: 47

Atgriezušies ierindā ievainotie strēlnieki 4

14. (1.) janvarī. Pie Slokas meža Jeremejevkā. Klusi. Atpūta. Izdala Jura medaļas. Komanda līdz ar visu pulku iet uz dievkalpojumu Slokā. Pēc dievkalpojuma brigādes komandieris plkv. A. Auzāns jūsmīgi runā par nākošām kaujām, kurās mēs būšot uzvarētāji.

15. (2.) janv. Iekārtojamies. Pienāk ložmetēji. Tos izsaiņo un saliek. Dažas sīkas lietiņas pazudušas.

Valmieras bagāto ziedojumu izdalīšana. Pienāk apmācīti ložmetēju karavīri.

16. (3.) janv. Ložmetēju daļu sakārtošana. Ložmetēju apkalpes numuru sadalīšana.

17. (4.) janv. Auksts.

18. (5.) janv. Laiks siltāks.

19. (6.) janv. Laiks saulains, salts. Visus komandas papildināšanai jaunpienākušos kareivjus sadala 4 grupās apmācīšanai.

20. (7.) janv. Jeremejevkā. Laiks auksts. Iesākas apmācības visām 4 grupām. Fotografēšanās. Lido gan vācu, gan mūsu aeroplāni.

21. (8.) janv. Klusa svētdiena. Zēni izklīduši Valtermuižas un Asaru mājās. Ak, cik smagas šīs pēc kauju dienas! Vairs nav ne izredžu, ne cerību!

23. (10.) janv. Mācības. Pastaigāšanās ar dziesmām.

24. (11.) janv. Plkst. 04.00 izejam uz Maksimovu.

25. (12.) janv. Rītā ar tumsu virzāmies uz pozīcijām. Tur iluminē un dārd.

Zacharovkā. Rītā nākam iekšā. Apšauda spēcīgi ceļu, tik laime, ka krīt purvā un neplīst. Šauj ar gāzu šāviņiem. Daži ,stipri saelpojas gāzes, pārējie uzvelk maskas.

Pulks paliek rezervē. Ložmetēju divriči Maksimovkā un Zacharovkā, bet pulks ar komandu stāv rezervē iepretim pozīcijai Tīreļu purvā.

Vācieši nākuši vairāk kārt triecienā piedzēruši. Šinī rajonā ienaidnieks daudz šauj ar gāzu šāviņiem.

Arī krievi uzbrūkot. Dažā vietā panākumi, kaut gan ar lieliem upuriem. Ar automobiļiem, ragavām un divričiem ved ievainotos dzen arī gūstekņus. Kavalēristi sajāj un zirgus sūta atpakaļ, bet paši paliek ierakumos.

Šinī rajonā nogāzts zemē vācu aeroplāns, lidotājs sagūstīts.



**8. Valmieras latviešu strēlnieku bataljona ložmetēju komandas karavīru grupa pie zemnīcas Ķekavas apkaimē 1916. gadā**

Par kaujām runājot, visiem vislielākā apātija. Visi noguruši, nopietni. Krieviem viss iet kā pa maisu, bez kādas kārtības.

26. (13.) janv. Turpat. Visi uz vietas, Agrā rītā ienaidnieks šauj gāzu granātas un šrapneļus. Nakti rotām pat upuri. Lielas kaujas nenotiek. Komanda stāv uz vietas.

27. (14.) janv. Agrākajā vietā. Nu Fricis traki apšauda gan ar granātām, šrapneļiem, gan ar gāzu šāviņiem. Mūsu patvertnei izdauza stiklu, un jāglābjas no gāzēm.

2. (20. janv.) febr. Liels aukstums. Visu nakti rūc Ložmetēju kalna virzienā. Dienu atkal ļoti apšauda mūsu pulka rezervi; neapklust uguns arī pie Ložmetēju kalna.

3. (21. janv.) febr. Sākot no plkst. 02,00 rūc lielgabali. Apšauda Zacharovku. Ar dienas gaismu apšaušana kļūst briesmīga. Jauc visu, lauž kokus, gāž patvertnes, un visam pāri plūst smacējošas gāzes.

5. (23. janv.) febr. Frontē klusums.

7. (25. janv.) febr. Frontē klusums.



11. (29. janv.) febr. Klusums. Norāvies vācu aerostats — novērotājs un, vēja dzīts, ceļas augstumā un virzas uz mūsu pusi.

Praporščiks Binavs atjāj uz pozīcijām. Praporščiks Zvirbulis Slokā. Izmaksā algas un naudas sūtījumus strēlniekiem.

8. (26. janv.) febr. Pulks vēl stāv rezervē. Lielā apšaude, liekas, būs beigusies. Gaiša saulaina diena. Jaunākais virsnieks Zvirbulis aizbrauc atvaļinājumā, un komandas priekšnieks pārnāk uz Sloku. Laiks skaidrs, un lido vācu albatrosi.

9. (27. janv.) febr. Atkusnis. Līņā lietus. Pozīcijās klusums.

10. (28. janv.) febr. Vairāki jaunie komandai piekomandētie «aizlaidušies pa diegu», kā zēni paši saka. Vispār jāatzīmē, ka jaunpienākušie pozīciju režīmam ir par «jēliem» un uz viņiem daudz nevar palaisties.

11. (29. janv.) febr. Apmācības Slokā jaunajiem nenotiek. Pozīcijas klusums. Zacharovkā komanda kurina pirti un nāk mazgāties.

12. (30. janv.) febr. 1. latviešu brigāde aizgājusi atpūtā uz Rīgu. 5. un 6. latviešu pulks Majoros, bet 7. un 8. joprojām nīkst pozīcijās.

Par daudz smaga dzīve zemnīcās, jo nav vietas pat kur apgriezties. Neiespējami turēties tīri un balti. Ar utīm kauties ļaunāk kā ar «Fričiem».

13. (31. janv.) febr. No tā laika, kad Ložmetēju kalns ieņemts, Sloku vairs neapšauda. Ar katru dienu Sloka atdzīvojas. Bodeles aug kā sēnes, un, kaut gan viss pasakaini dārgs, tomēr kareivji visu izpērk. Mēs pērkam kareivju bodītēs. Arī mūsu pulka bodīte ik dienas brauc uz pozīcijām.

14. (1.) februārī. Jau runā par drīzu maiņu. 7. un 8. pulks iešot atpūtā.

15. (2.) februārī. Pulks novietojas 1. līnijā un nomaina 7. pulku. III ložmetēju vads novietojas ierakumos, norīkodams tuvu ložmetēju pie ložmetēja.

Slokā zēni sarīko balli ar dažādiem priekšnesumiem. Friča artilērija apšauda ierakumus.

16. (3.) februārī. Uz pozīcijām aiziet arī IV vads. Te ložmetēju apkalpotājos nāk visi jaunie. Arī komandas priekšnieks aizbrauc uz pozīcijām.



**8. Valmieras latv. strēln. pulka ložmetēju komanda Trenčos 1917. gadā. Attēlā ložmetējs novietots ienaidnieka lidmašīnu apšaudei**

17. (4.) febr. Pozīcijās klusums.

18. (5.) febr. Redz pieplūstam daudz jaunu krievu spēku. Kareivji kļūst vērīgāki. Vai tik atkal drīzumā nav gaidāmi nopietnāki notikumi?

19. (6.) febr. Laiks silts. Uz pozīcijām atved puskažokus un tūbas zābakus.

20. (7.) febr. Snieg un puteņo. Strēlnieku uzturs nemainās uz labo pusi, bet top vēl ļaunāks. Maizes deva samazināja. Dažreiz kāpostiem liek zirgu gaļu klāt. Vakarā vienmēr tikai melna lēcu zupa, kuru zēni iesaukuši par «Amerikas pistongām».

21. (8.) febr. Runā, ka nākot arī 1. brigāde uz pozīcijām. Laiks auksts. Zēni vēlas, kaut būtu siltāks laiks, tas būtu derīgāks uzbrukumam.

22. (9.) febr. Gaiša saules dienā. Pozīcijās klusums. Kaut gan dažā vietā mūsu sargu posteņi no ienaidnieka tikai simtu soļu, tomēr apšaudīšanās nenotiek.

Friči mainīdamies paceļ cepuri un sveicina mūsējos, bet, kad sāk strādāt mūsu artilērija, tad Friči rāda kulaku.

23. (10.) febr. Pozīcijās mainās I ar II bataljonu. Ložmetēji paliek tāpat. Aukstums mazās, smacīgās zemniecās nospiež visus.

24. (11.) febr. Laiks kļūst siltāks.

25. (12.) febr. Velk it kā pavasara vēji. Silts. Pozīcijās pilnīgs klusums.

26. (13.) febr. Komandas jaunie zēni sarīko vakaru ar teātri, dziedāšanu, kuplejām un vingrošanu. Pēc tam deja pie pulka orķestra skaņām Skuķu papildnam. Lielāko daļu tādi vasaraudži. Jautrības bezgala daudz. Ir pat daudz virsnieku.

Pievienoju vakara programmu.

8. V. L. S. P.

Ložmetēju komandas  
strēlnieku vakara

pirmdien, 1917. g. 13. februārī Slokas Saviesīgās  
biedrības telpās  
programma.

I.

1. Šurp, brīvas tautas brīvais dēls.

2. Dievs, dod mūsu tēvu zemei.

Kalpotāji — Vārnas-Vārtiņa joku luga 1 cēlienā.

III

1. Padziedāsim nu, bāliņi.

2. Jāju dienu, jāju nakti.

IV

. Humors — Dialogs.

V.

Kuplejas:

a) Uz karu.

b) Saimnieks, kad darbu beidz.

c) Velk un dziedē.

d) Kogda mņe bilo ļet šestnadcatj.

VI.

Vingrošana — piramīdas.

VII.

Deja pie ragu mūzikas, amora pasts un rotaļas.

27. (14.) februārī. Laiks samācies. Silts.

28. (15.) februārī. Pozīcijās (klusums. Komandas ļaudis iet pirtī.

## Leonards Celms

6. Tukuma latv. strēln. pulka

6. rotas strēlnieks

### 1916.gada Ziemassvētki

1916. gada 22. decembra vakars.<sup>1)</sup> Mūs, kareivjus, kas esam jau pilnā kaujas apbruņojumā, vēl pēdējo reizi pārbauda. Patronas un rokas granātas (ciekurus un Novicka sistēmas) izsniedz neaprobežotā daudzumā. Vecākie kareivji ieteic ņemt tās līdz pēc iespējas vairāk, jo šādas mantas kaujās nekad neesot par daudz. Šo pamācību vēlāk vienam otram nācās atcerēties, kad viena patrona un vēl pie tam pēdējā bija tā, kas, nonāvējot kādu ienaidnieku, izglāba savai tēvijai drošsirdīgā kareivja dzīvību.

No produktiem mēs saņēmām katrs pa nelielai skārda konservu bundžai ar nopietnu aizrādījumu atvērt to tikai tādā gadījumā, kad nebūsim dažas dienas ēduši un nebūs vairs iespējas piegādāt ēdienu.

Saņēmuši vēl pēdējos rīkojumus, nakts tumsā brienam pa dziļo sniegu uz dažus kilometrus attālo pirmo līniju. Apzinoties, kas mums līdz ar rītu gaidāms, katrs savam blakus biedram iedodam tuvinieku adresi, piebilstot nedaudzus aprautus vārdus, kurus kā pēdējos sveicienus, ja liktenis būtu lēmis nāvi, lūdzam nodot tiem, ar kuriem pat uz šī dzīvības un nāves sliekšņa jūtamies vienoti.

Ap pusnakti mēs esam jau aizsnieguši priekšējās līnijas. Šeit tik daudz cilvēku kā lielpilsētā. Bet ērnoti baiga ir šī «pilsēta», jo tās iedzīvotāju acīs gail savāda uguns. Mēs, jaunpienākušie, iekšēji satraukti, meklējam šajos skatos atbildi uz tiem jautājumiem, kas nepārtraukti nesakarīgā virknē visu ceļu nodarbinājuši mūsu domas. Un tik bezgala daudz mēs lasām šo kluso cilvēku acīs, bet tikai vienu, no kā, mēs visvairāk baidāmies — bailes, mēs tur nevaram saskatīt, un tas mūs neizsākami nomierina.

Ieejot zemnīcā, man sitas pretī kairinoša ēdienu smarža. Pārsteigts es redzu, ka mani biedri jau cepina savus nebaltām dienām domātos konservus uz mazas, sarkani kvēlošas krāsniņas.

Es ciešos, ciešos, līdz manām svārstīgajām jūtām pēdējo triecienu dod nejauši uztverti vārdi:

«Drošs, kas drošs, citādi rīt, varbūt, Fricis pie tiem mielosies.»

---

<sup>1)</sup> **Datumi pēc vecā stila**

Pēkšņi es jūtu, ja man nebūs lemts apēst šo kārdinošo virumu šeit zemes virsū, tad pat debesīs klīdīšu bez miera un rūgti nožēlotu nepadarīto. Bez kādas tālākas prātošanas ar drošu roku es mūķēju vaļā savu kārbu un lieku uz krāsniņas sildīt.

Tik gausi velkas laiks Tik pretrunīgas vēlēšanās mostas: kaut viss tas būtu tikai ļauns sapnis; ak nē, kaut šī īstenības stunda jau būtu sītusi un nenovēršamais vairs nebūtu jāgaida ar baigi pukstošu sirdi.

Un tad, beidzot, nāk tas, kam bija jānāk Vispirms cauri mūsu pirmajām līnijām iziet izlūki baltos mēteļos, apbruņojušies ar rokas granātām, stieplu griežamām šķērēm un dēļiem: dēļi bija domāti kā palīglīdzeklis stieplu žogu pārvarēšanā.

Klusums Pat dažus minūtes priekš noliktā laika vēl viss liekas tik mierīgs un kluss, ja atskaita šur tur retās, gaišās raķetes. Tieši plkst. 05.00 rītā kā uz burvju mājienu visgarām mūsu pirmajai līnijai uzliesmo raķešu ugunis. Skan, urrā, saucieni, kas saplūst ar šauteņu, ložmetēju un rokas granātu sprādzieniem. Vācu dumdum lodes, atsitoties pret retajiem koku stumbriem, sprāgst, un šī spožā, dzirkstošā liesma atgādina brīnumsvecītes jautri sprakstošo gaismu. Tā pagāja šī nakts; kurā mēs atgūvām no ienaidnieka dažus kilometru dārgās zemes, bet par pārāk dārgu maksu.

Ap pusdienas laiku mani no rotas priekšējām līnijām sūta uz aizmuguri, lai, krēslai iestājoties, atvestu uz mūsu nometni ēdienu piegādātājus. Bija jāpāriet pilnīgi klajs lauks. Veicu to skriešus, ik pēc katriem pār desmit metriem pieplokot pie zemes aiz kāda kritušā.

Ziemassvētku vakars. Šai laikā, kad baznīcās skan miera zvani, mūs trauksmes signāls sauc no jauna uzbrukumā, jo mums šis kārotais miers netiek sniegts kā Ziemassvētku dāvana, tas vēl jāizcīna. Visu ceļa atstatumu starp mums un vāciešiem gaisā sprakst šrapneļi. Lidojot šie šrapneļu gabali mirgo gaiši sarkanā krāsā, un šāda svētku iluminācija varēja likties grandioza, ja tikai tai nesekotu nāve.

Rotas komandieris poručiks Burbe mūs nokomandē sniegā guļus un liek izrakt priekšā kādu aizsargu, bet pats, vācu ložu aplidots, staigā no viena spārna uz otru un dod rīkojumus.



**Leonards Celms, 6. Tukuma latv. strēln. pulka 6. rotas strēlnieks**

No vācu puses dzirdami arī it kā svilpieni un putnu skaņas: tie vācu rīkojumi. Soli pa solim tuvojamies vāciešiem. No ierindas izstājās vairāki ložu ķerti karavīri, pat neredzējuši sava ienaidnieka. Beidzot starp kritušajiem mēs saskatām arī mūsu ložu mērķus: vācu karavīrus. Viņu skaits aug. Vācietis padzīts.

Pēc asiņainās nakts aust spožs, saulains Ziemassvētku rīts. Ap pusdienas laiku ierakumos mūs apciemo kāds pareizticīgo mācītājs un iedrošina mūs cīnīties arī uz priekšu. Starp citu viņš saka, ka mūsu zēni dažās vietās esot vairs tikai 3 km no Jelgavas. Mēs priecīgi saskatāmies un spēcīgi nopurinām no sevis nogurumu un pagājušās nakts asiņainos murgus.

Ap Ložmetēju kalnu, kas ir pa labi no mums, dzirdami nerimstoši urrā saucieni un šauteņu dziesma. Visa pirmā svētku diena tāpat kā iepriekšējās pāiet, gatavojoties naktij. Lai kā, šoreiz mēs esam jau daudz mundrāki. Pārciestas pirmās lielās uguns kristības, un bez tam — Jelgava būs atkal mūsu! Vēl šo nakti, katrā ziņā

Šajā naktī mani ievainoja, un es biju spiests atstāt uguns līniju. Vairākās vietās jau bija kaudzēs sakrauti līķi. Apkārt

mētājās līķi līdz ar ratiem. Šī aina brēca pēc atmaksas, jo šeit stinguši gulēja karavīri, savas tēvijas uzticīgākie dēli, kas nebija vis krituši 'par upuri savtīgām dziņām, iekārojot citu mantu, bet nesaudzīgi aizstāvot to, kas katram cilvēkam ir dārgāks par viņa dzīvību — savu tēvu zemi un savu brīvību ...

Ar rūgtumu sirdī man bija jāatsākas pat no šo kritušo biedru atriebšanas prieka, jo neviens, kas būtu redzējis šādu skatu, nedomātu citādi.

Otrā svētku dienā mani atveda Rīgā, un šeit es pārsteigts redzēju, ka visas ielas pilnas brašu karavīru brīdī, kur izšķīrās mūsu zemes un arī mūsu labāko dēlu liktenis, un tad lēni uzmācās šaubas: diezin vai mēs to Jelgavu redzēsim?

Tā arī bija Vēlāk, slimnīcā ārstējoties, uzzināju no saviem draugiem, ka Jelgavu viņi tomēr nav aizsnieguši. Bet tā bija tik tuvu!



## 1. latviešu strēlnieku brigādes štāba kaujas žurnāls

no 1917. gada 11. (29. decembra) janvāra līdz 14. (1.) janvārim Tulkojumu rediģējis plkv. G. Grīnbergs

11. (29. decembrī) janvarī. Tā kā ienaidnieks turpināja nepārtrauktus pretuzbrukumus brigādes iecirknī, tad aizsūtīja 174. Romnas kājnieku pulka komandierim, kas atradās vācu Ložmetēju kalnā, lūgumu ienaidnieka pretuzbrukuma gadījumā sīksti aizstāvēt šo Ložmetēju kalnu, par to telefoniski paziņoja arī grupas komandierim ģenerālim Trikovskim.

Nolēma līdz gaismai 2. Rīgas latviešu strēlnieku pulku pozīcijā nomainīt ar 4. latviešu pulku. Tāpat pavēlēja, lai tās 4. pulka rotas, kas atradās 1. latviešu pulka komandiera rīcībā, dotos uz 2. latviešu pulka iecirkni 349. kvadrātā. Šo 4. pulka rotu vietā izsūtīja 3. pulka 2 rotas. 3. latviešu pulka rotas pavēlēja -izsūtīt ar tādu aprēķinu, lai tās 1. pulkā ierastos līdz gaismai.

Ap plkst. rītā 3. latviešu pulka 2 rotas ieradās 1. pulka iecirknī un nomainīja 4. pulka bataljonu, kas devās norādītajā virzienā.

Ar 3. Sibīrijas strēlnieku divīzijas 10. (28. decembra) janvāra 216. pavēli, ko izsūtīja 11. (29. decembrī) janvarī plkst. 00.45 ir uzdots izpildīt norādītos kaujas uzdevumus, lai iegūtu Kalnciema rajonu, pārejas, pašu punktu un to stipri apsargātu.

Brigādes kaimiņu iecirkņos ir pavēle sākt uzbrukumu. Uzbrukuma kopējais sākums plkst. 05.00.

1. latviešu strēlnieku brigādei sīksti aizstāvēt savu iecirkni un sekmju gadījumā iecirknī pa kreisi un pa labi enerģiski doties uzbrukumā, nezaudējot sakarus ar kaimiņiem.

Saskaņā ar sacīto plkst. 01.30 sekoja 5. pavēle brigādei. Ienaidnieks, redzams, jūtot un gaidot mūsu rosību, stipri nervozē, bez apstājas apgaismo apvidu ar raķetēm un apšauda laikiem ar dzīvu artilērijas uguni 1. brigādes novietojumu.

Plkst. 08.35 pienāca 4. pulka komandiera ziņojums, ka viņa pulks nomainījis pozīcijā 2. Rīgas latviešu strēlnieku pulku.

Plkst. 09.45 pienāca 2. Rīgas latv. strēlnieku pulka komandiera ziņojums, ka viņa pulks saskaņā ar saņemto pavēli ieradies vācu Ložmetēju kalnā. Tā kā nav brīvu zemnīcu, tad pulks ir apmeties zem klajas debess.

Izlūkus, ko naktī izsūtīja 2. Rīgas latv. strēlnieku pulks, atklāja ienaidnieks un vērsa uz izlūkiem artilērijas un ložme-



tēju uguni. Izlūki nespēja uz priekšu virzīties. Izlūki noņēma zīmotnes vācu nonāvētajiem kareivjiem ar cipariem: 427 un 332.

1. latviešu pulka komandieris ziņo, ka pulka rotas pagaidām atrodas pilnīgi atklātā vietā tāpēc, ka purva dēļ nav iespējams ierīkot ierakumus zemes padziļinājumā, bet ierakumus nāksies veidot uzbērtus, bet tas materiālu trūkuma dēļ visai grūti izdarāms. Līdz šim pulks ierīkojis ierakumus tikai šaušanai guļus un vienīgi daļu šaušanai stāvus.

Ap plkst. 15.00 ienaidnieks izdarīja pretuzbrukumu 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulkam un 1. Daugavgrīvas latviešu strēln. pulka salaidnim un drusku atspieda šo abu pulku spārnu rotas.

Nekavējoties atklāja artilērijas uguni. Pēc tam palīgos piesteidzās rezerves rota, kas ar enerģisku prettriecienu atjaunoja agrāko stāvokli.

Atstarpē 200 pēdu lielumā starp 1. latv. pulka labo spārnu un 12. Sibīrijas pulku novietojās 1. pulka izlūku komanda, kurā ietilpa 25 strēlnieki.

Ap plkst. 15.00 vienlaicīgi ar uzbrukumu 1. un 4. latviešu pulka salaidnim ienaidnieks, slepeni sapulcējies mežā 369. kvadrāta rajonā, pēkšņi uzbruka ar ievērojamiem spēkiem 4. Vidzemes pulka iecirknim 350. kvadrāta rajonā.

Ar savlaicīgi atklātu, pastiprinātu ložmetēju un artilērijas uguni un ar vienas rezerves rotas prettriecienu ienaidnieku atspieda atpakaļ tuvējā mežā.

Tā kā bija iespējams atkārtoti ienaidnieka pretuzbrukumi 4. Vidzemes latv. strēln. pulka kreisajam spārnam, tad plkst. 18.45 pavēlēja 2. Rīgas latv. strēlnieku pulkam pāriet 316. kvadrāta rajonā, kur varētu darboties pretiniekam no sāniem, ja tas dotos pret apdraudēto iecirkni.

Salaidnī starp 4. un 1. latviešu strēlnieku pulku izvirza 3. Kurzemes pulku, kur tas ar vienu savu bataljonu novietosies pilnīgi apstāvētā kaujas iecirknī.

2. latviešu pulka 2 rotas ar bataljonu komandieru pavēlēja atstāt Ložmetēju kalnā, lai to aizstāvētu pret ienaidnieka pretuzbrukumu, tāpēc, ka no šā rajona atgāja 174. Romnas pulks.

Lai veiktu rīkojumu 2. Rīgas latviešu strēln. pulks pārgāja 316. kvadrāta rajonā, atstājot 2 rotas vācu Ložmetēju kalnā. Vēl pirms 2. Rīgas latviešu strēlnieku pulks sāka savu virzīšanos no Ložmetēju kalna, salaidnī starp 1. un 4. latviešu pulku novietoja 3. pulka 2 rotas. Tādējādi aiz brigādes kreisā spārna palika tikai viens 3. pulka bataljons, kuru, tumsai iestājoties, nodomāts izvirzīt uz priekšu 1. līnijas rotu atbalstam.

Vienlaicīgi ar 2. Rīgas pulka pārvietošanu paziņoja grupas priekšniekam ar lūgumu novietot vācu Ložmetēju kalnā jaunu karaspēka vienību.

Ienaidnieks pievilcis rezerves, kā to noskaidrojuši

un tagad visai nopietni apdraud 4. latviešu pulka kreiso spārnu un tādējādi arī visa iecirkņa brigādes spārnu.

Dienā, sākot no plkst. 08.00 līdz plkst. 16.50, 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulks atvairīja 3 nopietnus ienaidnieka pretuzbrukumus: pirmo plkst. 09.00, otru un trešo visai sīkstu, starp plkst. 15.00 un 16.50. Šo uzbrukumu atbalstīja visai stipra artilērijas uguns.

Sakarā ar to, ka 4. latviešu strēlnieku pulks bija atsitis ienaidnieka nenogurstošos triecienus, plkst. 22.50 saņēma caur grupas komandieri armijas komandiera telegrammu: «nododiet vēlreiz manu sirsnīgāko pateicību latviešiem, kas bija saglabājuši sevī vēl pietiekoši daudz spēka pēc tāda briesmīga noguruma atsist ienaidnieka uzbrukumu».

Plkst. 11.40 brigādes štābā ieradās pulkvedis-leitnants Bangerskis, kuru ģenerālis Trikovskis bija atbrīvojis no grupas štāba priekšnieka pienākumiem tāpēc, ka pati grupa bija izformēta.

Pulkvedis — leitnants Bangerskis uzņēmās visu papildinājumu rotu komandēšanu.

Ar 406. pavēli VI Sibīrijas korpusam nodota atklātībai ģenerāļa Radko Dimitrijeva pavēle, kurā ievietota Glavkovseva telegrammas kopija, kas ziņo ķeizara telegrammu: «nododiet manu karstāko pateicību 12. armijas priekšniekiem un varonīgajam karaspēkam par pašreizējā dienestu. Nikolajs.»

Zaudējumi:

nonāvēts — 1 virsnieks,

19 strēlnieki nonāvēti,

ievainoti — 3 virsnieki un 136 strēlnieki ievainoti.

12. (30. decembrī) janvarī. Plkst. 06.00 pienāca VI Sibīrijas korpusa 407. slepenā pavēle par korpusa karaspēka vienību pārgrupējumu tāpēc, ka armijas komandieris ir apzinājies par tuvāko uzdevumu stingri nocietināties nulle ieņemtajās pozīcijās, neatdodot ienaidniekam ne pēdu. Īpaša uzmanība jāveltī tam, lai visai stipri būtu nocietināta 1. līnija un līdz ar to būtu iespējams atvairīt visus ienaidnieka uzbrukuma mēģinājumus un neļaut viņam izveidot izdevīgu izejas stāvokli jaunam, nākošam pretuzbrukumam.

Saskaņā ar šo pavēli, 1. latviešu strēlnieku brigāde ir norīkota VI Sibīrijas korpusa rezervē.

Mainī un pulku pārgājienus ir pavēle izdarīt naktī no 14. (1.) uz 15. (2.) janvāri. Pēc maiņas brigādei novietoties Dzilnu-Beberbeķu rajonā.

Brigāde tagad ir novietojusies kaujas iecirknī tā kā norādīts pieliktajā shēmā.

Ienaidnieka smagā artilērija nakti ar pārtraukumiem apšaudīja brigādes iecirkņa aizmuguri, bet īpaši 1. Daugavgrīvas latviešu pulka iecirkni.

Naktī izdarīja izlūkojumu. Visā brigādes frontē izsūtīja uz priekšu izlūkus, kuri noskaidroja, ka vācieši atrodas no mūsu novietojuma ne vairāk kā 1000 pēdu, kur viņi nocietinājās. Aiz 1. līnijas ir jau ierīkota aizsargāšanās līnija ar patvertņēm. Redzams, šī pozīcija izveidota jau līdz tagadējās operācijas sākumam.

Tā kā 1. latviešu pulks, kas aizstāv kaujas iecirkni, ir visai stipri noguris, brigādes komandieris lūdza atļauju nomainīt šo pulku ar 2. Rīgas latviešu strēlnieku pulku. Lai vairāk nostiprinātu aizstāvību, tad brigādes komandieris vēl otru reizi lūdza ģenerālmajoru Trikovski izsūtīt palīdzību pozīcijas nostiprināšanai, jo brigādes pulkiem nav pietiekami daudz strēlnieku ko raidīt darbos pozīcijas nocietināšanai. Tad arī ģenerālmajors Trikovskis norīkoja ģenerālim Misinam 174. kājnieku pulka I bataljonu.

Pēc šī rīkojuma saņemšanas uz štābu nekavējoties izsauca sapieru rotas komandieri, kuram nekavējoties pavēlēja rūpēties par pozīcijas nocietināšanu.

Izlūkojums 4. latviešu pulka kreisajā spārnā noskaidroja ienaidnieka pulcēšanos 370. kvadrāta rajonā. Uz norādīto kvadrātu mūsējie atklāja artilērijas uguni un izvirzīja 2 rezerves rotas.

Plkst. 17.30 biezas ienaidnieka ķēdes 3-4 rotu stiprumā sāka pretuzbrukumus uz uzbrucējiem atklāja savlaicīgu artilērijas un ložmetēju uguni. Pēc tam rezerves rotas metās prettriecienā. Ienaidnieku, kas nerasniedza mūsu ierakumus, atspieda uz dienvidiem. Mūsu ierakumu priekšā, lai būtu nepārtraukti sakari ar ienaidnieku, atstāja izlūkus.

13. (31. decembrī) janvārī. Plkst. 02.35 ienaidnieks divās biezās ķēdēs virzījās pret 4. Vidzemes latviešu strēlnieku pulka kreiso spārnu salaidnī ar 54. Sibīrijas strēlnieku pulku. Ar savlaicīgi atklātu artilērijas un ložmetēju uguni uzbrukumu atsita.

Vācieši pa daļai atgāja, pa daļai iegula 300 pēdu no kreisā spārna ierakuma starp šo ierakumu un vācu ierakumu agrāko līniju.

Spārnos uz priekšu izvirzīja izlūkus.

Ar ģenerāļa Trikovska 6377. rīkojumu plkst. 06.30 rītā 5. un 6. latviešu pulks ieradās Ložmetēju kalnā, pie kam 5. pulkam bija pavēle novietoties krievu Ložmetēju kalna rajonā 261. un 262. kvadrātā, bet 6. pulkam — bijušā vācu Ložmetēju kalna rajonā ģenerāļa Mišina rezervē.

Tai laikā, kad 6. pulks ieradās savā norīkotajā vietā, pienāca ģenerāļa Trikovska 787. rīkojums par to, ka divus latviešu strēlnieku pulkus jātur pilnā gatavībā. 298. un 316. kvadrāta rajonā iepretim 1. latviešu brigādes salaidnim ar 54. Sibīrijas strēlnieku pulku. Lai veiktu šo rīkojumu, 6. Tukumu strēlnieku pulku virzīja uz mūsu bijušiem kaujas līnijas ierakumiem, lai tur tas pievienotos 2. Rīgas latviešu strēlnieku pulkam 298. un 317. kvadrāta rajonā.

Plkst. 13.00 pienāca ģenerāļa Trikovska 892. priekšraksts par to, lai viens 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulka bataljons nomainītu 54. Sibīrijas pulku iecirknī no 4. Vidzemes latviešu pulka kreisā spārna līdz salaidnim ar pamatlīnijas ierakumiem 352., 353. un 354. kvadrātā, bet otrs pulka bataljons nostājas rezervē iepretim šim salaidnim.

Par salaidņa aizsardzību starp pirmo latviešu strēlnieku brigādi un 14. Sibīrijas strēlnieku divīziju atbild pulkvedis Lielgalvis.

Lai to izpildītu, plkst. 14.30 ar 471. rīkojumu, pavēlēja 6. latviešu strēlnieku pulkam novietoties iecirknī no salaidņa ar 4. Vidzemes latv. strēlnieku pulku 333. kvadrātā uz austrumiem līdz mūsu pamat ierakumu līnijai, atskaitot, 317. kvadrātā.

Plkst. 21.05 pienāca 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulka komandiera 2288. ziņojums par to, ka nobeigta maiņa, līdz ar to iesniegta novietojuma shēma. (11. shēma 1. latviešu strēlnieku brigādes pulku novietojumu shēma pielikumā.)

14. (1.) janvarī. Plkst. 15.00 ģenerālis Trikovskis pa telefonu norīkoja, lai ar tumsas iestāšanos pēc maiņas 1. latviešu strēlnieku brigāde novietotos vācu bijušā Ložmetēju kalnā. Zemnīcu sagatavošanai izsūtīja komandantu ar adjutantu. Plkst. 16.00 pienāca pasta telegramma, ko bija izsūtījis VI Sibīrijas korpuss. Saskaņā ar to armijas komandieris bija pavēlējis 152. kājnieku pulkam, tumsai iestājoties, nomainīt 1. latviešu strēlnieku brigādes daļas, kurām pēc maiņas virzīt pulku kārtībā uz Tornkalnu armijas komandiera rezervē.

15. (2.) janvarī. Maiņu nobeidza 15. (2.) janvarī plkst. 00.30, un pulki devās uz norādīto vietu. Pēc ierašanās Tornkalnā pulkiem pavēlēja novietoties:

1. un 2. pulkam — bijušā 2. pulka rajonā.
3. un 4. pulkam — bijušā 4. pulka rajonā.

Plkst. 10.00 pulki ieradās un novietojās norādītajās vietās. Štābs apmetās Torņkalnā, Kapsētas ielas 13. mājā. Rīgā pienāca rīkojums ar rajona norādījumu 1. latviešu strēlnieku brigādes novietojumam: Zolitude-Torņkains, pēdējo atskaitot. Tā kā pulki pēc ierašanās bija novietojušies apmēram šinī rajonā, vismaz šā rajona austrumu daļā, tad tos nepārvieta.

1. brigādes štāba priekšnieka pagaidu vietas izpildītājs ģenerāla štāba štābs kapteinis G. Grīnbergs.

1. latviešu brigādes kaujas žurnāla kopija, ko parakstījis štābs kapteinis G. Grīnbergs, līdz ar attiecīgām shēmām, kuru fotogrāfiskie novilkumi būs pievienoti šī sējuma papildus loksnes, glabājas Latviešu, veco strēlnieku biedrības arhīvā.



**Atbildīgais redaktors un izdevējs: Pēteris Dardzāns. Izdevēja: Latviešu veco strēlnieku biedrība.  
Grāmatspiestuves A/S «ROTA» Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40 18934**

# LATVIEŠU STRĒLNIEKI

## LATVIEŠU VECO STRĒLNIEKU VĒSTURISKO DOKUMENTU UN ATMIŅU KRAJUMS

**KRĀJUMA. REDAKTORI:** ģen. A. Auzāns, plkv. K. Baltiņš, P. Dardzāns, ģen. K. Goppers, J. Lerche, J. Porietis, M. Rācenis, un kpt. P. Skaidrais.

**MAKSLINIECISKAIS REDAKTORS:** Niklāvs Strunke.

**KRĀJUMA APGĀDĀTAJI:** V. Branks, P. Dardzāns, G. Grinbergs un V. Maizītis.

«**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» sniedz atmiņas un dokumentus par latviešu strēlnieku bataljonu formēšanos un sagatavošanos cīņām.

«**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» sniedz plašus strēlnieku pulku kauju aprakstus Nāves salā, Tīreļpurva un Ložmetēj kalnā.

«**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» sniedz rakstus par latviešu tautas nacionāli-politisko dzīvi pasaules karā un 1917. gada revolūcija.

«**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» apgaismo ziemeļfrontes sabrukumu un strēlnieku varonīgās cīņas pie Mazās Juglas un Siguldas līdz strēlnieku aiziešanai uz Krieviju.

«**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» plaši ilustrēts krājums ar mākslas pielikumu, kurā 50 krāsainas mākslas darbu reprodukcijas un apm. 900 foto attēli tekstā.

«**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» savos līdzstrādniekos saista strēlnieku vadošos karavīrus, rakstniekus un redzamus sabiedriskos darbiniekus.

«**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» iznāks **10** sējumos ar 5 burtnīcām katrā.

**Izdevuma atsevišķa burtnīca Ls 1,20. 5 burtnīcu abonements — Ls 5,—. Gada (12 burtnīcu) abonements Ls 12,—.**  
**Parakstoties visam izdevumam (50 burtnīcām), abonementa maksa Ls 45,—.**

Parakstīties krājumam «**LATVIEŠU STRĒLNIEKI**» var: **Lavt. veco strēlnieku b-bas birojā, Rīgā, Gertrūdes ielā 5-a un Valtera un Rapas grāmatnīcā tieši vai viņas Pasta tek. rēķ. 675.**

**Parakstišanās turpinās.**

**LATV. VECO STRĒLNIEKU BIEDRĪSA**